

Dokument ten służy wyłącznie do celów informacyjnych i nie ma mocy prawnej. Unijne instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego treść. Autentyczne wersje odpowiednich aktów prawnych, włącznie z ich preambułami, zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej i są dostępne na stronie EUR-Lex. Bezpośredni dostęp do tekstów urzędowych można uzyskać za pośrednictwem linków zawartych w dokumencie

► **B**   **DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2018/1972**

z dnia 11 grudnia 2018 r.

ustanawiająca Europejski kodeks łączności elektronicznej

(wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(Dz.U. L 321 z 17.12.2018, s. 36)

sprostowana przez:

► **C1**   Sprostowanie, Dz.U. L 334 z 27.12.2019, s. 164 (2018/1972)

► **C2**   Sprostowanie, Dz.U. L 419 z 11.12.2020, s. 36 (2018/1972)

**DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE)
2018/1972**

z dnia 11 grudnia 2018 r.

ustanawiająca Europejski kodeks łączności elektronicznej

(wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

CZĘŚĆ I

**RAMY (OGÓLNE PRZEPISY REGULUJĄCE ORGANIZACJĘ
SEKTORA)**

TYTUŁ I

ZAKRES STOSOWANIA, CELE, DEFINICJE

ROZDZIAŁ I

Przedmiot, cel i definicje

Artykuł 1

Przedmiot, zakres stosowania i cele

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia zharmonizowane ramy prawne regulujące sieci łączności elektronicznej, usługi łączności elektronicznej, urządzenia i usługi towarzyszące i niektóre aspekty urządzeń końcowych. Określa ona zadania krajowych organów regulacyjnych i, w stosownych przypadkach, innych właściwych organów oraz zbiór procedur w celu zapewnienia zharmonizowanego stosowania ram prawnych w obrębie Unii.

2. Celami niniejszej dyrektywy są:

- a) wdrożenie rynku wewnętrznego w dziedzinie sieci i usług łączności elektronicznej prowadzące do realizacji i rozpowszechniania sieci o bardzo dużej przepustowości, powstania zrównoważonej konkurencji, interoperacyjności usług łączności elektronicznej, dostępności, bezpieczeństwa sieci i usług oraz korzyści dla użytkownika końcowego; oraz
- b) zapewnienie świadczenia w całej Unii publicznie dostępnych, przystępnych cenowo usług dobrej jakości poprzez skuteczną konkurencję i wybór, aby sprostać sytuacjom, w których rynek nie zaspokaja w sposób zadowalający potrzeb użytkowników końcowych, w tym użytkowników z niepełnosprawnościami, tak aby mieli oni dostęp do usług na równi z innymi użytkownikami końcowymi oraz ustanowić niezbędne prawa użytkowników końcowych.

3. Postanowienia niniejszej dyrektywy pozostają bez uszczerbku dla:

- a) wymogów określonych w przepisach prawa krajowego zgodnie z prawem Unii lub w przepisach prawa Unii dotyczących usług świadczonych przy użyciu sieci i usług łączności elektronicznej;

▼ B

- b) środków wprowadzanych na szczeblu Unii lub na szczeblu krajowym zgodnie z prawem Unii, niezbędnych do realizacji celów leżących w interesie ogólnym, w szczególności związanych z ochroną danych osobowych i prywatności, regulacjami dotyczącymi treści programów i polityką audiowizualną;
  - c) działań podejmowanych przez państwa członkowskie do celów zachowania porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego oraz obronności;
  - d) przepisów rozporządzeń (UE) nr 531/2012 i (UE) 2015/2120 oraz dyrektywy 2014/53/UE.
4. Komisja, Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej („BEREC”) i organy, których to dotyczy zapewniają zgodność ich przetwarzania danych osobowych z unijnymi przepisami w zakresie ochrony danych.

*Artykuł 2***Definicje**

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „sieć łączności elektronicznej” oznacza systemy transmisyjne, niezależnie do tego, czy opierają się na stałej infrastrukturze lub scentralizowanym zarządzaniu zasobami, oraz, w stosownych przypadkach, urządzenia przełączające lub routingowe oraz inne zasoby, w tym nieaktywne elementy sieci, które umożliwiają przekazywanie sygnałów przewodowo, za pomocą radia, środków optycznych lub innych rozwiązań wykorzystujących fale, w tym sieci satelitarnych, stacjonarnych (komutowanych i pakietowych, w tym internetu) i sieci ruchomych, elektroenergetycznych systemów kablowych, w zakresie, w jakim są one wykorzystywane do przekazywania sygnałów, w sieciach nadawania radiowego i telewizyjnego oraz sieciach telewizji kablowej, niezależnie od rodzaju przekazywanej informacji;
- 2) „sieć o bardzo dużej przepustowości” oznacza albo sieć łączności elektronicznej, która w całości składa się z elementów światłowodowych co najmniej na odcinku do punktu dystrybucji w miejscu świadczenia usługi, albo sieć łączności elektronicznej, która jest w stanie zapewnić w typowych warunkach panujących w czasie największego natężenia ruchu podobną wydajność sieci pod względem dostępnego pasma „w górę” i „w dół” łącza, odporności, parametrów związanych z błędami oraz opóźnienia i jego zmienności; wydajność sieci można uznać za podobną bez względu na to, czy doświadczenia użytkownika końcowego różnią się w zależności od z natury różnych cech charakterystycznych nośnika danych, za pomocą którego sieć ostatecznie łączy się z punktem zakończenia sieci;
- 3) „rynkı ponadnarodowe” oznaczają rynki zdefiniowane zgodnie z art. 65 obejmujące Unię lub znaczną jej część, znajdujące się w więcej niż jednym państwie członkowskim;

▼ B

- 4) „usługa łączności elektronicznej” oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej, która obejmuje, z wyjątkiem usług związanych z zapewnianiem albo wykonywaniem kontroli treści przekazywanych przy wykorzystaniu sieci lub usług łączności elektronicznej, następujące rodzaje usług:
  - a) „usługę dostępu do internetu” zdefiniowaną w art. 2 akapit drugi pkt 2 rozporządzenia (UE) 2015/2120;
  - b) „usługę łączności interpersonalnej”; oraz
  - c) usługi polegające całkowicie lub częściowo na przekazywaniu sygnałów, takie jak usługi transmisyjne stosowane na potrzeby świadczenia usług łączności maszyna–maszyna oraz na potrzeby nadawania
- 5) „usługa łączności interpersonalnej” oznacza usługę zazwyczaj świadczoną za wynagrodzeniem, która umożliwia bezpośrednią interpersonalną i interaktywną wymianę informacji za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej między skończoną liczbą osób, w ramach której osoby inicjujące połączenie lub uczestniczące w nim decydują o jego odbiorcy lub odbiorcach, natomiast nie obejmuje ona usług, które umożliwiają interpersonalną i interaktywną komunikację wyłącznie jako podrzędną funkcję dodatkową, która jest nieodłącznie związana z inną usługą;
- 6) „usługa łączności interpersonalnej wykorzystująca numery” oznacza usługę łączności interpersonalnej, która pozwala połączyć się z publicznie nadanymi zasobami numeracyjnymi, mianowicie numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji, albo która umożliwia połączenia z numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji;
- 7) „usługa łączności interpersonalnej niewykorzystująca numerów” oznacza usługę łączności interpersonalnej, która nie łączy się z publicznie nadanymi zasobami numeracyjnymi, mianowicie numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji, ani nie umożliwia połączenia z numerem lub numerami z krajowych lub międzynarodowych planów numeracji;
- 8) „publiczna sieć łączności elektronicznej” oznacza sieć łączności elektronicznej wykorzystywaną całkowicie lub głównie do świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, które wspierają przekazywanie informacji pomiędzy punktami zakończenia sieci;
- 9) „punkt zakończenia sieci” oznacza fizyczne miejsce, w którym użytkownik końcowy otrzymuje dostęp do publicznej sieci łączności elektronicznej i które w przypadku sieci stosujących przełączanie lub przekierowywanie identyfikuje się za pomocą konkretnego adresu sieciowego i może być łączone z numerem lub nazwiskiem użytkownika końcowego;

▼ B

- 10) „urządzenia towarzyszące” oznaczają usługi towarzyszące, infrastrukturę fizyczną oraz inne urządzenia lub elementy związane z siecią łączności elektronicznej lub usługami łączności elektronicznej, które umożliwiają lub wspierają dostarczanie usług za pośrednictwem tych sieci lub usług lub które mogą służyć do tego celu i obejmują budynki lub wejścia do budynków, okablowanie budynków, anteny, wieże i inne konstrukcje wsporcze, kanały, przewody, maszty, studzienki i szafki;
- 11) „usługi towarzyszące” oznaczają takie usługi związane z siecią lub usługami łączności elektronicznej, które umożliwiają lub wspierają dostarczanie, samoświadczanie lub automatyczne świadczenie usług za pośrednictwem tych sieci lub usług, lub które mogą służyć do tego celu, i obejmują systemy translacji numerów lub systemy o równoważnych funkcjach, systemy dostępu warunkowego i elektroniczne przewodniki po programach, jak również inne usługi, takie jak usługi identyfikacji, lokalizacji oraz sygnalizowania obecności;
- 12) „system dostępu warunkowego” oznacza wszelkie środki techniczne, system uwierzytelniający lub rozwiązania, które powodują, że dostęp do chronionych usług nadawania radiowego lub telewizyjnego w formie zrozumiałej jest uwarunkowany posiadaniem abonamentu lub innego, uprzednio uzyskanego indywidualnego zezwolenia;
- 13) „użytkownik” oznacza osobę fizyczną lub prawną korzystającą z publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej lub wnioskującą o świadczenie takich usług;
- 14) „użytkownik końcowy” oznacza użytkownika, który nie udostępnia publicznych sieci łączności elektronicznej ani publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej;
- 15) „konsument” oznacza jakąkolwiek osobę fizyczną korzystającą z publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej lub wnioskującą o świadczenie takich usług dla celów niezwiązanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemiosłem lub wykonywaniem zawodu;
- 16) „dostarczanie sieci łączności elektronicznej” oznacza ustanowienie, obsługę, kontrolowanie i dostarczanie takiej sieci;
- 17) „zaawansowane urządzenia telewizji cyfrowej” oznaczają dekodery przeznaczone do podłączania telewizorów albo zintegrowanych zestawów telewizji cyfrowej, zdolne do odbierania usług cyfrowej telewizji interaktywnej;
- 18) „interfejs programu aplikacyjnego” lub „API” oznacza oprogramowanie interfejsu między aplikacjami, udostępnione przez nadawców lub dostawców usług oraz zasoby zaawansowanych urządzeń telewizji cyfrowej dla usług telewizji cyfrowej i radiowych;
- 19) „przeznaczenie widma radiowego” oznacza wyznaczenie danego pasma widma radiowego do wykorzystywania w celu świadczenia jednego rodzaju lub kilku rodzajów służb radiokomunikacyjnych, w stosownych przypadkach na określonych warunkach;

▼ B

- 20) „szkodliwe zakłócenia” oznaczają zakłócenia, które zagrażają funkcjonowaniu usług radionawigacyjnych lub innych usług związanych z bezpieczeństwem lub które w inny sposób poważnie pogarszają, utrudniają lub wielokrotnie zakłócają usługę radiokomunikacyjną odbywającą się zgodnie z obowiązującymi przepisami międzynarodowymi, unijnymi lub krajowymi;
- 21) „bezpieczeństwo sieci i usług” oznacza zdolność sieci i usług łączności elektronicznej do odpierania, na danym poziomie pewności, wszelkich działań naruszających dostępność, autentyczność, integralność lub poufność tych sieci i usług, przechowywanych, przekazywanych lub przetwarzanych danych lub związanych z nimi usług oferowanych przez te sieci lub usługi łączności elektronicznej lub dostępnych za ich pośrednictwem;
- 22) „ogólne zezwolenie” oznacza ramy prawne określone przez państwo członkowskie zapewniające prawo świadczenia dostępu do sieci oraz usług łączności elektronicznej oraz określające szczególne obowiązki sektorowe, jakie mogą mieć zastosowanie w odniesieniu do wszystkich lub poszczególnych rodzajów sieci i usług łączności elektronicznej, zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- 23) „punkt dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu” oznacza niewielkie urządzenie o niskiej mocy służące do bezprzewodowego dostępu do sieci, dysponujące małym zasięgiem i wykorzystujące widmo radiowe objęte obowiązkiem uzyskania zezwolenia lub widmo radiowe zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia lub też połączenie tych obu rodzajów widma, które może, być częścią publicznej sieci łączności elektronicznej, które może być wyposażone w antenę lub anteny o niskim oddziaływaniu na krajobraz i które pozwala użytkownikom uzyskać bezprzewodowy dostęp do sieci łączności elektronicznej, niezależnie od topologii tej sieci – ruchomej lub stałej;
- 24) „lokalna sieć radiowa” lub „RLAN” oznacza system dostępu bezprzewodowego o niskiej mocy i bliskim zasięgu, stwarzający niskie ryzyko zakłóceń dla innych tego typu systemów stosowanych w pobliżu przez innych użytkowników, wykorzystujący na zasadzie niewyłączenia zharmonizowane widmo radiowe;
- 25) „zharmonizowane widmo radiowe” oznacza widmo radiowe, którego dostępność i efektywne wykorzystanie uregulowano za pomocą zharmonizowanych warunków ustanowionych w drodze technicznego środka wykonawczego zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE;
- 26) „współużytkowanie widma radiowego” oznacza dostęp dwóch lub więcej użytkowników do tych samych pasm widma radiowego na podstawie określonego mechanizmu współużytkowania, na które zezwolenie wydano w oparciu o ogólne zezwolenie, indywidualne prawa użytkownika widma radiowego lub ich kombinację, w tym podejścia regulacyjne, takie jak współdzielony dostęp, na który udzielono pozwolenia, mające na celu ułatwienie współużytkowania pasma widma radiowego, pod warunkiem zawarcia przez wszystkie zaangażowane strony wiążącej umowy, zgodnie z regułami współużytkowania uwzględnionymi w ich prawach użytkownika widma radiowego, tak aby zagwarantować wszystkim użytkownikom przewidywalne i rzetelne mechanizmy współużytkowania, bez uszczerbku dla stosowania przepisów prawa konkurencji;

▼ B

- 27) „dostęp” oznacza udostępnianie urządzeń lub usług innemu przedsiębiorstwu na określonych warunkach, na zasadzie albo wyłączności, albo braku wyłączności, na potrzeby świadczenia usług łączności elektronicznej, w tym świadczenia za ich pomocą usług społeczeństwa informacyjnego lub usług nadawania treści; obejmuje on między innymi: dostęp do elementów sieci i urządzeń towarzyszących, co może się wiązać z podłączeniem urządzeń za pomocą środków stacjonarnych lub niestacjonarnych (w szczególności obejmuje to dostęp do pętli lokalnej oraz urządzeń i usług niezbędnych do obsługi pętli lokalnej); dostęp do infrastruktury technicznej, w tym budynków, kanałów i masztów; dostęp do odpowiednich systemów oprogramowania, w tym do systemów wsparcia operacyjnego; dostęp do systemów informacyjnych lub baz danych na potrzeby przygotowywania zamówień, dostaw, zamawiania, konserwacji i reklamacji oraz fakturowania; dostęp do translacji numerów lub systemów o równoważnych funkcjach; dostęp do sieci stacjonarnych i ruchomych, w szczególności na potrzeby roamingu; dostęp do systemów dostępu warunkowego na potrzeby usług telewizji cyfrowej oraz dostęp do usług sieci wirtualnych;
- 28) „wzajemne połączenia” oznaczają specyficzny rodzaj dostępu realizowanego pomiędzy operatorami sieci publicznych w formie fizycznego i logicznego połączenia elektronicznego pomiędzy publicznymi sieciami łączności użytkowanymi przez jedno i to samo albo inne przedsiębiorstwo celem umożliwienia użytkownikom jednego przedsiębiorstwa porozumiewania się z użytkownikami tego samego lub innego przedsiębiorstwa albo zapewnienia dostępu do usług innego przedsiębiorstwa, przy czym usługi takie są świadczone przez powyższe podmioty albo inne podmioty, które mają dostęp do sieci;
- 29) „operator” oznacza przedsiębiorstwo udostępniające lub upoważnione do dostarczania publicznych sieci łączności elektronicznej albo urządzeń towarzyszących;
- 30) „pętla lokalna” oznacza fizyczną ścieżkę wykorzystywaną przez sygnały łączności elektronicznej łączącą punkt zakończenia sieci z przełącznicą albo równorzędnym urządzeniem w stacjonarnej publicznej sieci łączności elektronicznej;
- 31) „połączenie” oznacza połączenie, które dochodzi do skutku za pośrednictwem publicznie dostępnej usługi łączności interpersonalnej umożliwiającej dwustronną łączność głosową;
- 32) „usługa łączności głosowej” oznacza publicznie dostępną usługę łączności elektronicznej dla inicjowania i odbierania, bezpośrednio lub pośrednio, połączeń krajowych lub krajowych i międzynarodowych za pośrednictwem numeru lub numerów istniejących w krajowym lub międzynarodowym planie numeracji;
- 33) „numer geograficzny” oznacza numer istniejący w krajowym planie numeracji, w którym część jego struktury cyfrowej zawiera informację o znaczeniu geograficznym wykorzystywaną do przekierowywania wywołań tam, gdzie fizycznie mieści się punkt zakończenia sieci;
- 34) „numer niegeograficzny” to numer istniejący w krajowym planie numeracji niebędący numerem geograficznym, taki jak numery komórkowe, bezpłatne oraz o podwyższonej opłacie;

▼ B

- 35) „usługi pełnej konwersacji wideo i tekstowej” oznaczają multimedialną usługę konwersacji w czasie rzeczywistym, która zapewnia dwukierunkowy symetryczny przesył wideo, tekstu i głosu w czasie rzeczywistym między użytkownikami w co najmniej dwóch miejscach;
- 36) „publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach” lub „PSAP” oznacza fizyczną lokalizację, która jako pierwsza przyjmuje zgłoszenia alarmowe pod nadzorem organu publicznego lub prywatnej organizacji uznanej przez państwo członkowskie;
- 37) „najwłaściwszy publiczny punkt przyjmowania zgłoszeń o wypadkach” oznacza PSAP wyznaczony przez odpowiedzialne organy do przyjmowania zgłoszeń alarmowych z określonego obszaru lub zgłoszeń alarmowych określonego rodzaju;
- 38) „zgłoszenie alarmowe” oznacza zgłoszenie dokonane przez użytkownika końcowego do PSAP za pośrednictwem usług łączności interpersonalnej w celu zwrócenia się do służb ratunkowych o pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych i otrzymania tej pomocy;
- 39) „służba ratunkowa” oznacza służbę uznaną przez dane państwo członkowskie za pełniącą taką funkcję i zapewniającą natychmiastową i szybką pomoc w szczególności w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, zdrowia publicznego lub bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa osób fizycznych, własności prywatnej lub publicznej lub też środowiska, zgodnie z prawem krajowym;
- 40) „informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie” oznaczają, w publicznej sieci ruchomej, przetwarzane dane pochodzące z infrastruktury sieci lub z urządzenia telefonicznego, wskazujące położenie geograficzne ruchomego urządzenia końcowego użytkownika końcowego, a w publicznej sieci stacjonarnej oznaczają dane na temat fizycznego adresu punktu zakończenia sieci;
- 41) „urządzenie końcowe” oznacza urządzenie końcowe w rozumieniu art.1 pkt. 1 dyrektywy Komisji 2008/63/WE ⁽¹⁾.
- 42) „incydent związany z bezpieczeństwem” oznacza zdarzenie, które ma rzeczywisty niekorzystny skutek dla bezpieczeństwa sieci lub usługi łączności elektronicznej.

*ROZDZIAŁ II**Cele**Artykuł 3***Cele ogólne**

1. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, wypełniając zadania regulacyjne określone w niniejszej dyrektywie, podejmowały wszystkie stosowne środki, które są niezbędne i proporcjonalne do realizacji celów określonych w ust. 2. Państwa członkowskie, Komisja, Zespół ds. Polityki Spektrum Radiowego (RSPG) i BEREC również przyczyniają się do realizacji tych celów.

⁽¹⁾ Dyrektywa Komisji 2008/63/WE z dnia 20 czerwca 2008 r. w sprawie konkurencji na rynkach końcowych urządzeń telekomunikacyjnych (Dz.U. L 162 z 21.6.2008 r., s. 20).

▼B

Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy przyczyniają się, w ramach swoich kompetencji, do zapewnienia realizacji polityki mającej na celu promowanie wolności wypowiedzi i informacji, różnorodności kulturowej i językowej, jak również pluralizmu mediów.

2. W kontekście niniejszej dyrektywy krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, a także BEREC, Komisja i państwa członkowskie dążą do realizacji każdego z następujących celów ogólnych, wymienionych w przypadkowej kolejności:

- a) promowanie łączności oraz dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości, w tym sieci stacjonarnych, ruchomych i bezprzewodowych, oraz korzystania z tych sieci przez wszystkich obywateli Unii i wszystkie unijne przedsiębiorstwa;
- b) promowanie konkurencji przy dostarczaniu sieci łączności elektronicznej oraz urządzeń towarzyszących, w tym skutecznej konkurencji opartej na infrastrukturze, a także przy świadczeniu usług łączności elektronicznej i usług towarzyszących;
- c) przyczynianie się do rozwoju rynku wewnętrznego poprzez usuwanie istniejących przeszkód utrudniających inwestycje w sieci łączności elektronicznej, urządzenia towarzyszące i usługi towarzyszące oraz usługi łączności elektronicznej, a także udostępnienie tych sieci i urządzeń oraz świadczenie tych usług w całej Unii, a także poprzez sprzyjanie ujednoceniu warunków regulujących inwestycje w te sieci, urządzenia i usługi oraz ich udostępnianie i świadczenie, poprzez opracowywanie wspólnych przepisów i przewidywalnych podejść regulacyjnych, wspieranie skutecznego, wydajnego i skoordynowanego wykorzystania widma radiowego, otwartych innowacji, tworzenia i rozwijania sieci transeuropejskich, świadczenia, dostępności i interoperacyjności ogólnoeuropejskich usług oraz połączeń między użytkownikami końcowymi;
- d) wspieranie interesów obywateli Unii poprzez zapewnianie łączności i powszechnej dostępności i korzystania z sieci o bardzo wysokiej przepustowości, w tym sieci stacjonarnych, ruchomych i bezprzewodowych, oraz usług łączności elektronicznej; poprzez umożliwienie czerpania maksymalnych korzyści pod względem możliwości wyboru, ceny i jakości w oparciu o wydajną konkurencję; poprzez dbanie o bezpieczeństwo sieci i usług; poprzez zapewnianie wysokiego i powszechnego poziomu ochrony użytkowników końcowych dzięki niezbędnym przepisom sektorowym oraz poprzez zaspokajanie potrzeb – takich jak przystępne ceny – konkretnych grup społecznych, w szczególności użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, użytkowników końcowych będących osobami starszymi i użytkowników końcowych o szczególnych potrzebach społecznych, a także zapewnianie wyboru i równoważnego dostępu dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami.

3. W przypadku gdy Komisja ustanawia wartości odniesienia i sporządza sprawozdania dotyczące skuteczności środków danego państwa członkowskiego odnoszących się do realizacji celów, o których mowa w ust. 2, Komisję, w razie potrzeby, wspomagają państwa członkowskie, krajowe organy regulacyjne, BEREC i RSPG.

4. W dążeniu do osiągnięcia założeń polityki, o których mowa w ust. 2, i określonych w niniejszym ustępie, krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy między innymi:

▼ B

- a) promują przewidywalność regulacyjną poprzez zapewnienie spójnego podejścia regulacyjnego w kolejnych okresach przeglądu oraz poprzez współpracę ze sobą nawzajem, z BEREC, z RSPG oraz z Komisją;
- b) zapewniają, aby w podobnych okolicznościach nie występowała dyskryminacja w traktowaniu dostawców sieci i usług łączności elektronicznej;
- c) stosują prawo Unii w sposób neutralny technologicznie, o ile nie stoi to w sprzeczności z realizacją celów określonych w ust. 2;
- d) promują efektywne inwestycje i innowacje w zakresie nowej i rozszerzonej infrastruktury, w tym poprzez zapewnienie, aby każdy przypadek obowiązku udzielenia dostępu uwzględniał ryzyko, jakie ponoszą inwestujące przedsiębiorstwa, oraz poprzez zezwolenie, aby różne porozumienia o współpracy między inwestorami a stronami zwracającymi się o dostęp stanowiły dywersyfikację ryzyka inwestycyjnego przy zapewnieniu utrzymania konkurencji na rynku i zasady niedyskryminacji;
- e) w należyтым stopniu uwzględniają warunki związane z infrastrukturą, konkurencją, sytuacją użytkowników końcowych a w szczególności konsumentów w różnych obszarach geograficznych na terytorium danego państwa członkowskiego, w tym lokalną infrastrukturę zarządzaną przez osoby fizyczne na zasadach niekomercyjnych;
- f) nakładają *ex ante* obowiązki regulacyjne tylko w zakresie koniecznym do zagwarantowania skutecznej i zrównoważonej konkurencji w interesie użytkowników końcowych, łagodzą lub znoszą takie obowiązki, kiedy tylko spełniony jest ten warunek.

Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy działały bezstronnie, obiektywnie, przejrzysto oraz w sposób niedyskryminujący i proporcjonalny.

*Artykuł 4***Planowanie strategiczne i koordynacja polityki w zakresie widma radiowego**

1. Państwa członkowskie współpracują ze sobą oraz z Komisją przy planowaniu strategicznym, koordynacji i harmonizacji wykorzystania widma radiowego w Unii zgodnie z politykami Unii w zakresie ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego łączności elektronicznej. W tym celu biorą pod uwagę między innymi aspekty ekonomiczne, bezpieczeństwo, zdrowie, interes ogólny, wolność wypowiedzi, aspekty kulturalne, naukowe, społeczne i techniczne polityk Unii, jak również różne interesy społeczności użytkowników widma radiowego, mając na celu optymalizację wykorzystania widma radiowego oraz unikanie szkodliwych zakłóceń.

▼B

2. Państwa członkowskie współpracują ze sobą oraz z Komisją w zakresie promowania koordynacji podejść do polityki widma radiowego w Unii oraz, w stosownych przypadkach, zharmonizowanych warunków w odniesieniu do dostępności i efektywnego wykorzystania widma radiowego, koniecznego do ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego łączności elektronicznej.

3. Państwa członkowskie, w ramach RSPG współpracują ze sobą oraz z Komisją zgodnie z ust. 1, a także – na ich wniosek – z Parlamentem Europejskim i Radą, aby wspierać planowanie strategiczne i koordynację mechanizmów kształtowania polityki w zakresie widma radiowego w Unii poprzez:

- a) opracowanie najlepszych praktyk dotyczących kwestii związanych z widmem radiowym z myślą o wdrażaniu niniejszej dyrektywy;
- b) ułatwianie koordynacji między państwami członkowskimi z myślą o wdrażaniu niniejszej dyrektywy i innych przepisów prawa unijnego oraz o przyczynieniu się do rozwoju rynku wewnętrznego;
- c) koordynowanie swoich podejść do przydzielania i zezwalania na użytkowanie widma radiowego oraz publikowanie sprawozdań lub opinii dotyczących kwestii związanych z widmem radiowym.

BEREC uczestniczy w kwestiach dotyczących jego kompetencji w odniesieniu do regulacji rynku i konkurencji w związku z widmem radiowym.

4. Komisja, w jak największym stopniu uwzględniając opinię RSPG, może przedkładać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wnioski ustawodawcze służące ustanowieniu wieloletnich programów dotyczących polityki w zakresie widma radiowego, określeniu kierunków i celów polityki w odniesieniu do planowania strategicznego oraz harmonizacji korzystania z widma radiowego zgodnie z niniejszą dyrektywą, a także celem zwolnienia zharmonizowanego widma radiowego na potrzeby wspólnego użytkowania lub na użytkowanie nie podlegające przyznaniu indywidualnych praw.

TYTUŁ II

STRUKTURA INSTYTUCJONALNA I ZARZĄDZANIE

ROZDZIAŁ I

*Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy**Artykuł 5***Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy**

1. Państwa członkowskie zapewniają, by wszystkie zadania określone w niniejszej dyrektywie były realizowane przez właściwe organy.

W ramach zakresu stosowania niniejszej dyrektywy krajowe organy regulacyjne odpowiadają za realizację co najmniej następujących zadań:

▼B

- a) regulację rynku ex ante, w tym nakładanie obowiązków w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń;
- b) zapewnianie rozstrzygnięcia sporów między przedsiębiorstwami;
- c) prowadzenie spraw związanych z zarządzaniem widmem radiowym oraz podejmowanie decyzji w sprawie widma radiowego lub, w przypadku gdy te zadania zostaną przydzielone innym właściwym organom, zapewnianie doradztwa w odniesieniu do kształtowania rynku i do dotyczących konkurencji aspektów procesów krajowych związanych z prawami użytkownika widma w zakresie usług i sieci łączności elektronicznej;
- d) przyczynianie się do ochrony praw użytkowników końcowych w sektorze łączności elektronicznej, w stosownych przypadkach, w porozumieniu z innymi właściwymi organami;
- e) ocenę i ściśle monitorowanie kwestii dotyczących kształtowania rynku i konkurencji w odniesieniu do otwartego dostępu do internetu;
- f) ocenę niesprawiedliwego obciążenia oraz obliczanie kosztu netto świadczenia usługi powszechnej;
- g) zapewnianie możliwości przenoszenia numerów między dostawcami;
- h) wykonywanie wszelkich innych zadań, które w niniejszej dyrektywie zastrzeżono dla krajowych organów regulacyjnych.

Państwa członkowskie mogą powierzyć krajowym organom regulacyjnym inne zadania przewidziane w niniejszej dyrektywie i innych przepisach unijnych, w szczególności zadania związane z konkurencją na rynku lub wejściem na rynek, jak np. wydawaniem ogólnych zezwoleń, i zadania związane z rolą powierzoną BEREC. W przypadkach gdy zadania te związane z konkurencją na rynku lub wejściem na rynek są przydzielane innym właściwym organom, konsultują się one przed podjęciem decyzji z krajowymi organami regulacyjnymi. Do celów przyczyniania się do realizacji zadań BEREC krajowe organy regulacyjne są uprawnione do gromadzenia niezbędnych danych i innych informacji od uczestników rynku.

Państwa członkowskie mogą również przydzielać krajowym organom regulacyjnym inne zadania na podstawie prawa krajowego, w tym prawa krajowego wdrażającego prawo unijne.

Państwa członkowskie wspierają w szczególności stabilność kompetencji krajowych organów regulacyjnych przy transponowaniu niniejszej dyrektywy w odniesieniu do podziału zadań wynikających z unijnych ram regulacyjnych ram łączności elektronicznej, zmienionych w 2009 r.

2. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy tego samego państwa członkowskiego lub różnych państw członkowskich zawierają między sobą, w razie potrzeby, porozumienia o współpracy w celu rozwijania współpracy regulacyjnej.

▼B

3. Państwa członkowskie ogłaszają w formie łatwo dostępnej zakres zadań, jakie mają być realizowane przez krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, a w szczególności, gdy takie zadania zostały przydzielone więcej niż jednemu organowi. W razie potrzeby, państwa członkowskie zapewnią wzajemną konsultację i współpracę pomiędzy powyższymi organami, pomiędzy tymi organami a krajowymi organami, którym powierzono wdrażanie przepisów z zakresu prawa konkurencji, lub przepisów z zakresu ochrony konsumenta, w zakresie obejmującym ich wspólne interesy. Jeżeli więcej niż jeden organ jest uprawniony do rozpatrywania takich spraw, państwa członkowskie zapewnią, by odpowiednie zadania każdego organu zostały ogłoszone w formie łatwo dostępnej.

4. Państwa członkowskie powiadomią Komisję o wszystkich krajowych organach regulacyjnych i innych właściwych organach, którym zostały przydzielone zadania wynikające z niniejszej dyrektywy, oraz o zakresie odpowiedzialności każdego z tych organów, a także o wszelkich dotyczących ich zmianach.

*Artykuł 6***Niezależność krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów**

1. Państwa członkowskie gwarantują niezależność krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów, zapewniając, by były one prawnie oddzielone i funkcjonalnie niezależne od każdej osoby fizycznej lub prawnej udostępniających sieci, urzędzenia lub usługi łączności elektronicznej. Państwa członkowskie, które zachowują prawo własności przedsiębiorstw udostępniających sieci lub świadczących usługi łączności elektronicznej lub które będą sprawowały nad nimi kontrolę, zobowiązane są zapewnić skuteczny strukturalny rozdział funkcji regulacyjnych od działalności związanej z wykonywaniem prawa własności lub kontroli.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy wykonywały swoje uprawnienia w sposób bezstronny, przejrzysty i terminowy. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy te posiadały wystarczające zasoby techniczne, finansowe i ludzkie do wykonywania przydzielonych im zadań.

*Artykuł 7***Powolywanie i odwoływanie członków krajowych organów regulacyjnych**

1. Szefa krajowego organu regulacyjnego lub, w stosownych przypadkach, członków organu kolegiального pełniącego tę funkcję w krajowym organie regulacyjnym lub ich zastępców powołuje się w drodze otwartego i przejrzystego postępowania kwalifikacyjnego na co najmniej trzyletnią kadencję, spośród osób o uznanej pozycji i doświadczeniu zawodowym, w oparciu o osiągnięcia, umiejętności, wiedzę i doświadczenie. Państwa członkowskie zapewniają ciągłość procesu podejmowania decyzji.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby szefów krajowych organów regulacyjnych lub, w stosownych przypadkach, członków organu kolegiального pełniącego tę funkcję w krajowym organie regulacyjnym lub ich zastępców można było odwołać w trakcie ich kadencji tylko wtedy, gdy przestaną oni spełniać warunki wymagane do wykonywania obowiązków określonych w prawie krajowym przed ich powołaniem.

▼B

3. Decyzję o odwołaniu szefa danego krajowego organu regulacyjnego lub, w stosownych przypadkach, członków organu kolegiального pełniącego tę funkcję podaje się do wiadomości publicznej w chwili odwołania. Odwołany szef krajowego organu regulacyjnego lub, w stosownych przypadkach, członkowie organu kolegiального pełniącego tę funkcję otrzymują uzasadnienie decyzji. W przypadku, gdy nie doszłoby do jego publikacji, może być ono opublikowane na wniosek tej osoby. Państwa członkowskie zapewniają, aby decyzja ta podlegała kontroli sądowej w zakresie stanu faktycznego, jak i kwestii prawnych.

*Artykuł 8***Polityczna niezależność i odpowiedzialność krajowych organów regulacyjnych**

1. Nie naruszając art. 10, krajowe organy regulacyjne działają niezależnie i obiektywnie, w tym w zakresie opracowywania procedur wewnętrznych i organizacji personelu, działają w przejrzysty i odpowiedzialny sposób zgodnie z prawem Unii i nie występują o instrukcje do żadnego innego podmiotu ani nie przyjmują takich instrukcji w związku z wykonywaniem zadań przydzielonych im na podstawie prawa krajowego wdrażającego prawo Unii. Nie wyklucza to nadzoru zgodnie z krajowym prawem konstytucyjnym. Decyzje krajowych organów regulacyjnych mogą zostać zawieszane lub uchylone wyłącznie przez organy odwoławcze ustanowione zgodnie z art. 31.

2. Krajowe organy regulacyjne składają raz do roku sprawozdanie dotyczące między innymi stanu rynku łączności elektronicznej, decyzji, które wydały, swoich zasobów ludzkich i finansowych oraz sposobu ich rozdysponowania, a także przyszłych planów. Sprawozdania tych organów podaje się do wiadomości publicznej.

*Artykuł 9***Zdolność regulacyjna krajowych organów regulacyjnych**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne miały oddzielne budżety roczne i posiadały autonomię w wykonaniu przyznanego budżetu. Budżety te są podawane do wiadomości publicznej.

2. Bez uszczerbku dla obowiązku zapewnienia krajowym organom regulacyjnym odpowiednich zasobów finansowych i ludzkich, aby mogły realizować powierzone im zadania, autonomia finansowa nie może stać na przeszkodzie nadzorowi ani kontroli zgodnie z przepisami krajowego prawa konstytucyjnego. Wszelką kontrolę budżetu krajowych organów regulacyjnych wykonuje się w przejrzysty sposób, a jej wyniki podaje się do wiadomości publicznej.

3. Państwa członkowskie zapewniają również, aby krajowe organy regulacyjne miały odpowiednie zasoby finansowe i ludzkie umożliwiające im aktywne uczestnictwo w pracach BEREC i przyczynianie się do realizowanych przez niego funkcji.

Artykuł 10

Udział krajowych organów regulacyjnych w BEREC

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich odpowiednie krajowe organy regulacyjne aktywnie wspierały cele BEREC w promowaniu lepszej koordynacji i spójności regulacyjnej.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne, przyjmując swoje własne decyzje dotyczące ich rynków krajowych, w jak największym stopniu uwzględniały wytyczne, opinie, zalecenia, wspólne stanowiska, najlepsze praktyki i metodologie przyjmowane przez BEREC.

Artykuł 11

Współpraca z organami krajowymi

Krajowe organy regulacyjne, inne właściwe organy przewidziane w niniejszej dyrektywie oraz krajowe organy ds. ochrony konkurencji zobowiązane są do dostarczania sobie wzajemnie informacji niezbędnych do stosowania niniejszej dyrektywy. W odniesieniu do wymienianych informacji obowiązują unijne przepisy dotyczące ochrony danych, a organ, którą otrzymał dane informacje, zapewnia taki sam stopień poufności jak organ, który ją dostarczył.

ROZDZIAŁ II

Ogólne zezwolenie

Sekcja 1

Część ogólna

Artykuł 12

Ogólne zezwolenie na sieci i usługi łączności elektronicznej

1. Państwa członkowskie zapewniają swobodę dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej na warunkach określonych w niniejszej dyrektywie. W tym celu państwa członkowskie nie będą utrudniać przedsiębiorstwu dostarczania sieci łączności elektronicznej ani świadczenia usług łączności elektronicznej, chyba że jest to niezbędne z przyczyn określonych w art. 52 ust. 1 TFUE. Każde takie ograniczenie swobody dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej należy uzasadniać, a ograniczenie to zgłasza się do Komisji.
2. Dostarczanie sieci łączności elektronicznej lub świadczenie usług łączności elektronicznej innych niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów może jedynie podlegać ogólnemu zezwoleniu, bez uszczerbku dla szczegółowych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, lub praw, o których mowa w art. 46 i 94.
3. Jeżeli państwo członkowskie uzna wymóg zgłoszenia za uzasadniony w odniesieniu do przedsiębiorstw podlegających ogólnemu zezwoleniu, dane państwo członkowskie może wymagać od takich przedsiębiorstw wyłącznie dokonania zgłoszenia krajowemu organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi. Państwo członkowskie nie może od takich przedsiębiorstw wymagać uzyskania jednoznacznej decyzji lub innego aktu administracyjnego od takiego organu lub jakiegokolwiek innego organu przed rozpoczęciem wykonywania uprawnień wynikających z ogólnego zezwolenia.

▼B

Po dokonaniu zgłoszenia, jeżeli było ono wymagane, przedsiębiorstwo może rozpocząć działalność z zastrzeżeniem, w razie potrzeby, przepisów dotyczących praw użytkownika przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

4. Na zgłoszenie, o którym mowa w ust. 3, składa się co najwyżej złożona właściwemu krajowemu organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi deklaracja osoby fizycznej lub prawnej o zamiarze rozpoczęcia dostarczania sieci łączności elektronicznej lub świadczenia usług łączności elektronicznej, wraz z możliwie najkrótszą informacją wymaganą w celu umożliwienia BEREC i temu organowi prowadzenia rejestru lub wykazu dostawców sieci i usług łączności elektronicznej. Taka informacja ogranicza się do:

- a) nazwy dostawcy;
- b) statusu prawnego, formy prawnej i numeru rejestracyjnego dostawcy, jeżeli dany dostawca jest zarejestrowany w rejestrze handlowym lub innym podobnym rejestrze publicznym w Unii;
- c) adresu geograficznego głównego miejsca prowadzenia działalności dostawcy w Unii, jeżeli ma to zastosowanie, oraz drugorzędowego oddziału w państwie członkowskim, o ile takowy istnieje;
- d) adresu strony internetowej dostawcy, jeżeli ma to zastosowanie, związanej z dostarczaniem sieci lub świadczeniem usług łączności elektronicznej;
- e) osoby wyznaczonej do kontaktów i danych kontaktowych;
- f) krótkiego opisu sieci, które dostawca zamierza udostępnić, lub usług, które zamierza świadczyć;
- g) państw członkowskich, których to dotyczy; oraz
- h) planowanej daty rozpoczęcia działalności.

Państwa członkowskie nie mogą nakładać żadnych dodatkowych ani odrębnych wymogów w zakresie zgłaszania.

Aby zbliżyć do siebie wymogi dotyczące zgłaszania, BEREC publikuje wytyczne dotyczące wzoru zgłoszenia i utrzymuje unijną bazę danych dotyczących zgłoszeń przekazywanych właściwym organom. W tym celu właściwe organy przekazują BEREC bez zbędnej zwłoki za pomocą środków elektronicznych każde otrzymane zgłoszenie. Zgłoszenia przekazane właściwym organom przed dniem 21 grudnia 2020 r., są przesyłane do BEREC do dnia 21 grudnia 2021 r.

*Artykuł 13***Warunki, którymi obwarowano ogólne zezwolenie i prawa użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych, oraz szczegółowe obowiązki**

1. Ogólne zezwolenie na dostarczanie sieci łączności elektronicznej lub świadczenie usług łączności elektronicznej oraz prawa użytkownika widma radiowego i prawa użytkownika zasobami numeracyjnymi mogą jedynie podlegać warunkom określonym w załączniku I. Warunki te muszą być niedyskryminacyjne, proporcjonalne i przejrzyste. W przypadku praw użytkownika widma radiowego, takie warunki muszą zapewniać jego efektywne i wydajne użytkowanie i być zgodne z art. 45 i 51, a w przypadku prawa użytkownika zasobami numeracyjnymi – zgodne z art. 94.

▼B

2. Szczególne obowiązki, które mogą być nałożone na przedsiębiorstwa udostępniające sieci i świadczące usługi łączności elektronicznej na podstawie art. 61 ust. 1 i 5 i art. 62, 68 i 83 lub na podmioty wyznaczone do świadczenia usługi powszechnej na podstawie niniejszej dyrektywy, muszą być prawnie oddzielone od praw i obowiązków wynikających z ogólnego zezwolenia. Celem zapewnienia przejrzystości, kryteria i procedury nakładania takich szczególnych obowiązków na poszczególne przedsiębiorstwa wskazuje się w ogólnym zezwoleniu.

3. Ogólne zezwolenie zawiera jedynie te warunki, które są właściwe dla danego sektora i które zostały określone w częściach A, B i C załącznika I oraz nie pokrywają się z warunkami, które mają zastosowanie do przedsiębiorstw na mocy innych przepisów prawa krajowego.

4. Przyznając prawa użytkownika widma radiowego lub zasobów numeracyjnych, państwa członkowskie nie mogą powielać warunków zawartych w ogólnym zezwoleniu.

*Artykuł 14***Deklaracje o umożliwianiu wykonywania prawa instalowania urządzeń i prawa do wzajemnych połączeń**

Właściwe organy wydają w terminie jednego tygodnia od otrzymania wniosku przedsiębiorstwa, standardową deklarację stwierdzającą w danym przypadku, że przedsiębiorstwo dokonało zgłoszenia zgodnie z art. 12 ust. 3. Takie deklaracje szczegółowo określają, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo udostępniające sieci lub świadczące usługi łączności elektronicznej na podstawie ogólnego zezwolenia jest uprawnione do składania wniosku o przyznanie prawa instalowania urządzeń, negocjowania wzajemnych połączeń oraz uzyskania dostępu do wzajemnych połączeń, w celu umożliwienia wykonywania tychże praw na przykład na innych szczeblach władzy państwowej lub w stosunku do innych przedsiębiorstw. W stosownych przypadkach taką deklarację można także wydawać jako automatyczną odpowiedź na zgłoszenie, o którym mowa w artykule 12 ust. 3.

*Sekcja 2***Prawa i obowiązki wynikające z ogólnego zezwolenia***Artykuł 15***Minimalna lista praw wynikających z ogólnego zezwolenia**

1. Przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu na mocy art. 12 mają prawo do:

- a) dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej;
- b) występowania z wnioskiem o przyznanie praw niezbędnych do instalowania urządzeń zgodnie z art. 43;
- c) wykorzystywania, z zastrzeżeniem przepisów art. 13, 46 i 55, widma radiowego w odniesieniu do sieci i usług łączności elektronicznej;
- d) tego, by rozpatrzone ich wnioski o przyznanie niezbędnych praw użytkownika zasobów numeracyjnych zgodnie z art. 94.

▼B

2. Jeżeli takie przedsiębiorstwa udostępniają sieci łączności elektronicznej lub świadczą usługi łączności elektronicznej na rzecz ogółu ludności, ogólne zezwolenie uprawnia je do:

- a) negocjowania wzajemnych połączeń z oraz – tam gdzie ma to zastosowanie – uzyskiwania dostępu lub wzajemnych połączeń od innych dostawców udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej lub publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, objętych ogólnym zezwoleniem, w obrębie Unii zgodnie z niniejszą dyrektywą;
- b) ubiegania się o wyznaczenie do świadczenia różnych elementów usługi powszechnej lub prowadzenia działalności w różnych częściach terytorium państwowego zgodnie z art. 86 lub 87.

*Artykuł 16***Oplaty administracyjne**

1. Każda opłata administracyjna nałożona na przedsiębiorstwa udostępniające sieci lub świadczące usługi łączności elektronicznej zgodnie z ogólnym zezwoleniem lub na rzecz których zostało ustanowione prawo użytkowania winna:

- a) w całości pokrywać jedynie koszty administracyjne, poniesione przy zarządzaniu, sprawowaniu nadzoru lub wdrażaniu systemu ogólnych zezwoleń, praw użytkowania i szczegółowych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, w tym kosztów współpracy międzynarodowej, związanych z harmonizacją i standaryzacją, analizą rynku, monitorowaniem zgodności ze stanem prawnym lub sprawowaniem kontroli rynku w inny sposób, jak również prac normatywnych związanych z przygotowaniem i wdrażaniem prawa wtórnego oraz decyzji administracyjnych, takich jak decyzje o dostępie do sieci i wzajemnych połączeniach; oraz
- b) być nakładana na poszczególne przedsiębiorstwa w sposób obiektywny, przejrzysty i proporcjonalny, zmniejszając w ten sposób dodatkowe koszty administracyjne oraz związane opłaty.

Państwa członkowskie mogą zdecydować o niepobieraniu opłat administracyjnych od przedsiębiorstw, których obroty nie przekraczają określonego progu lub których działalność nie pozwala uzyskać minimalnego udziału w rynku lub ma bardzo ograniczony zasięg terytorialny.

2. Nakładając opłaty administracyjne, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ publikuje roczny bilans swoich wydatków administracyjnych oraz całkowitej kwoty zebranych opłat. W razie wystąpienia różnicy pomiędzy całkowitą kwotą zebranych opłat a wydatkami administracyjnymi, dokonuje się stosownej korekty.

*Artykuł 17***Rozdzielność księgowa i sprawozdania finansowe**

1. Państwa członkowskie nakładają na przedsiębiorstwa udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, mające specjalne lub wyłączne prawo świadczenia usług w innych sektorach w tym samym lub w innym państwie członkowskim, obowiązek:

▼ B

- a) prowadzenia rozdzielnej księgowości dla działalności związanej z dostarczaniem sieci lub świadczeniem usług łączności elektronicznej, w takim zakresie, w jakim byłoby to niezbędne, gdyby ta działalność prowadzona była przez prawnie niezależne od siebie podmioty, dla potrzeb identyfikacji wszystkich elementów kosztów i przychodów, wraz z podstawą ich kalkulacji oraz szczegółowym wskazaniem zastosowanych metod ich uzyskania, związanych z taką działalnością, w tym wyszczególnienie podziału środków trwałych i kosztów strukturalnych; lub
- b) wprowadzenia strukturalnego rozdziału działalności związanej z dostarczaniem sieci lub usług łączności elektronicznej.

Państwa członkowskie mogą zrezygnować z zastosowania wymogów, o których mowa w akapicie pierwszym, wobec przedsiębiorstw, których roczny obrót z działalności związanej z sieciami i usługami łączności elektronicznej w Unii nie przekracza 50 mln EUR.

2. Jeżeli przedsiębiorstwa udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej nie podlegają wymogom określonym w przepisach prawa spółek i nie spełniają wymogów określonych w przepisach prawa Unii o prowadzeniu księgowości przez małe i średnie przedsiębiorstwa, ich sprawozdania finansowe sporządza się i przekazuje do zbadania niezależnemu biegłemu rewidentowi, a następnie publikuje. Badanie przeprowadza się zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa Unii i prawa krajowego.

Akapit pierwszy niniejszego ustępu ma również zastosowanie w odniesieniu do rozdzielnej księgowości prowadzonej zgodnie z ust. 1 akapit pierwszy lit. a).

Sekcja 3

Zmiana i cofnięcie praw i obowiązków

Artykuł 18

Zmiana praw i obowiązków

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby prawa, warunki oraz procedury dotyczące ogólnych zezwoleń, praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych albo praw instalowania urządzeń mogły być zmieniane jedynie w obiektywnie uzasadnionych przypadkach oraz w sposób proporcjonalny, uwzględniając w stosownych przypadkach szczególne warunki dotyczące zbywalnych praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych.
2. Z wyjątkiem przypadków, w których proponowane zmiany są niewielkie i zostały uzgodnione z posiadaczem praw lub ogólnego zezwolenia, zamiar wprowadzenia takich zmian ogłasza się w odpowiedni sposób. Zainteresowanym stronom, w tym użytkownikom i konsumentom, przyznaje się wystarczająco dużo czasu na wypowiedzenie się w kwestii proponowanych zmian. Okres ten nie może być krótszy niż cztery tygodnie, z wyjątkiem okoliczności nadzwyczajnych.

Zmiany podlegają publikacji z podaniem ich uzasadnienia.

Artykuł 19

Ograniczenie lub cofnięcie praw

1. Bez uszczerbku dla art. 30 ust. 5 i 6 państwa członkowskie nie ograniczają ani nie cofają praw instalowania urządzeń ani praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych przed upływem okresu, na jaki zostały one przyznane, chyba że jest to uzasadnione na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu i, w stosownych przypadkach, zgodne z załącznikiem I oraz odpowiednimi przepisami prawa krajowego dotyczącymi odszkodowania w przypadku cofnięcia praw.

2. Mając na względzie konieczność zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego lub wdrożenia technicznych środków wykonawczych przyjętych na podstawie art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, państwa członkowskie mogą dopuścić ograniczenie lub cofnięcie praw użytkowania widma radiowego, w tym praw, o których mowa w art. 49 niniejszej dyrektywy, w oparciu o ustanowione wcześniej i jasno określone procedury, zgodnie z zasadami proporcjonalności i niedyskryminacji. W takich przypadkach, posiadacze takich praw mogą, w stosownych przypadkach i zgodnie z prawem unijnym i odpowiednimi przepisami krajowymi, otrzymać odpowiednią rekompensatę.

3. Zmiana wykorzystania widma radiowego w wyniku zastosowania art. 45 ust. 4 lub 5 nie stanowi sama w sobie przesłanki uzasadniającej cofnięcie prawa użytkowania widma radiowego.

4. Każdy zamiar ograniczenia lub cofnięcia praw wynikających z ogólnego zezwolenia na użytkowanie widma radiowego lub indywidualnych praw użytkowania widma radiowego lub zasobów numeracyjnych bez zgody posiadacza tych praw poddaje się pod konsultacje z zainteresowanymi stronami zgodnie z art. 23.

ROZDZIAŁ III

Przekazywanie informacji, analizy i mechanizm konsultacji

Artykuł 20

Żądanie informacji od przedsiębiorstw

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa dostarczające sieci i świadczące usługi łączności elektronicznej, urządzenia towarzyszące lub usługi towarzyszące dostarczały wszystkich informacji, w tym informacji o charakterze finansowym, niezbędnych krajowym organom regulacyjnym, innym właściwym organom i BEREC do zapewnienia zgodności z przepisami niniejszej dyrektywy i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1971⁽¹⁾ lub przyjętych zgodnie z nimi decyzji lub opinii. Krajowe organy regulacyjne i, w razie konieczności ze względu na wykonywane zadania, inne właściwe organy mają prawo żądać od tych przedsiębiorstw w szczególności dostarczania informacji o przyszłym rozwoju sieci lub usług, który

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1971 z dnia 11 grudnia 2018 r. ustanawiające Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) oraz Agencję Wsparcia BEREC (Urząd BEREC) i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/2120 ustanawiające środki dotyczące dostępu do otwartego internetu (zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

▼ B

mógłby wywrzeć wpływ na usługi hurtowe udostępniane konkurentom przez te przedsiębiorstwa, a także informacji o sieciach łączności elektronicznej i urządzeniach towarzyszących, które są zdezagregowane na poziomie lokalnym i na tyle szczegółowe, aby zapewnić przeprowadzenie analizy geograficznej i określenie obszarów zgodnie z art. 22.

W przypadku gdy informacje zebrane zgodnie z akapitem pierwszym są niewystarczające, aby krajowe organy regulacyjne, inne właściwe organy i BEREC wykonywały swoje zadania regulacyjne na mocy prawa unijnego, takie informacje mogą być pozyskiwane od innych stosownych przedsiębiorstw działających w sektorze łączności elektronicznej lub w ściśle powiązanych sektorach.

Od przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadające znaczącą pozycję na rynkach hurtowych można również wymagać, by przedstawiały dane księgowe dotyczące rynków detalicznych, które są związane z tymi rynkami hurtowymi.

Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy mogą żądać informacji od pojedynczych punktów informacyjnych utworzonych na podstawie dyrektywy 2014/61/UE.

Każdy wniosek o informacje musi być proporcjonalny do wykonywanego zadania i musi być uzasadniony.

Przedsiębiorstwa niezwłocznie dostarczają informacji na żądanie w wymaganym terminie i na wymaganym poziomie szczegółowości.

2. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy dostarczały Komisji, na jej uzasadniony wniosek, informacje, które są niezbędne dla realizacji przez Komisję jej zadań wynikających z TFUE. Informacja, której żąda Komisja, winna być proporcjonalna w świetle realizacji tychże zadań. Jeżeli dostarczona informacja odnosi się do informacji dostarczonej uprzednio przez przedsiębiorstwo na żądanie organu, informuje się o tym dane przedsiębiorstwa. Stosownie do potrzeb oraz jeżeli organ dostarczający informacje nie zastrzegł w wyraźny i uzasadniony sposób inaczej, Komisja udostępni otrzymaną informację innemu organowi tego typu w innym państwie członkowskim.

Z zastrzeżeniem wymogów określonych w ust. 3 państwa członkowskie zapewniają, by informacja dostarczona jednemu organowi została udostępniona innemu organowi tego typu w tym samym lub innym państwie członkowskim oraz BEREC, w odpowiedzi na jego uzasadniony wniosek, jeżeli jest to niezbędne dla umożliwienia tymże organom albo BEREC wypełniania obowiązków wynikających z prawa Unii.

▼B

3. Jeżeli dana informacja zebrana zgodnie z ust. 1, w tym informacja zebrana w kontekście analizy geograficznej, została uznana przez dany krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ za informację poufną zgodnie z przepisami prawa Unii i prawa krajowego o tajemnicy handlowej, Komisja, BEREC oraz wszelkie inne zainteresowane właściwe organy zapewniają taką tajemnicę. Taka tajemnica nie utrudnia terminowej wymiany informacji między właściwym organem, Komisją, BEREC i jakimikolwiek innymi zainteresowanymi właściwymi organami do celów przeglądu, monitorowania i nadzorowania stosowania niniejszej dyrektywy.

4. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, działając zgodnie z przepisami krajowymi dotyczącymi publicznego dostępu do informacji oraz przepisami prawa Unii i prawa krajowego o tajemnicy handlowej i o ochronie danych osobowych, publikowały informacje, które przyczyniają się do rozwoju otwartego i konkurencyjnego rynku.

5. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy publikują warunki publicznego dostępu do informacji, o którym mowa w ust. 4, w tym procedury zapewniające uzyskanie takiego dostępu.

*Artykuł 21***Informacje wymagane w związku z ogólnym zezwoleniem, prawem użytkowania oraz szczegółowymi obowiązkami**

1. Niezależnie od informacji wymaganych na podstawie art. 20 i obowiązku dostarczania informacji i sporządzania sprawozdań wynikającego z przepisów prawa krajowego, ale nie wynikającego z ogólnego zezwolenia, krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy mogą zażądać od przedsiębiorstw dostarczenia informacji w związku z ogólnym zezwoleniem, prawami użytkowania lub szczegółowymi obowiązkami, o których mowa w art. 13 ust. 2, które są proporcjonalne i obiektywnie uzasadnione, w szczególności w celach:

- a) systematycznej lub dotyczącej konkretnych przypadków weryfikacji przestrzegania warunku 1 z części A, warunków 2 i 6 z części D oraz warunków 2 i 7 z części E załącznika I oraz przestrzegania obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2;
- b) dotyczącej konkretnych przypadków weryfikacji zgodności z warunkami określonymi w załączniku I, jeżeli złożono skargę lub właściwy organ miał inne powody, ażeby twierdzić, że dany warunek nie został spełniony, albo w przypadku dochodzenia prowadzonego przez właściwy organ z urzędu;
- c) procedury i oceny wniosków o przyznanie prawa użytkowania;
- d) publikacji zestawień dotyczących przeglądów jakości oraz cen usług, z uwagi na interes konsumenta;
- e) jasno określone cele statystyczne, badawcze lub cele sprawozdawczości;

▼ B

- f) przeprowadzania analizy rynku dla celów niniejszej dyrektywy, w tym danych dotyczących rynków niższego szczebla lub rynków detalicznych związanych z rynkami poddawanych analizie lub dotyczących tych rynków;
- g) zagwarantowanie efektywnego użytkowania widma radiowego i zasobów numeracyjnych i zapewnienie skutecznego zarządzania nimi;
- h) ocenę przyszłych zmian w dziedzinie sieci lub usług, które mogłyby mieć wpływ na usługi hurtowe udostępniane konkurentom, na zasięg terytorialny, na możliwości uzyskania dostępu do sieci przysługujące użytkownikom końcowym lub na określanie obszarów na podstawie art. 22;
- i) prowadzenie analiz geograficznych;
- j) udzielanie odpowiedzi na uzasadnione wnioski BEREC o udzielenie informacji.

Informacje, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a) i b) oraz d)–j), nie mogą być wymagane przed uzyskaniem dostępu do rynku lub jako warunek dostępu do rynku.

BEREC może opracować wzory wniosków o informacje, w razie potrzeby, aby ułatwić skonsolidowaną prezentację i analizę uzyskanych informacji.

2. Jeśli chodzi o prawa użytkownika widma, informacje, o których mowa w ust.1 muszą dotyczyć w szczególności efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego oraz spełnienia wszelkich obowiązków zapewnienia zasięgu i odpowiedniej jakości usług, którymi obwarowano prawa użytkownika widma radiowego, i ich weryfikacji.

3. Jeżeli krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zażąda od przedsiębiorstw dostarczenia informacji, o których mowa w ust. 1, informuje je o szczególnym celu, w jakim dana informacja ma zostać wykorzystana.

4. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy nie mogą ponownie żądać udostępnienia informacji, o które wystąpił już BEREC na podstawie art. 40 rozporządzenia (UE) 2018/1971, w przypadku gdy BEREC udostępnił tym organom otrzymane informacje.

Artykuł 22

Analizy geograficzne realizacji sieci

1. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przeprowadzają analizę geograficzną zasięgu sieci łączności elektronicznej, które są w stanie zapewnić szerokopasmową transmisję danych (zwane dalej „sieciami szerokopasmowymi”), do dnia 21 grudnia 2023 r. i aktualizują ją nie rzadziej niż co trzy lata.

Analiza geograficzna zawiera analizę obecnego geograficznego zasięgu sieci szerokopasmowych na ich terytorium, wymaganą do realizacji zadań krajowych organów regulacyjnych lub innych właściwych organów na podstawie niniejszej dyrektywy, jak również na potrzeby badań wymaganych w celu stosowania przepisów dotyczących pomocy państwa.

▼ B

Ta analiza geograficzna może również zawierać prognozę obejmującą okres ustalony przez odpowiedni organ dotyczącą zasięgu sieci szerokopasmowych, w tym sieci o bardzo dużej przepustowości, na ich terytorium.

Taka prognoza musi uwzględniać wszystkie odpowiednie informacje, w tym informacje na temat planowanych przez przedsiębiorstwa lub organy publiczną realizację sieci o bardzo dużej przepustowości i przeprowadzenia znaczących modernizacji lub rozbudowy sieci o prędkości pobierania danych na poziomie przynajmniej 100 Mb/s. W tym celu krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy występują do przedsiębiorstw i organów publicznych o przekazanie takich informacji w zakresie, w jakim informacje te są dostępne i mogą być przekazane bez nadmiernych nakładów.

Krajowy organ regulacyjny decyduje w odniesieniu do zadań przypisanych mu wyraźnie na mocy niniejszej dyrektywy o stopniu, w jakim należałoby oprzeć się na całości lub części informacji zebranych w kontekście takiej prognozy.

W przypadku gdy analiza geograficzna nie jest prowadzona przez krajowy organ regulacyjny, jest prowadzona we współpracy z tym organem w zakresie, w jakim może to być istotne dla jego zadań.

Informacje zgromadzone w ramach analizy geograficznej muszą być na odpowiednim poziomie szczegółowości lokalnej i obejmować wystarczająco dokładne informacje na temat jakości usługi i jej parametrów oraz muszą być przetwarzane zgodnie z art. 20 ust. 3.

2. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą zidentyfikować obszar o wyraźnych granicach terytorialnych, jeżeli informacje zgromadzone i prognoza przygotowana na podstawie ust. 1 pozwolą stwierdzić, że w okresie objętym daną prognozą żadne przedsiębiorstwo ani żaden organ publiczny nie wdrożyły ani nie planują wdrożyć sieci o bardzo dużej przepustowości ani też przeprowadzić znaczącej modernizacji lub rozbudowy swojej sieci, pozwalającej uzyskać wydajność pod względem prędkości pobierania danych na poziomie przynajmniej 100 Mb/s. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy publikują listę zidentyfikowanych obszarów.

3. W obrębie zidentyfikowanego obszaru odpowiednie organy mogą zaprosić przedsiębiorstwa i organy publiczne do zgłaszania zamiaru wdrożenia sieci o bardzo dużej przepustowości w okresie objętym daną prognozą. W przypadkach gdy w wyniku tego zaproszenia przedsiębiorstwo lub organ publiczny zgłosi zamiar dokonania tego, odpowiedni organ może wymagać od innych przedsiębiorstw i organów publicznych, aby zgłosiły każdy zamiar wdrożenia w tym obszarze sieci o bardzo dużej przepustowości lub przeprowadzenia znaczącej modernizacji lub rozbudowy swojej sieci, pozwalającej uzyskać wydajność pod względem prędkości pobierania danych na poziomie co najmniej 100 Mb/s w tym obszarze. Odpowiedni organ określa informacje, które należy uwzględnić w takich zgłoszeniach, aby zapewnić poziom szczegółowości przynajmniej podobny do tego, który uwzględniono w prognozie na podstawie ust. 1. Organ ten informuje również – w oparciu o informacje zgromadzone na podstawie ust. 1 – każde przedsiębiorstwo lub każdy organ publiczny, które wyraziły zainteresowanie, o tym, czy zidentyfikowany obszar jest objęty lub prawdopodobnie zostanie objęty zasięgiem sieci dostępu nowej generacji oferującej prędkość pobierania danych poniżej 100 Mb/s.

▼B

4. Środki na podstawie ust. 3 są stosowane zgodnie z wydajną, obiektywną, przejrzystą i niedyskryminacyjną procedurą, która gwarantuje, że żadne przedsiębiorstwo nie zostanie z góry wykluczone z postępowania.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy, organy lokalne, regionalne i krajowe, które są odpowiedzialne na swoim terytorium za przydział środków publicznych na realizację sieci łączności elektronicznej, za opracowanie krajowych planów szerokopasmowych, określenie obowiązków w zakresie zasięgu, obwarowujących prawa użytkownika widma oraz za weryfikację dostępności usług wchodzących w zakres obowiązku świadczenia usługi powszechnej, brały pod uwagę wyniki analizy geograficznej i procedur skutkujących określeniem obszarów na podstawie ust. 1, 2 i 3.

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy przeprowadzające analizę geograficzną udostępniały jej wyniki pod warunkiem zapewnienia przez organ otrzymujący takiego samego poziomu poufności i ochrony tajemnicy handlowej jak organ udostępniający oraz informowały strony, które przekazały informacje. Wyniki te udostępnia się również BEREC i Komisji na ich wniosek i na tych samych warunkach.

6. Jeżeli odpowiednie informacje nie są dostępne na rynku, właściwe organy udostępniają bezpośrednio te dane z analizy geograficznej, które nie są objęte tajemnicą handlową, zgodnie z dyrektywą 2003/98/WE w celu umożliwienia ponownego wykorzystania tych informacji. Jeżeli takie narzędzia nie są dostępne na rynku, organy te udostępniają także użytkownikom końcowym narzędzia informacyjne umożliwiające im określenie możliwości dostępu do sieci na różnych obszarach, z poziomem szczegółowości pomocnym w dokonaniu wyboru operatora lub dostawcy usług.

7. Do dnia 21 czerwca 2020 r. BEREC – aby przyczynić się do spójnego stosowania analiz geograficznych i prognoz – po konsultacji z zainteresowanymi podmiotami i w ścisłej współpracy z Komisją i właściwymi organami krajowymi, wyda wytyczne służące pomocą krajowym organom regulacyjnym lub innym właściwym organom w konsekwentnym wypełnianiu ich obowiązków wynikających z niniejszego artykułu.

*Artykuł 23***Mechanizm konsultacji oraz zapewniania przejrzystości**

1. Z wyjątkiem sytuacji objętych art. 26 lub 27 lub art. 32 ust. 10 państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, które zamierzają podjąć środki zgodnie z niniejszą dyrektywą lub zamierzają wprowadzić ograniczenia zgodnie z art. 45 ust. 4 i 5, które mają znaczący wpływ na rynek właściwy, umożliwiły zainteresowanym stronom wypowiedzenie się w kwestii planowanego środka w rozsądnym terminie, mając na względzie złożoność sprawy, z wyjątkiem wyjątkowych okoliczności, a w każdym razie w terminie nie krótszym niż 30 dni.

▼ B

2. Na użytek art. 35 właściwe organy informują RSPG w momencie publikacji o wszelkich projektach środków, które wchodzą w zakres procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na podstawie art. 55 ust. 2 i odnoszą się do użytkowania widma radiowego, co do którego ustalono zharmonizowane warunki w technicznych środkach wykonawczych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, tak aby umożliwić jego użytkowanie w bezprzewodowych szerokopasmowych sieciach i usługach łączności elektronicznej (zwanym dalej „beprzewodowymi usługami i sieciami szerokopasmowymi”).

3. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy ogłaszają swoje krajowe procedury konsultacyjne.

Państwa członkowskie zapewniają, aby utworzono jeden punkt informacyjny, który będzie umożliwiał dostęp do wszystkich bieżących konsultacji.

4. Wyniki procedur konsultacyjnych podaje się do wiadomości publicznej, z wyjątkiem przypadków dotyczących informacji, które zgodnie z przepisami prawa Unii i prawa krajowego o tajemnicy handlowej są informacjami poufnymi.

*Artykuł 24***Konsultacje zainteresowanych stron**

1. Państwa członkowskie we właściwym stopniu zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, gdy to odpowiednie, z krajowymi organami regulacyjnymi brały pod uwagę stanowiska użytkowników końcowych, w szczególności konsumentów i użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, wytwórców oraz przedsiębiorstw, które udostępniają sieci lub usługi łączności elektronicznej, w kwestiach związanych z wszystkimi prawami użytkowników końcowych i konsumentów, w tym z równoważnym dostępem i możliwościami wyboru dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, dotyczącymi publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, w szczególności w przypadkach, gdy mają one znaczący wpływ na rynek.

Państwa członkowskie zapewniają, aby w stosownych przypadkach, właściwe organy w porozumieniu, z krajowymi organami regulacyjnymi ustanowiły mechanizm konsultacji dostępny dla użytkowników końcowych niepełnosprawnościami, zapewniający, aby ich decyzje w kwestiach związanych z prawami użytkowników końcowych i konsumentów, dotyczącymi publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, należyście uwzględniały interesy konsumentów w dziedzinie łączności elektronicznej.

2. Zainteresowane strony mogą opracować, pod przewodnictwem właściwych organów w porozumieniu, gdy to odpowiednie, z krajowymi organami regulacyjnymi, mechanizmy dotyczące konsumentów, grup użytkowników i dostawców usług, mające na celu poprawę ogólnej jakości świadczenia usług w drodze, między innymi, opracowania i monitorowania kodeksów dobrych praktyk.

▼ B

3. Nie naruszając przepisów krajowych zgodnych z prawem Unii oraz promujących cele związane z polityką kulturalną i medialną, takie jak różnorodność kulturowa i językowa oraz pluralizm mediów, właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą promować współpracę między przedsiębiorstwami dostarczającymi sieci lub świadczącymi usługi łączności elektronicznej a sektorami zainteresowanymi promowaniem zgodnych z prawem treści w sieciach i usługach łączności elektronicznej. Taka współpraca może obejmować również koordynowanie informacji użyteczności publicznej, które mają zostać udostępnione na podstawie art. 103 ust. 4.

*Artykuł 25***Pozasądowe rozwiązywanie sporów**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowy organ regulacyjny lub właściwy organ odpowiedzialny za stosowanie art. 102–107 i 115 niniejszej dyrektywy lub co najmniej jeden niezależny organ posiadający potwierdzoną wiedzę fachową w zakresie stosowania tych artykułów został wyznaczony jako podmiot zajmujący się alternatywnymi metodami rozstrzygania sporów zgodnie z art. 20 ust. 2 dyrektywy 2013/11/UE w celu rozstrzygania sporów między podmiotami a konsumentami powstałych na gruncie niniejszej dyrektywy i dotyczących wykonywania umów. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć dostęp do procedur alternatywnego rozstrzygania sporów zapewnianych przez ten organ lub podmiot użytkownikom końcowym innym niż konsumenci, w szczególności mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom.

2. Bez uszczerbku dla dyrektywy 2013/11/UE, w przypadku gdy taki spór dotyczy stron z różnych państw członkowskich, państwa członkowskie współdziałają ze sobą przy rozwiązywaniu sporów.

*Artykuł 26***Rozstrzygnięcie sporów między przedsiębiorstwami**

1. Jeżeli w związku z obowiązkami wynikającymi z niniejszej dyrektywy dojdzie do sporu między dostawcami sieci i usług łączności elektronicznej w państwie członkowskim lub do sporu między takimi przedsiębiorstwami a innymi przedsiębiorstwami w państwie członkowskim czerpiącymi korzyści z obowiązku zapewnienia dostępu lub wzajemnych połączeń lub pomiędzy dostawcami sieci lub usług łączności elektronicznej w państwie członkowskim a dostawcami urzędów towarzyszących, nie naruszając przepisów ust. 2, krajowy organ regulacyjny na wniosek którejkolwiek ze stron wydaje wiążącą decyzję celem rozstrzygnięcia sporu w jak najkrótszym terminie na podstawie jasnych i skutecznych procedur, a w każdym razie w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności. Dane państwo członkowskie wymaga, aby wszystkie strony sporu w pełni współpracowały z krajowym organem regulacyjnym.

2. Państwa członkowskie mogą przyjąć przepisy umożliwiające krajowym organom regulacyjnym odstąpienie od rozstrzygnięcia sporu, jeżeli istnieją inne mechanizmy, w tym mediacja, które dają większą szansę na rozstrzygnięcie sporu w krótszym czasie i zgodnie z celami określonymi w art. 3. Krajowy organ regulacyjny niezwłocznie informuje o tym strony. Jeżeli po upływie czterech miesięcy spór nie zostanie rozstrzygnięty, zaś strona domagająca się naprawienia szkody nie wszczęła postępowania przed sądem, krajowy organ regulacyjny wydaje, na wniosek którejkolwiek ze stron, wiążącą decyzję celem rozstrzygnięcia sporu w możliwie najkrótszym terminie, a w każdym razie w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy.

▼ B

3. Rozstrzygając dany spór, krajowy organ regulacyjny wydaje decyzje, uwzględniając cele określone w art. 3. Jakikolwiek obowiązek nałożony na przedsiębiorstwo przez krajowy organ regulacyjny w związku z rozstrzygnięciem sporu powinny być zgodne z niniejszą dyrektywą.

4. Decyzję wydaną przez krajowy organ regulacyjny podaje się do wiadomości publicznej, przy zachowaniu wymogów związanych z tajemnicą handlową. Krajowy organ regulacyjny przedstawia stronom, których dotyczy dana decyzja wyczerpujące uzasadnienie.

5. Procedury, o których mowa w ust. 1, 3 oraz 4, nie stanowią przeszkody dla żadnej ze stron we wniesieniu powództwa do sądu.

*Artykuł 27***Rozstrzyganie sporów transgranicznych**

1. W przypadku sporu powstałego w związku ze stosowaniem niniejszej dyrektywy pomiędzy przedsiębiorstwami w różnych państwach członkowskich stosuje się ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu. Przepisów tych nie stosuje się do sporów dotyczących koordynacji widma radiowego objętych art. 28.

2. Każda ze stron może przekazać spór danemu krajowemu organowi regulacyjnemu lub danym krajowym organom regulacyjnym. W przypadku gdy spór wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi, właściwe krajowe organy regulacyjne zgłaszają taki spór do BEREC w celu doprowadzenia do spójnego rozstrzygnięcia sporu, zgodnie z celami określonymi w art. 3.

3. W przypadku takiego zgłoszenia BEREC, w jak najkrótszym czasie, a w każdym razie w terminie czterech miesięcy, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności wydaje opinię zachęcającą krajowy organ regulacyjny lub krajowe organy regulacyjne do podjęcia konkretnego działania w celu rozstrzygnięcia sporu lub do zaniechania danego działania.

4. Dany krajowy organ regulacyjny lub dane krajowe organy regulacyjne wstrzymują się z podjęciem działań mających na celu rozstrzygnięcie sporu do czasu wydania przez BEREC opinii. W wyjątkowych okolicznościach, w których istnieje konieczność podjęcia pilnych działań, aby zagwarantować konkurencję lub ochronić interesy użytkowników końcowych, dowolny z krajowych organów regulacyjnych może – albo na wniosek stron, albo z własnej inicjatywy – zastosować środki tymczasowe.

5. Wszelkie obowiązki nałożone na przedsiębiorstwo przez krajowy organ regulacyjny w ramach rozstrzygnięcia sporu muszą być zgodne z przepisami niniejszej dyrektywy, w jak największym stopniu uwzględniając opinię przyjętą przez BEREC i muszą zostać przyjęte w terminie jednego miesiąca od daty wydania tej opinii.

6. Procedura, o której mowa w ust. 2, nie stanowi przeszkody dla żadnej ze stron we wniesieniu powództwa do sądu.

*Artykuł 28***Koordinacja widma radiowego między państwami członkowskimi**

1. Państwa członkowskie i ich właściwe organy zapewniają, aby wykorzystanie widma radiowego było zorganizowane na ich terytorium w sposób, który nie uniemożliwia żadnemu innemu państwu członkowskiemu zezwalania na swoim terytorium na wykorzystanie zharmonizowanego widma radiowego zgodnie z przepisami prawa Unii, zwłaszcza ze względu na szkodliwe zakłócenia transgraniczne między państwami członkowskimi.

Państwa członkowskie stosują w tym celu wszelkie niezbędne środki bez uszczerbku dla spoczywających na nich obowiązków wynikających z przepisów prawa międzynarodowego i postanowień odpowiednich umów międzynarodowych, takich jak Regulamin radiokomunikacyjny ITU i regionalne porozumienia radiowe ITU.

2. Państwa członkowskie współpracują ze sobą i, w stosownych przypadkach, za pośrednictwem RSPG przy transgranicznej koordynacji wykorzystania widma radiowego w celu:

- a) zapewnienia zgodności z ust. 1;
- b) rozwiązywania wszelkich problemów lub sporów związanych z transgraniczną koordynacją lub szkodliwymi zakłóceniami transgranicznymi – między państwami członkowskimi, a także z państwami trzecimi – które uniemożliwiają państwom członkowskim wykorzystanie zharmonizowanego widma radiowego na ich terytorium.

3. Aby zapewnić zgodność z ust. 1, każde państwo członkowskie, którego dotyczy dana sytuacja może zwrócić się do RSPG o zastosowanie jej dobrych usług w celu rozwiązania wszelkich problemów lub sporów związanych z transgraniczną koordynacją lub szkodliwymi zakłóceniami transgranicznymi. W stosownych przypadkach, RSPG może wydać opinię, w której proponuje skoordynowane rozwiązanie dotyczące takiego problemu lub sporu.

4. W przypadku gdy działania, o których mowa w ust. 2 lub 3 nie rozwiązały problemu lub sporu i na wniosek któregośkolwiek państwa członkowskiego, którego to dotyczy, Komisja może, uwzględniając w jak największym stopniu opinię RSPG zalecającą skoordynowane rozwiązanie na podstawie ust. 3, przyjąć decyzje wydane w drodze aktów wykonawczych, skierowane do tych państw członkowskich, których dotyczy niewyeliminowane szkodliwe zakłócenie w celu wyeliminowania szkodliwych zakłóceń transgranicznych między dwoma lub kilkoma państwami członkowskimi, które to zakłócenia uniemożliwiają im użytkowanie zharmonizowanego widma radiowego na ich terytorium.

Te decyzje wykonawcze są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

5. Na wniosek państw członkowskich, których to dotyczy, Unia udziela im wsparcia prawnego, politycznego i technicznego w celu rozwiązania kwestii koordynacji widma radiowego z państwami sąsiadującymi z Unią, w tym z państwami kandydującymi i przystępującymi, tak by umożliwić zainteresowanym państwom członkowskim wypełnienie obowiązków na mocy prawa unijnego. Udzielając takiej pomocy, Unia promuje wdrażanie polityk unijnych.

TYTUŁ III
WDRAŻANIE

Artykuł 29

Sankcje

1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji, w tym, w razie potrzeby, grzywien i innych niż karne określonych z góry lub okresowych sankcji, mających zastosowanie do naruszeń krajowych przepisów przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy lub dowolnej wiążącej decyzji przyjętej przez Komisję, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ na podstawie niniejszej dyrektywy oraz wprowadzają wszelkie środki niezbędne, by zapewnić ich wykonanie. W granicach określonych przepisami krajowego prawa krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mają prawo nakładać takie sankcje. Przewidziane sankcje muszą być odpowiednie, skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

2. Państwa członkowskie przewidują sankcje w kontekście procedury, o której mowa w art. 22 ust. 3, jedynie w przypadku gdy przedsiębiorstwo lub organ publiczny świadomie lub w sposób rażąco niedbały przekazują mylące, błędne lub niepełne informacje.

Przy określaniu kwoty grzywien lub okresowych sankcji nakładanych na przedsiębiorstwo lub organ publiczny za świadome lub rażąco niedbałe przekazanie mylących, błędnych lub niepełnych informacji w kontekście procedury, o której mowa w art. 22 ust. 3, uwzględnia się, między innymi, czy postępowanie przedsiębiorstwa lub organu publicznego miało negatywny wpływ na konkurencję i, w szczególności, czy wbrew pierwotnie przekazanej informacji lub wszelkiej ich aktualizacji przedsiębiorstwo lub organ publiczny wdrożył, rozbudował albo zmodernizował sieć lub nie wdrożył sieci lub nie dostarczył obiektywnego uzasadnienia tej zmiany planu.

Artykuł 30

Zgodność z warunkami ogólnego zezwolenia lub praw użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych oraz zgodność ze szczegółowymi obowiązkami

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich odpowiednie właściwe organy monitorowały i nadzorowały przestrzeganie warunków, którymi obwarowano ogólne zezwolenie lub prawa użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych, szczególnych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, oraz obowiązku użytkownika widma radiowego w wydajny i skuteczny sposób zgodnie z art. 4, art. 45 ust. 1 oraz art. 47.

Właściwe organy mają prawo żądać, aby przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu lub korzystające z prawa użytkownika widma radiowego lub zasobów numeracyjnych dostarczyły wszystkich informacji niezbędnych do sprawdzenia, czy spełniono warunki, którymi obwarowano ogólne zezwolenie lub prawa użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych, lub szczególne obowiązki, o których mowa w art. 13 ust. 2 lub art. 47, zgodnie z art. 21.

▼B

2. W przypadku gdy właściwy organ stwierdzi, że dane przedsiębiorstwo nie spełnia co najmniej jednego spośród warunków, którymi obwarowano ogólne zezwolenie lub prawa użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych, lub szczególnych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2, powiadamia o tym przedsiębiorstwo i zapewnia mu możliwość wypowiedzenia się w tej kwestii w rozsądnym terminie.

3. Właściwy organ uprawniony jest do żądania zaprzestania naruszeń, o których mowa w ust. 2, niezwłocznie albo w rozsądnym terminie, a także przyjmuje odpowiednie i proporcjonalne środki służące zapewnieniu przestrzegania przepisów.

W tym celu państwa członkowskie nadają właściwym organom uprawnienia do nakładania:

- a) w stosownych przypadkach, odstrasżających sankcji finansowych, które mogą obejmować sankcje okresowe z mocą wsteczną; oraz
- b) nakazów zaprzestania lub opóźnienia świadczenia usługi lub pakietu usług, których kontynuowanie prowadziłyby do znaczącej szkody dla konkurencji, do czasu osiągnięcia zgodności z zobowiązaniami dotyczącymi dostępu nałożonymi po przeprowadzeniu analizy rynku zgodnie z art. 67.

Właściwe organy niezwłocznie zawiadamiają dane przedsiębiorstwo o środkach oraz uzasadnieniu ich zastosowania oraz wyznaczają rozsądny termin, w którym przedsiębiorstwo musi się do nich zastosować.

4. Niezależnie od przepisów ust. 2 i 3 niniejszego artykułu państwa członkowskie upoważniają właściwy organ do nakładania w stosownych przypadkach sankcji finansowych na przedsiębiorstwa z tytułu nieprzekazania informacji zgodnie z obowiązkami nałożonymi na podstawie art. 21 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) lub b) i art. 69 w rozsądnym terminie określonym przez właściwy organ.

5. W przypadkach poważnego naruszenia lub powtarzających się naruszeń warunków ogólnego zezwolenia lub warunków związanych z prawami użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych lub szczególnych obowiązków, o których mowa w art. 13 ust. 2 lub art. 47 ust. 1 lub 2, w przypadku gdy środki służące zapewnieniu przestrzegania przepisów, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, okażą się nieskuteczne, państwa członkowskie przyznają właściwym organom uprawnienia do uniemożliwiania przedsiębiorstwu dalszego dostarczania sieci lub świadczenia usług łączności elektronicznej albo do zawieszania lub cofania tych praw użytkownika. Państwa członkowskie przyznają właściwemu organowi uprawnienia do nakładania sankcji, które są skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Te sankcje mogą być stosowane do okresu każdego naruszenia, nawet jeżeli takie naruszenie zostało później naprawione.

▼B

6. Niezależnie od ust. 2, 3 i 5 niniejszego artykułu, w przypadku gdy właściwy organ może on niezwłocznie podjąć środki tymczasowe mające na celu naprawienie sytuacji, zanim zostanie wydana ostateczna decyzja w tej sprawie, wtedy gdy dysponuje dowodem naruszenia warunków związanych z ogólnym zezwoleniem, prawami użytkownika widma radiowego i zasobów numeracyjnych lub obowiązków szczególnych, o których mowa w art. 13 ust. 2 lub art. 47 ust. 1 lub 2, a naruszenie to stanowi bezpośrednie i poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego albo spowoduje poważne problemy gospodarcze lub operacyjne dla innych dostawców lub użytkowników korzystających z sieci lub usług łączności elektronicznej lub innych użytkowników widma radiowego, może. Właściwy organ zapewnia danemu przedsiębiorstwu rozsądną możliwość wypowiedzenia się w danej kwestii i zaproponowania ewentualnych środków naprawczych. W stosownych przypadkach właściwy organ może zatwierdzić środki tymczasowe, które mogą obowiązywać przez maksymalnie trzy miesiące, ale które – w sytuacji gdy nie zostały zakończone procedury egzekwowania – mogą zostać przedłużone na kolejny okres nie dłuższy niż trzy miesiące.

7. Przedsiębiorstwa mają prawo odwołania się od środków wprowadzonych na mocy niniejszego artykułu, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 31.

*Artykuł 31***Prawo odwołania się**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby na poziomie krajowym istniały skuteczne mechanizmy umożliwiające użytkownikom lub przedsiębiorstwom udostępniającym sieci lub świadczącym usługi łączności elektronicznej lub udostępniającym urządzenia towarzyszące, których dotyczy dana decyzja wydana przez właściwy organ, korzystanie z prawa odwołania się od takiej decyzji do organu odwoławczego niezależnego od zaangażowanych stron oraz od wszelkiej zewnętrznej interwencji lub presji politycznej, która mogłaby przeszkodzić mu w niezależnej ocenie zawisłych przed nim spraw. Organ taki, który może być sądem, dysponuje odpowiednią wiedzą specjalistyczną pozwalającą mu na skuteczne wypełnianie swoich funkcji. Państwa członkowskie zapewniają, aby aspekty merytoryczne każdej sprawy zostały właściwie rozpatrzone.

Do czasu rozpatrzenia odwołania decyzja właściwego organu pozostaje w mocy, chyba że zgodnie z prawem krajowym zostaną zastosowane środki przejściowe.

2. Jeżeli organ odwoławczy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, nie jest organem sądowym, musi on zawsze sporządzić na piśmie uzasadnienie swojej decyzji. Ponadto w takim przypadku decyzja takiego organu musi podlegać kontroli przez organ sądowy w rozumieniu art. 267 TFUE.

Państwa członkowskie gwarantują istnienie skutecznych środków odwoławczych.

3. Państwa członkowskie gromadzą informacje na temat ogólnego przedmiotu odwołań, liczby wniosków odwoławczych, czasu trwania postępowań odwoławczych oraz liczby wydanych decyzji o zastosowaniu środków tymczasowych. Na uzasadniony wniosek Komisji oraz BEREC państwa członkowskie przekazują im takie informacje, oraz decyzje lub orzeczenia.

▼ B

TYTUŁ IV
PROCEDURY DOTYCZĄCE RYNKU WEWNĘTRZNEGO

ROZDZIAŁ I

Artykuł 32

Konsolidacja rynku wewnętrznego w zakresie łączności elektronicznej

1. Realizując swoje zadania wynikające z przepisów niniejszej dyrektywy, krajowe organy regulacyjne w jak największym stopniu uwzględniają cele określone w art. 3.

2. Krajowe organy regulacyjne przyczyniają się do rozwoju rynku wewnętrznego poprzez przejrzystą współpracę między sobą, z Komisją i z BEREC, tak aby zapewnić jednolite stosowanie niniejszej dyrektywy we wszystkich państwach członkowskich. W tym celu krajowe organy regulacyjne w szczególności współpracują z Komisją i BEREC przy określaniu rodzajów instrumentów i środków naprawczych najodpowiedniejszych do zastosowania w określonych sytuacjach rynkowych.

3. O ile zalecenia lub wytyczne przyjęte zgodnie z art. 34 nie stanowią inaczej, po zakończeniu konsultacji publicznych, jeżeli są wymagane, na podstawie art. 23, jeśli krajowy organ regulacyjny zamierza podjąć środek, który:

- a) jest objęty zakresem stosowania art. 61, 64, 67, 68 lub 83; oraz
- b) może oddziaływać na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi;

publikuje on projektowany środek i informuje o nim jednocześnie Komisję, BEREC i krajowe organy regulacyjne w innych państwach członkowskich, podając uzasadnieni tego środka, zgodnie z art. 20 ust. 3. Krajowe organy regulacyjne, BEREC i Komisja mogą przedstawić swoje uwagi dotyczące planowanego środka w terminie jednego miesiąca. Termin jednomiesięczny nie może zostać przedłużony.

4. Projektowany środek, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, nie może zostać przyjęty przez kolejne dwa miesiące, w przypadku gdy celem tego środka jest:

- a) zdefiniowanie rynku właściwego różnego od tych, które zdefiniowano w zaleceniu, o którym mowa w art. 64 ust. 1; lub

▼ C1

- b) podjęcie decyzji o wyznaczeniu lub niewyznaczeniu przedsiębiorstwa jako posiadającego, samodzielnie albo łącznie z innymi, znaczącą pozycję rynkową, zgodnie z art. 67 ust. 3 lub 4;

▼ B

oraz środek ten oddziaływałby na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi, a Komisja poinformowała krajowy organ regulacyjny o swojej opinii, zgodnie z którą projektowany środek stanowiłby przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, lub o swoich poważnych wątpliwościach co do zgodności tego środka z przepisami prawa Unii, a w szczególności z celami, o których mowa w art. 3. Ten dwumiesięczny termin nie może zostać przedłużony. W takim przypadku Komisja informuje BEREC i krajowe organy regulacyjne o swoich zastrzeżeniach i jednocześnie publikuje je.

▼B

5. BEREC publikuje opinię na temat zastrzeżeń Komisji, o których mowa w ust. 4, wskazując, czy uważa, że projektowany środek powinien być utrzymany, zmieniony czy wycofany, i przedstawia w tym celu w stosownych przypadkach szczegółowe propozycje.

6. W terminie dwóch miesięcy, o którym mowa w ust. 4, Komisja może:

a) podjąć decyzję, zgodnie z którą krajowy organ regulacyjny będzie musiał wycofać projektowany środek; albo

b) podjąć decyzję o wycofaniu zastrzeżeń, o których mowa w ust. 4.

Przed podjęciem decyzji Komisja w jak największym stopniu uwzględnia opinię BEREC.

Decyzje, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a) powinny zawierać szczegółową i obiektywną analizę, dlatego Komisja uznaje, że projektowany środek nie powinien zostać przyjęty, łącznie ze szczegółowymi propozycjami w sprawie jego zmiany.

7. W przypadku gdy Komisja przyjęła, zgodnie z ust. 6 akapit pierwszy lit. a) niniejszego artykułu decyzję wymagającą od krajowego organu regulacyjnego wycofania planowanego środka, krajowy organ regulacyjny zmienia lub wycofuje projektowany środek w terminie sześciu miesięcy od daty decyzji Komisji. Gdy projektowany środek zostaje zmieniony, krajowy organ regulacyjny przystępuje do konsultacji publicznych zgodnie z art. 23, i zgłasza zmieniony projektowany środek Komisji zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu.

8. Krajowy organ regulacyjny uwzględnia w jak największym stopniu uwagi innych krajowych organów regulacyjnych, BEREC i Komisji i może – z wyjątkiem sytuacji objętych zakresem stosowania ust. 4 i ust. 6 lit. a) – przyjąć odpowiedni projektowany środek, a w przypadku jego przyjęcia – powiadamia o tym Komisję.

9. Krajowy organ regulacyjny przekazuje Komisji i BEREC wszystkie przyjęte ostateczne środki objęte zakresem ust. 3 lit. a) i b).

10. W wyjątkowych okolicznościach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny uzna, że zachodzi pilna potrzeba podjęcia działania w celu ochrony konkurencji i interesów użytkowników, w drodze odstępstwa od procedury określonej w ust. 3 i 4 może on niezwłocznie przyjąć proporcjonalne i tymczasowe środki. O przyjęciu tych środków zawiadamia niezwłocznie Komisję, pozostałe krajowe organy regulacyjne i BEREC, przedstawiając odpowiednie uzasadnienie. Decyzja krajowego organu regulacyjnego o nadaniu tym środkom trwałego charakteru lub przedłużeniu terminu ich stosowania podlega ust. 3 i 4.

11. Krajowy organ regulacyjny może w każdej chwili wycofać projektowany środek.

B*Artykuł 33***Procedura dotycząca spójnego stosowania środków naprawczych**

1. Jeżeli projektowany środek, objęty art. 32 ust. 3, ma na celu nałożenie, zmianę lub uchylenie obowiązku nałożonego na przedsiębiorstwo na podstawie art. 61 lub 67 w związku z art. 69–76 oraz art. 83 Komisja może w terminie miesiąca, o którym mowa w art. 32 ust. 3, poinformować dany krajowy organ regulacyjny i BEREC o powodach uznania, że projektowany środek stanowiłby przeszkodę dla rynku wewnętrznego lub budzi poważne wątpliwości co do zgodności tego środka z prawem Unii. W takim przypadku projektowany środek nie jest przyjmowany w kolejnych trzech miesiącach następujących po zgłoszeniu dokonanym przez Komisję.

W przypadku braku takiego zgłoszenia właściwy krajowy organ regulacyjny może przyjąć projektowany środek, uwzględniając w jak największym zakresie wszelkie uwagi Komisji, BEREC lub innego krajowego organu regulacyjnego.

2. W terminie trzech miesięcy, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, Komisja, BEREC i właściwy krajowy organ regulacyjny ściśle współpracują w celu określenia najwłaściwszego i najskuteczniejszego środka w świetle celów ustanowionych w art. 3, biorąc jednocześnie pod uwagę opinie uczestników rynku i konieczność zapewnienia rozwoju spójnej praktyki regulacyjnej.

3. W ciągu sześciu tygodni od rozpoczęcia trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 1, BEREC wydaje opinię na temat zgłoszenia Komisji, o którym mowa w ust. 1, wskazując, czy uważa, że projektowany środek powinien zostać zmieniony czy wycofany, i przedstawia w tym celu w stosownych przypadkach szczegółowe propozycje. Opinię tę uzasadnia się i podaje do publicznej wiadomości.

4. Jeżeli BEREC podziela w swojej opinii wątpliwości Komisji, podejmuje on ścisłą współpracę z odpowiednim krajowym organem regulacyjnym w celu określenia najwłaściwszego i najskuteczniejszego środka. Przed upływem trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 1, krajowy organ regulacyjny może:

a) zmienić lub wycofać projektowany środek, uwzględniając w jak największym stopniu zgłoszenie Komisji, o którym mowa w ust. 1, oraz opinię BEREC; albo

b) utrzymać swój projektowany środek.

5. W ciągu jednego miesiąca od upływu trzymiesięcznego okresu, o którym mowa w ust. 1, oraz przy uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC, jeżeli została ona wydana, Komisja może:

a) wydać zalecenie zobowiązujące właściwy krajowy organ regulacyjny do zmiany lub wycofania planowanego środka, włącznie z przedstawieniem szczegółowych propozycji w tym zakresie, i zawierające uzasadnienie wydania tego zalecenia, w szczególności jeżeli BEREC nie podziela poważnych wątpliwości Komisji;

▼B

- b) podjąć decyzję o wycofaniu zastrzeżeń zgłoszonych zgodnie z ust. 1; lub
- c) w przypadku planowanych środków objętych art. 61 ust. 3 akapit drugi lub art. 76 ust. 2 – podjąć decyzję zobowiązującą krajowy organ regulacyjny do wycofania planowanego środka, jeżeli BEREC zgłosi Komisji poważne wątpliwości, które zawierają szczegółową i obiektywną analizę, dlaczego Komisja uznaje, że projektowany środek nie powinien zostać przyjęty, łącznie ze szczegółowymi propozycjami w sprawie zmiany planowanego środka, pod warunkiem zastosowania odpowiednio procedury, o której mowa w art. 32 ust. 7.

6. W ciągu jednego miesiąca od wydania przez Komisję zalecenia na mocy ust. 5 lit. a) lub wycofania zastrzeżeń zgodnie z ust. 5 lit. b) właściwy krajowy organ regulacyjny przedstawia Komisji i BEREC ostatecznie przyjęty środek.

Okres ten można wydłużyć, tak aby umożliwić krajowemu organowi regulacyjnemu wszczęcie konsultacji publicznych zgodnie z art. 23.

7. Jeżeli krajowy organ regulacyjny postanawia nie zmieniać lub też nie wycofywać planowanego środka na podstawie zalecenia wydanego zgodnie z ust. 5 lit. a), przedstawia on uzasadnienie.

8. Krajowy organ regulacyjny może wycofać proponowany projektowany środek na każdym etapie procedury.

*Artykuł 34***Przepisy wykonawcze**

Po przeprowadzeniu konsultacji publicznych i konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi, a także po uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC, Komisja może przyjąć zalecenia lub wytyczne w odniesieniu do art. 32, w których określa formę, treść i stopień szczególności zgłoszeń wymaganych zgodnie z art. 32 ust. 3, okoliczności, w których zgłoszenia nie będą wymagane, oraz sposób obliczania terminów.

*ROZDZIAŁ II****Spójne przeznaczenia widma radiowego****Artykuł 35***Proces wzajemnej oceny**

1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zamierza przeprowadzić procedurę selekcji zgodnie z art. 55 ust. 2 w odniesieniu do pasm widma radiowego, dla którego zostały ustanowione zharmonizowane warunki w technicznych środkach wykonawczych zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE w celu umożliwienia jego wykorzystania do celów szerokopasmowych bezprzewodowych sieci i usług, informuje on, na podstawie art. 23, RSPG o wszelkich planowanych środkach, które wchodzą w zakres procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na podstawie art. 55 ust. 2 i wskazuje, czy i kiedy zamierza zwrócić się do RSPG o zwołanie forum wzajemnej oceny.

▼ B

W odpowiedzi na taki wniosek RSPG organizuje forum wzajemnej oceny w celu omówienia i wymiany poglądów na temat przekazanych planowanych środków i ułatwia wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie tych planowanych środków.

Forum wzajemnej oceny składa się z członków RSPG, którego przedstawiciel organizuje forum i mu przewodniczy.

2. Najpóźniej podczas publicznych konsultacji prowadzonych na podstawie art. 23 RSPG może wyjątkowo podjąć inicjatywę zwołania forum wzajemnej oceny zgodnie z regulaminem wewnętrznym dotyczącym jego zorganizowania w celu wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk dotyczących planowanego środka związanego z procedurą selekcji, w przypadku gdy uzna, że projektowany środek w sposób znaczący naruszałby zdolność organu regulacyjnego lub innego właściwego organu do realizacji celów określonych w art. 3, 45, 46 i 47.

3. RSPG określa z wyprzedzeniem i podaje do publicznej wiadomości obiektywne kryteria wyjątkowego zwołania forum wzajemnej oceny.

4. Podczas prac forum wzajemnej oceny krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ udziela wyjaśnień co do sposobu, w jaki projektowany środek:

- a) wspiera rozwój rynku wewnętrznego, transgraniczne świadczenie usług, a także konkurencję i maksymalizuje korzyści dla konsumentów oraz ogólnie realizuje cele określone w art. 3, 45, 46 i 47 niniejszej dyrektywy, a także w decyzjach nr 676/2002/WE i nr 243/2012/UE;
- b) zapewnia efektywne i wydajne wykorzystanie widma radiowego; oraz
- c) zapewnia stabilne i przewidywalne warunki inwestycyjne dla dotychczasowych i przyszłych użytkowników widma radiowego przy realizacji sieci na potrzeby świadczenia usług łączności elektronicznej, które wykorzystują widmo radiowe.

5. W forum wzajemnej oceny mogą dobrowolnie uczestniczyć eksperci z innych właściwych organów oraz BEREC.

6. Forum wzajemnej oceny jest zwoływane tylko raz podczas całego krajowego procesu przygotowań i konsultacji w ramach jednolitej procedury selekcji dotyczącej jednego lub kilku pasm widma radiowego, chyba że krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ zwróci się o ponowne zwołanie forum.

7. Na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub właściwego organu, który zwrócił się o zorganizowanie posiedzenia, RSPG może przyjąć sprawozdanie dotyczące sposobu, w jaki projektowany środek realizuje cele określone w ust. 4, odzwierciedlając poglądy wymienione na forum wzajemnej oceny.

▼B

8. RSPG publikuje każdego roku w lutym sprawozdanie dotyczące planowanych środków omawianych na podstawie ust. 1 i 2. W sprawozdaniu wskazuje się odnotowane doświadczenia i najlepsze praktyki.

9. Po zakończeniu forum wzajemnej oceny, na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub innego właściwego organu, który zwrócił się o zorganizowanie posiedzenia, RSPG może przyjąć opinię na temat planowanego środka.

*Artykuł 36***Zharmonizowane przydzielanie widma radiowego**

Jeżeli wykorzystanie widma radiowego zostało zharmonizowane i osiągnięto porozumienie co do warunków i procedur dostępu do nich, a przedsięwzięcia, którym ma zostać przyznane prawo użytkowania widma radiowego, zostały wybrane zgodnie z zasadami wynikającymi z umów międzynarodowych i przepisów prawa Unii, państwa członkowskie przyznają zgodnie z tymi zasadami prawo użytkowania takiego widma radiowego. Jeżeli wszystkie krajowe warunki, którymi obwarowano prawo użytkowania danego widma radiowego, zostały spełnione w przypadku powszechnej procedury selekcji, państwa członkowskie nie nakładają żadnych dalszych warunków, ani nie ustalają dodatkowych kryteriów czy procedur, które ograniczałyby, modyfikowały lub opóźniały właściwą realizację wspólnego przyznawania takiego widma radiowego.

*Artykuł 37***Procedura wspólnego udzielania zezwoleń w celu przyznania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego**

Dwa państwa członkowskie lub większa ich liczba mogą współpracować ze sobą oraz z RSPG przy uwzględnieniu zainteresowania wyrażonego przez uczestników rynku poprzez wspólne określenie wspólnych aspektów procedury udzielania zezwoleń, a także, w stosownych przypadkach, wspólne przeprowadzanie procedury selekcji w celu przyznania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego.

Przy planowaniu procedury wspólnego udzielania zezwoleń państwa członkowskie mogą brać pod uwagę następujące kryteria:

- a) właściwe organy wszczynają i przeprowadzają indywidualną krajową procedurę udzielania zezwoleń według wspólnie uzgodnionego harmonogramu;
- b) procedura przewiduje, w stosownych przypadkach, wspólne warunki i procedury selekcji i przyznawania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego dla państw członkowskich, których to dotyczy;
- c) procedura przewiduje, w stosownych przypadkach, wspólne lub porównywalne warunki, którymi obwarowane mają zostać indywidualne prawa użytkowania widma radiowego w państwach członkowskich, których to dotyczy, m.in. umożliwiające przydzielenie użytkownikom podobnych bloków widma radiowego;
- d) procedura jest otwarta w każdym momencie dla innych państw członkowskich – do czasu zakończenia procedury wspólnego udzielania zezwoleń.

▼B

W przypadku gdy mimo zainteresowania wyrażonego przez uczestników rynku państwa członkowskie nie działają wspólnie, informują one tych uczestników rynku o powodach swojej decyzji.

*ROZDZIAŁ III****Procedury harmonizacji****Artykuł 38***Procedury harmonizacji**

1. W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że rozbieżności we wdrażaniu przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zadań regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie mogłyby stwarzać przeszkody w tworzeniu rynku wewnętrznego, może ona wydać zalecenie lub, z zastrzeżeniem ust. 3 niniejszego artykułu, przyjąć decyzje w drodze aktów wykonawczych w celu zapewnienia zharmonizowanego stosowania niniejszej dyrektywy oraz w celu przyspieszenia realizacji celów określonych w art. 3, w jak największym stopniu uwzględniając opinię BEREC lub w stosownych przypadkach RSPG.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przy wypełnianiu swoich zadań krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy w jak największym stopniu uwzględniały zalecenia, o których mowa w ust. 1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ postanowi nie stosować się do danego zalecenia, informuje o tym Komisję, uzasadniając swoje stanowisko.

3. Decyzje przyjęte zgodnie z ust. 1 mogą zawierać jedynie określenie zharmonizowanego lub skoordynowanego podejścia w celu rozwiązania następujących kwestii:

a) niespójnego wdrażania przez krajowe organy regulacyjne ogólnych podejść regulacyjnych dotyczących regulacji rynków łączności elektronicznej w zastosowaniu art. 64 i 67, jeżeli tworzy to barierę dla rynku wewnętrznego. Decyzje takie nie odnoszą się do szczegółowych powiadomień wydawanych przez krajowe organy regulacyjne zgodnie z art. 32.

W takim przypadku Komisja przedstawia projekt decyzji jedynie:

- (i) co najmniej po dwóch latach od przyjęcia swojego zalecenia dotyczącego tej samej kwestii, oraz
  - (ii) przy uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC w tej sprawie na temat przyjęcia takiej decyzji, którą to opinię BEREC dostarcza w okresie trzech miesięcy od wystąpienia o nią przez Komisję;
- b) numerowania, w tym zakresów numerów, przenoszenia numerów i identyfikatorów, systemów translacji numerów i adresów oraz dostępu do służb ratunkowych za pomocą jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”.

▼B

4. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, są przyjmowane zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

5. BEREC może z własnej inicjatywy doradzić Komisji, czy należy przyjąć środki zgodnie z ust. 1.

6. Jeżeli Komisja nie przyjęła zalecenia, ani decyzji w ciągu roku od daty przyjęcia przez BEREC opinii wskazującej na to, że w realizacji przez krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zadań regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie istnieją rozbieżności, które mogą tworzyć barierę dla rynku wewnętrznego, informuje ona Parlament Europejski i Radę o powodach ich nieprzyjęcia i podaje te powody do wiadomości publicznej.

W przypadku gdy Komisja przyjmie zalecenie zgodnie z ust. 1, ale przez kolejne dwa lata utrzymywać się będzie niespójne wdrażanie tworzące przeszkody na rynku wewnętrznym, Komisja, w przypadku gdy zastosowanie ma ust. 3, przyjmuje decyzję w drodze aktów wykonawczych, zgodnie z ust. 4.

W przypadku gdy Komisja nie przyjmie decyzji w ciągu kolejnego roku od któregośkolwiek zalecenia przyjętego zgodnie z akapitem drugim, informuje Parlament Europejski i Radę o powodach nieprzyjęcia i podaje te powody do wiadomości publicznej.

*Artykuł 39***Normalizacja**

1. Komisja sporządza i publikuje w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej listę norm nieobowiązkowych lub specyfikacji, które mogą posłużyć za podstawę do wszczęcia procedury harmonizacji w dziedzinie dostarczania sieci łączności elektronicznej, usług łączności elektronicznej oraz urządzeń i usług towarzyszących. W razie potrzeby Komisja może, po konsultacji z Komitetem ustanowionym na mocy dyrektywy (UE) 2015/1535, zażądać od europejskich organizacji normalizacyjnych (Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego — CEN, Europejskiego Komitetu Normalizacyjnego Elektrotechniki — CENELEC i Europejskiego Instytutu Norm Telekomunikacyjnych — ETSI) ustanowienia norm.

2. Państwa członkowskie zachęcają do stosowania norm lub specyfikacji, o których mowa w ust. 1, przy świadczeniu usług, udostępnianiu technicznych interfejsów lub funkcji sieciowych, w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapewnienia interoperacyjności usług, łączności typu koniec–koniec, ułatwienia zmiany dostawcy i przeniesienia numerów i identyfikatorów oraz dla zwiększenia użytkownikom swobody wyboru.

W razie braku publikacji norm lub specyfikacji zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie zachęcają do wdrożenia norm lub specyfikacji przyjętych przez europejskie organizacje normalizacyjne.

W przypadku braku takich norm lub specyfikacji państwa członkowskie zachęcają do wdrożenia międzynarodowych norm lub zaleceń przyjętych przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU), Europejską Konferencję Poczty i Telekomunikacji (CEPT), Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (ISO) lub Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną (IEC).

▼B

W przypadku gdy istnieją już normy międzynarodowe, państwa członkowskie zachęcają europejskie organizacje normalizacyjne do stosowania tych norm lub ich odpowiednich części jako podstawy norm, które opracowują, chyba że takie normy międzynarodowe lub ich odpowiednie części okazałyby się nieskuteczne.

Wszelkie normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 1 lub w niniejszym ustępie, nie utrudniają – o ile jest to wykonalne – dostępu zgodnie z wymogami niniejszej dyrektywy.

3. Jeżeli normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 1, nie zostały odpowiednio wdrożone, przez co interoperacyjność usług w jednym państwie członkowskim lub większej ich liczbie nie może zostać zapewniona, wdrożenie takich norm lub specyfikacji może stać się obowiązkowe, zgodnie z procedurą określoną w ust. 4, w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapewnienia interoperacyjności usług i zapewnienia użytkownikom większej swobody wyboru.

4. W przypadku gdy Komisja zamierza wprowadzić obowiązek wdrożenia niektórych norm lub specyfikacji, publikuje odpowiednią informację w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej oraz wzywa wszystkie zainteresowane strony do publicznego wypowiedzenia się w tej sprawie. Komisja podejmuje, w drodze aktów wykonawczych, odpowiednie środki wykonawcze oraz wprowadza obowiązek wdrożenia odpowiednich norm, zamieszczając odesłanie do nich jako norm obowiązkowych na liście norm lub specyfikacji opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

5. W przypadku gdy Komisja uzna, że normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 1, nie przyczyniają się już do świadczenia zharmonizowanych usług łączności elektronicznej, nie odpowiadają już potrzebom konsumentów lub utrudniają postęp technologiczny, usuwa je z listy norm lub specyfikacji, o której mowa w ust. 1.

6. Jeżeli Komisja uzna, że normy lub specyfikacje, o których mowa w ust. 4, nie przyczyniają się już do świadczenia zharmonizowanych usług łączności elektronicznej, nie odpowiadają już potrzebom konsumenta lub utrudniają postęp technologiczny, w drodze środków wykonawczych, usuwa te normy lub specyfikacje z listy norm lub specyfikacji, o której mowa w ust. 1.

7. Akty wykonawcze, o których mowa w ust. 4 i 6 niniejszego artykułu, przyjmowane są zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

8. Przepisy niniejszego artykułu nie mają zastosowania w odniesieniu do podstawowych wymogów, specyfikacji interfejsów lub zharmonizowanych norm, do których stosuje się dyrektywę 2014/53/UE.

TYTUŁ V
BEZPIECZEŃSTWO

Artykuł 40

Bezpieczeństwo sieci i usług

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy udostępniający publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej podejmowały właściwe i proporcjonalne środki techniczne i organizacyjne w razie wystąpienia zagrożenia dla bezpieczeństwa sieci lub usług. Środki te muszą zapewnić poziom bezpieczeństwa proporcjonalny do istniejącego ryzyka z uwzględnieniem aktualnego stanu wiedzy i technologii. W szczególności wprowadza się środki, obejmujące, w stosowanych przypadkach, szyfrowanie, zapobiegające wpływowi i minimalizujące wpływ, jaki na użytkowników i na inne sieci i usługi mogą mieć przypadki stwarzające zagrożenie bezpieczeństwa.

Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) ułatwia zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 526/2013 ⁽¹⁾ koordynację państw członkowskich, aby uniknąć powstawania rozbieżnych krajowych wymogów, które mogą tworzyć ryzyko dla bezpieczeństwa i bariery dla rynku wewnętrznego.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej powiadamiały bez zbędnej zwłoki właściwy organ o incydentach związanych z bezpieczeństwem, które miały znaczący wpływ na funkcjonowanie sieci lub usług.

Aby określić istotność wpływu danego incydentu związanego z bezpieczeństwem, uwzględnia się w szczególności następujące parametry, gdy są dostępne:

- a) liczbę użytkowników, których dotyczy incydent związany z bezpieczeństwem;
- b) czas trwania incydentu związanego z bezpieczeństwem;
- c) geograficzny zasięg obszaru dotkniętego incydem związanym z bezpieczeństwem;
- d) zakres wpływu na funkcjonowanie sieci lub usługi;
- e) zakres wpływu na działalność ekonomiczną i społeczną.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 526/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 460/2004 (Dz.U. L 165 z 18.6.2013, s. 41).

▼ B

W stosownych przypadkach dany właściwy organ informuje właściwe organy innych państw członkowskich oraz ENISA. W przypadku gdy właściwy organ uzna, że ujawnienie incydentu związanego z bezpieczeństwem leży w interesie publicznym, może podać tę informację do wiadomości publicznej lub nałożyć taki obowiązek na podmioty.

Raz w roku właściwy organ przekazuje Komisji i ENISA sprawozdanie podsumowujące otrzymane zgłoszenia i działania podjęte zgodnie z niniejszym ustępem.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku szczególnego i znacznego zagrożenia wystąpieniem incydentu związanego z bezpieczeństwem w publicznych sieciach łączności elektronicznej lub w ramach dostępnych publicznie usług łączności elektronicznej podmioty udostępniające takie sieci lub świadczące takie usługi informowały swoich użytkowników, na których takie zagrożenie może mieć wpływ, o wszelkich możliwych środkach ochronnych lub naprawczych, które użytkownicy mogą podjąć. W stosownych przypadkach podmioty powinny informować swoich użytkowników również o samym zagrożeniu.

4. Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają przepisów rozporządzenia (UE) 2016/679 oraz dyrektywy 2002/58/WE.

5. Komisja, w jak największym stopniu uwzględniając opinię ENISA, może przyjąć akty wykonawcze określające szczegółowo techniczne i organizacyjne środki, o których mowa w ust. 1, a także okoliczności, format i procedury stosowane w odniesieniu do wymogów dotyczących zgłoszenia na podstawie ust. 2. Opierają się one w jak najszerszym zakresie na normach europejskich i międzynarodowych i nie uniemożliwiają państwom członkowskim przyjmowania dodatkowych wymogów służących osiągnięciu celów określonych w ust. 1.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

*Artykuł 41***Wdrożenie i egzekwowanie**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w celu wdrożenia art. 40 właściwe organy były uprawnione do wydawania wiążących instrukcji – w tym instrukcji dotyczących środków wymaganych, aby zaradzić incydentowi związanemu z bezpieczeństwem lub aby zapobiec wystąpieniu takiego incydentu, gdy zidentyfikowano znaczne zagrożenie, oraz terminów wdrożenia – podmiotom udostępniającym publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczącym publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy były uprawnione do wymagania od podmiotów udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej:

a) dostarczania informacji potrzebnych do oceny bezpieczeństwa ich sieci i usług, w tym do oceny udokumentowanych polityk bezpieczeństwa; oraz

▼ B

- b) poddania się audytowi bezpieczeństwa przeprowadzanemu przez wykwalifikowany niezależny podmiot lub właściwy organ i udostępnienia właściwemu organowi wyników takiego audytu. Koszty wspomnianego audytu ponosi dostawca.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy posiadały wszelkie uprawnienia niezbędne do badania przypadków nieprzestrzegania wymogów oraz ich wpływu na bezpieczeństwo sieci i usług.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w celu wdrożenia przepisów art. 40 – właściwe organy dysponowały uprawnieniami pozwalającymi im zwracać się o pomoc do Zespołu Reagowania na Incydenty związane z Bezpieczeństwem Komputerowym (CSIRT) wyznaczonego na podstawie art. 9 dyrektywy (UE) 2016/1148 w związku z problemami wchodzącymi w zakres zadań CSIRT zgodnie z pkt 2 załącznika I do tej dyrektywy.
5. Właściwe organy, w stosownych przypadkach oraz zgodnie z prawem krajowym, konsultują się i współpracują z odpowiednimi krajowymi organami ścigania, właściwymi organami w rozumieniu art. 8 ust. 1 dyrektywy (UE) 2016/1148 oraz krajowymi organami ds. ochrony danych.

CZĘŚĆ II**SIECI****TYTUŁ II****WEJŚCIE NA RYNEK I REALIZACJA SIECI***ROZDZIAŁ I****Oplaty****Artykuł 42***Oplaty za prawo użytkowania widma radiowego oraz prawo instalowania urządzeń**

1. Państwa członkowskie mogą zezwolić właściwym organom na nakładanie opłat za prawo użytkowania widma radiowego lub prawo instalowania urządzeń, które są wykorzystywane do dostarczania sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących lub do świadczenia usług łączności elektronicznej, na własności publicznej lub prywatnej bądź nad lub pod taką własnością, które to opłaty zapewniają optymalne wykorzystanie powyższych zasobów. Państwa członkowskie zapewniają, by takie opłaty były obiektywnie uzasadnione, przejrzyste, niedyskryminujące i proporcjonalne stosownie do ogólnych celów niniejszej dyrektywy.
2. W odniesieniu do praw użytkowania widma radiowego państwa członkowskie dążą do zapewnienia, aby obowiązujące opłaty były ustalane na poziomie, który zapewni skuteczne przydzielanie i wykorzystanie widma radiowego, w tym przez:
- a) ustalenie cen wywoławczych jako opłat minimalnych za prawa użytkowania widma radiowego przez uwzględnienie wartości tych praw w przypadku ich ewentualnego alternatywnego użytkowania;
- b) uwzględnienie kosztów wiążących się z warunkami, którymi obwarowano te prawa; oraz

▼B

- c) stosowanie w możliwie najlepszym zakresie warunków płatności powiązanych z faktyczną dostępnością do celów praw wykorzystania danego widma radiowego.

*ROZDZIAŁ II****Dostęp do gruntów****Artykuł 43***Prawa drogi**

1. Państwa członkowskie zapewnią, aby w przypadku gdy właściwy organ rozpatruje wniosek o przyznanie prawa:

- do instalowania urządzeń na własności publicznej lub prywatnej bądź nad lub pod taką własnością, złożony przez przedsiębiorstwo uprawnione do dostarczania publicznych sieci łączności, lub
- do instalowania urządzeń na własności publicznej lub prywatnej bądź nad lub pod taką własnością, złożony przez przedsiębiorstwo uprawnione do dostarczania sieci łączności elektronicznej, ale nie na rzecz ogółu ludności,

organ ten:

- a) działał na podstawie prostych, skutecznych, przejrzystych i ogólnodostępnych procedur, stosowanych bez dyskryminacji i bez zwłoki, przy czym w każdym przypadku – z wyjątkiem przypadku pozbawienia praw – podejmował decyzję w terminie sześciu miesięcy od daty wpłynięcia wniosku, oraz
- b) stosował się do zasad przejrzystości i niedyskryminacji, przy określaniu warunków związane z tymi prawami.

Procedury, o których mowa w lit. a) i b), mogą różnić się między sobą w zależności od tego, czy wnioskodawca dostarcza publiczne sieci łączności elektronicznej czy też nie.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy władze państwowe lub lokalne zachowują prawo własności lub kontrolę nad przedsiębiorstwami dostarczającymi publiczne sieci łączności elektronicznej lub publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, istniał skuteczny i strukturalny rozdział funkcji polegającej na przyznawaniu praw, o których mowa w ust. 1, od działalności związanych z wykonywaniem prawa własności lub kontroli.

*Artykuł 44***Kolokacja oraz współużytkowanie elementów sieci i urządzeń towarzyszących przez dostawców sieci łączności elektronicznej**

1. W przypadku gdy operator skorzystał z uprawnienia przewidzianego w prawie krajowym do instalowania urządzeń na, nad lub pod publiczną lub prywatną nieruchomością albo skorzystał z procedury prowadzącej do wywłaszczenia lub uzyskania prawa użytkowania nieruchomości, właściwe organy mogą nałożyć obowiązek kolokacji i współużytkowania zainstalowanych elementów sieci i urządzeń towarzyszących, aby chronić środowisko, zdrowie publiczne, bezpieczeństwo publiczne lub by osiągnąć cele zagospodarowania przestrzennego.

▼ B

Obowiązek kolokacji lub współużytkowania zainstalowanych elementów sieci i urządzeń oraz współużytkowania nieruchomości może zostać nałożony wyłącznie po odpowiednio długim okresie konsultacji publicznych, w trakcie których wszystkim zainteresowanym stronom zapewnia się możliwość wyrażenia swojego stanowiska, oraz wyłącznie na konkretnych obszarach, na których takie współużytkowanie uznano za niezbędne w świetle realizacji celów przewidzianych w akapicie pierwszym. Właściwe organy mogą nałożyć obowiązek współużytkowania takich urządzeń lub nieruchomości, w tym gruntów, budynków, wejść do budynków, okablowania budynków, masztów, anten, wież i innych konstrukcji wsporczych, kanałów kablowych, kanałów, studzienek, szafek lub środków ułatwiających koordynację robót publicznych. W razie konieczności państwo członkowskie może wyznaczyć krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ do poszczególnych, jednego lub więcej następujących zadań:

- a) koordynowania procesu przewidzianego w niniejszym artykule;
- b) działania jako pojedynczy punkt informacyjny;
- c) ustanawiania przepisów regulujących podział kosztów współużytkowania urządzeń lub własności oraz kosztów koordynacji robót inżynierskich.

2. Środki podejmowane przez właściwy organ zgodnie z niniejszym artykułem muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne. W razie potrzeby realizację tych środków koordynują krajowe organy regulacyjne.

*ROZDZIAŁ III****Dostęp do widma radiowego*****Sekcja 1****Zezwolenia***Artykuł 45***Zarządzanie widmem radiowym**

1. W należyтым stopniu uwzględniając fakt, że widmo radiowe jest dobrem publicznym, które ma istotną wartość społeczną, kulturalną i ekonomiczną, państwa członkowskie zapewniają efektywne zarządzanie widmem radiowym do celów dostarczania sieci łączności elektronicznej i świadczenia usług łączności elektronicznej na ich terytorium zgodnie z art. 3 i 4. Zapewniają także, aby przeznaczenie widma radiowego na użytek sieci i usług łączności elektronicznej i wydawanie ogólnych zezwoleń lub indywidualnych praw do użytkowania takiego widma radiowego przez właściwe organy odbywały się według obiektywnych, przejrzystych, sprzyjających konkurencji, niedyskryminacyjnych i proporcjonalnych kryteriów.

Stosując niniejszy artykuł, państwa członkowskie przestrzegają odpowiednich umów międzynarodowych, w tym Regulaminu Radiokomunikacyjnego ITU i innych porozumień przyjętych w ramach ITU mających zastosowanie do widma radiowego, takich jak porozumienie osiągnięte na Regionalnej Konferencji Radiokomunikacyjnej w 2006 r., oraz mogą brać pod uwagę względy polityki publicznej.

▼B

2. Państwa członkowskie wspierają proces harmonizacji wykorzystania widma radiowego przez sieci i usługi łączności elektronicznej w obrębie Unii, mając na uwadze potrzebę zapewnienia jego efektywnego i wydajnego użytkowania oraz osiągnięcie takich korzyści dla konsumentów, jak konkurencja, ekonomia skali i interoperacyjność sieci i usług. W procesie tym postępują one zgodnie z art. 4 niniejszej dyrektywy i decyzją nr 676/2002/WE m.in. poprzez:

- a) dążenie do objęcia swojego terytorium krajowego i ludności zasięgiem bezprzewodowej łączności szerokopasmowej o wysokiej jakości i szybkości przesyłu danych, a także objęcia nią głównych krajowych i europejskich szlaków transportowych, w tym wzdłuż transeuropejskiej sieci transportowej, o których mowa w rozporządzeniu (UE) nr 1315/2013 ⁽¹⁾;
- b) ułatwianie szybkiego rozwoju w Unii nowych technologii łączności bezprzewodowej i jej zastosowań, w tym, w stosownych przypadkach, w ramach podejścia międzysektorowego;
- c) zapewnienie przewidywalności i spójności podczas przyznawania, odnowy, zmiany, ograniczenia i wycofania praw użytkownika widma radiowego, aby promować długoterminowe inwestycje;
- d) zapewnienie zapobiegania szkodliwym zakłóceniom transgranicznym lub krajowym zgodnie z, odpowiednio, art. 28 i 46 oraz podejmowanie w tym względzie odpowiednich działań prewencyjnych i naprawczych;
- e) promowanie współużytkowania widma radiowego do podobnych lub różnych zastosowań widma radiowego zgodnie z prawem konkurencji;
- f) stosowanie najwłaściwszego i najmniej uciążliwego systemu udzielania zezwoleń zgodnie z art. 46, tak aby maksymalizować elastyczność i wydajność wykorzystania widma radiowego i jego współużytkowanie;
- g) stosowanie zasad przyznawania, przenoszenia, odnawiania, zmieniania i cofania praw wykorzystania widma radiowego, które są jasno i przejrzysto ustanowione, aby zagwarantować pewność regulacyjną oraz spójność i przewidywalność regulacji;
- h) dążenie do spójności i przewidywalności w całej Unii, jeśli chodzi o sposób udzielania zezwoleń na użytkowanie widma radiowego w kontekście ochrony zdrowia publicznego przy uwzględnieniu zalecenia 1999/519/WE.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 1).

▼B

Do celu akapitu pierwszego oraz w kontekście rozwoju technicznych środków wykonawczych dla widma radiowego na mocy decyzji nr 676/2002/WE, Komisja może zwrócić się do RSPG o wydanie opinii zalecającej najodpowiedniejsze system(-y) wydawania zezwoleń do celów użytkowania widma radiowego w tym paśmie lub jego częściach. W stosownych przypadkach oraz przy uwzględnieniu w jak największym stopniu takiej opinii, Komisja może przyjąć zalecenie mające na celu promowanie spójnego podejścia w Unii w odniesieniu do systemu(-ów) wydawania zezwoleń do celów użytkowania tego pasma.

W przypadku gdy Komisja rozważa przyjęcie środków zgodnie z art. 39 ust. 1, 4, 5 i 6, może zwrócić się do RSPG o opinię na temat konsekwencji takiej normy lub specyfikacji dla koordynacji, harmonizacji i dostępności widma radiowego. Przy podejmowaniu wszelkich dalszych kroków Komisja w jak największym stopniu uwzględni opinię RSPG.

3. W przypadku braku popytu na rynku krajowym lub regionalnym na wykorzystanie pasma w zharmonizowanym widmie radiowym, państwa członkowskie mogą zezwolić na alternatywne wykorzystanie całości lub części tego pasma, w tym na dotychczasowe wykorzystanie, zgodnie z ust. 4 i 5 niniejszego artykułu, pod warunkiem że:

- a) brak popytu na rynku na wykorzystanie takiego pasma stwierdzono w wyniku konsultacji publicznych zgodnie z art. 23, w tym perspektywicznej oceny popytu na rynku;
- b) takie alternatywne wykorzystanie nie uniemożliwia ani nie utrudnia dostępności albo wykorzystania tego pasma w innych państwach członkowskich; oraz
- c) państwo członkowskie, którego to dotyczy, należycie uwzględni długoterminową dostępność lub długoterminowe wykorzystanie takiego pasma w Unii oraz efekt skali w odniesieniu do urządzeń, będący wynikiem użytkowania zharmonizowanego widma radiowego w Unii.

Każda decyzja dopuszczająca wyjątkowe alternatywne wykorzystanie podlega regularnemu przeglądowi i w każdym przypadku zostaje poddana szybko przeglądowi na należycie uzasadniony wniosek skierowany przez przyszłego użytkownika do organu właściwego do spraw użytkowania pasma zgodnie z technicznym środkiem harmonizującym. Państwo członkowskie informuje Komisję i pozostałe państwa członkowskie o podjętej decyzji, wraz z jej uzasadnieniem, oraz o wynikach każdego przeglądu.

4. Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie rodzaje technologii wykorzystywane do dostarczania sieci łączności elektronicznej lub świadczenia usług łączności elektronicznej mogły być stosowane w wykorzystaniu widma radiowego, uznanego w krajowym planie przeznaczenia częstotliwości za dostępne dla usług łączności elektronicznej zgodnie z prawem Unii.

▼ B

Państwa członkowskie mogą jednak ustanowić proporcjonalne i niedyskryminacyjne ograniczenia określonych rodzajów użytkowanych sieci radiowych lub technologii dostępu bezprzewodowego wykorzystywanych w usługach łączności elektronicznej, w przypadku gdy jest to uzasadnione koniecznością:

- a) uniknięcia szkodliwych zakłóceń;
- b) ochrony zdrowia publicznego przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, uwzględniając w jak największym stopniu zalecenie 1999/519/WE;
- c) zapewnienia jakości technicznej usługi;
- d) zapewnienia jak najszerszego współużytkowania widma radiowego;
- e) zagwarantowania efektywnego wykorzystania widma radiowego; lub
- f) zapewnienia realizacji celu leżącego w interesie ogólnym zgodnie z ust. 5.

5. Bez uszczerbku dla akapitu drugiego, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie rodzaje usług łączności elektronicznej mogły być stosowane w wykorzystaniu widma radiowego, uznanego w krajowym planie przeznaczenia częstotliwości za dostępne dla usług łączności elektronicznej zgodnie z prawem Unii. Państwa członkowskie mogą jednak ustanowić proporcjonalne i niedyskryminacyjne ograniczenia rodzajów świadczonych usług łączności elektronicznej, w tym w razie konieczności w celu spełnienia wymogu ustanowionego w Regulaminie Radiokomunikacyjnym ITU.

Środki, które wymagają świadczenia usług łączności elektronicznej w określonym paśmie dostępnym dla tych usług, są uzasadnione koniecznością realizacji celu leżącego w interesie ogólnym określonego przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii; do celów tych należy między innymi:

- a) bezpieczeństwo życia;
- b) wspieranie spójności społecznej, regionalnej lub terytorialnej;
- c) unikanie nieefektywnego wykorzystania widma radiowego; lub
- d) promowanie różnorodności kulturowej i językowej oraz pluralizmu mediów, na przykład świadczenie nadawczych usług radiowych i telewizyjnych.

Środek, który zakazuje świadczenia jakiegokolwiek innej usługi łączności elektronicznej w określonym paśmie, można zastosować wyłącznie w przypadku, gdy jest to uzasadnione koniecznością ochrony usług związanych z bezpieczeństwem życia. Państwa członkowskie mogą również w drodze wyjątku rozszerzyć zakres takiego środka, aby zrealizować inne cele leżące w interesie ogólnym określone przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii.

▼ B

6. Państwa członkowskie dokonują regularnego przeglądu konieczności ograniczeń, o których mowa w ust. 4 i 5, oraz podają do wiadomości publicznej wyniki takich przeglądów.

7. Ograniczenia wprowadzone przed dniem 25 maja 2011 r. muszą spełnić wymogi ust. 4 i 5 do dnia 20 grudnia 2018 r.

*Artykuł 46***Zezwolenie na użytkowanie widma radiowego**

1. Państwa członkowskie ułatwiają korzystanie z widma radiowego, w tym jego współużytkowanie, na podstawie ogólnych zezwoleń oraz ograniczają przyznawanie indywidualnych praw do użytkowania widma radiowego do sytuacji, w których prawa te są niezbędne, aby zmaksymalizować wydajne wykorzystanie widma w świetle zapotrzebowania, uwzględniając kryteria określone w akapicie drugim. We wszystkich pozostałych przypadkach państwa członkowskie określają warunki wykorzystania widma radiowego w ogólnym zezwoleniu.

W tym celu państwa członkowskie decydują o najodpowiedniejszym systemie udzielania zezwoleń na użytkowanie widma radiowego stosownie do:

- a) cech szczególnych danego widma radiowego;
- b) konieczności ochrony przed szkodliwymi zakłóceniami;
- c) opracowania wiarygodnych warunków współdzielenia widma radiowego, w stosownych przypadkach;
- d) potrzeby zapewnienia technicznej jakości łączności lub usługi;
- e) innych celów leżących w interesie ogólnym określonych przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii;
- f) potrzeby zagwarantowania efektywnego wykorzystania widma radiowego.

Przy rozważaniu stosowania systemu ogólnego zezwolenia lub przyznawania indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego z uwzględnieniem technicznych środków wykonawczych przyjętych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE, państwa członkowskie dążą do minimalizacji problemu szkodliwych zakłóceń, w tym w przypadku współużytkowania widma radiowego, w oparciu o kombinację ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw użytkowania.

W stosownych przypadkach państwa członkowskie rozważają możliwość wydania zezwolenia na użytkowanie widma radiowego w oparciu o kombinację ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw użytkowania, biorąc pod uwagę możliwe skutki różnych kombinacji ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw użytkowania oraz stopniowego przechodzenia z jednej kategorii do drugiej na konkurencję, innowacje i wchodzenie na rynek.

▼ B

Państwa członkowskie dążą do minimalizowania ograniczeń dotyczących wykorzystania widma radiowego, biorąc w odpowiednim stopniu pod uwagę rozwiązania techniczne w zakresie postępowania w przypadku szkodliwych zakłóceń tak, aby wprowadzić możliwie najmniej uciążliwy system wydawania zezwoleń.

2. Podejmując decyzję na podstawie ust. 1 mającą na celu ułatwienie współużytkowania widma radiowego, właściwe organy zapewniają, aby warunki współużytkowania widma radiowego były jednoznacznie określone w zezwoleniu. Takie warunki ułatwiają wydajne wykorzystanie widma radiowego, konkurencję i innowacje.

*Artykuł 47***Warunki dotyczące indywidualnych praw użytkowania widma radiowego**

1. Właściwe organy obwarowują warunkami indywidualne prawa użytkowania widma radiowego zgodnie z art. 13 ust. 1 w taki sposób, aby zapewnić optymalne i najefektywniejsze i najwydajniejsze użytkowanie widma radiowego. Przed przydzieleniem lub odnowieniem takich praw, wyraźnie określają wszelkie takie warunki, w tym wymagany poziom użytkowania oraz możliwość spełnienia tego wymogu przez obrót prawami i ich dzierżawę aby zapewnić wykonanie tych warunków zgodnie z art. 30. Warunki, którymi obwarowano odnowienie prawa użytkowania widma radiowego, nie mogą zapewniać nienależnej przewagi dotychczasowym posiadaczom tych praw.

Takie warunki określają wszelkie mające zastosowanie parametry, w tym obowiązujący termin na wdrożenie praw, którego niedotrzymanie uprawniałoby właściwy organ do wycofania prawa użytkowania lub wprowadzenia innych środków.

Właściwe organy odpowiednio wcześniej i w przejrzysty sposób odbywają konsultacje z zainteresowanymi stronami i informują je o warunkach, którymi mają zostać obwarowane indywidualne prawa użytkowania, przed ich nałożeniem. Organy te z wyprzedzeniem określają kryteria oceny spełnienia tych warunków i informują o nich zainteresowane strony w przejrzysty sposób.

2. Obwarowując warunkami indywidualne prawa wykorzystania widma radiowego, właściwe organy mogą zwłaszcza w celu zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania widma radiowego lub wspierania większego zasięgu, przewidzieć następujące możliwości:

- a) współużytkowania infrastruktury pasywnej lub aktywnej, która opiera się na widmie radiowym, lub współużytkowania widma radiowego,;
- b) zawierania komercyjnych umów dostępu do usług roamingu;
- c) uruchamiania wspólnie infrastruktury na potrzeby dostarczania sieci lub świadczenia usług, które uzależnione są od wykorzystania widma radiowego.

▼B

Ustalając warunki którymi obwarowano prawa użytkowania widma radiowego, właściwe organy nie zabraniają współużytkowania widma radiowego. Wdrożenie przez przedsiębiorstwa warunków nałożonych na podstawie niniejszego ustępu nadal podlega przepisom prawa konkurencji.

Sekcja 2

Prawa użytkowania*Artykuł 48***Przyznawanie indywidualnych praw użytkowania widma radiowego**

1. W przypadku gdy konieczne jest przyznanie indywidualnych praw użytkowania widma radiowego, państwa członkowskie przyznają takie prawa – na wniosek – każdemu przedsiębiorstwu do celów dostarczania sieci łączności elektronicznej lub świadczenia usług na podstawie ogólnego zezwolenia, o którym mowa w art. 12, z zastrzeżeniem art. 13, art. 21 ust. 1 lit. c) i art. 55, oraz wszelkich innych przepisów zapewniających skuteczne wykorzystanie tych zasobów zgodnie z niniejszą dyrektywą.

2. Bez uszczerbku dla szczegółowych kryteriów i procedur przyjętych przez państwa członkowskie w celu przyznawania indywidualnych praw użytkowania widma radiowego dostawcom treści radiowych lub telewizyjnych, aby osiągnąć cele leżące w interesie ogólnym zgodnie z prawem Unii, indywidualne prawa użytkowania widma radiowego są przyznawane w oparciu o otwarte, obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne procedury, a w przypadku częstotliwości radiowych – zgodnie z art. 45.

3. Wyjątek od stosowania wymogu otwartych procedur może mieć zastosowanie w przypadkach, gdy przyznanie indywidualnych praw użytkowania widma radiowego dostawcom treści radiowych lub telewizyjnych jest konieczne do osiągnięcia celu leżącego w interesie ogólnym określonego przez państwa członkowskie zgodnie z prawem Unii.

4. Właściwe organy rozpatrują wnioski o indywidualne prawa użytkowania widma radiowego w ramach procedury selekcji według obiektywnych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminacyjnych kryteriów kwalifikowalności, które określono z wyprzedzeniem i które odzwierciedlają warunki, którymi mają zostać obwarowane te prawa. Właściwe organy mają prawo żądać od wnioskodawców wszelkich informacji niezbędnych, aby ocenić – w świetle tych kryteriów – ich zdolność do spełnienia tych warunków. Jeżeli właściwy organ stwierdzi, że wnioskodawca nie posiada wymaganej zdolności, wydaje należycie uzasadnioną decyzję w tym zakresie.

5. Przyznając indywidualne prawa użytkowania widma radiowego, państwa członkowskie określają, czy prawa te mogą być przekazane lub wdzierżawione przez posiadacza prawa i na jakich warunkach. Zastosowanie ma art. 45 i 51.

▼B

6. Właściwy organ podejmuje, ogłasza i podaje do wiadomości publicznej decyzje dotyczące przyznawania indywidualnych praw użytkownika widma radiowego jak najszybciej po wpłynięciu do niego kompletnej dokumentacji wniosku i w terminie sześciu tygodni w przypadku widma radiowego, które uznano za dostępne na potrzeby usług łączności elektronicznej w danym krajowym planie przeznaczenia częstotliwości. Ten termin pozostaje bez uszczerbku dla art. 55 ust. 7 i dla obowiązujących postanowień umów międzynarodowych dotyczących wykorzystania widma radiowego lub pozycji orbitalnych.

*Artykuł 49***Czas obowiązywania praw**

1. W przypadku gdy państwa członkowskie zezwalają na użytkowanie widma radiowego w drodze indywidualnych praw użytkownika na czas określony, zapewniają, aby prawo użytkownika przyznawano na okres, który jest odpowiedni z punktu widzenia zamierzonych celów zgodnie z art. 55 ust. 2, przy odpowiednim uwzględnieniu konieczności zapewnienia konkurencji, a także w szczególności efektywnego i wydajnego użytkownika widma radiowego i wspierania innowacji i skutecznych inwestycji, w tym poprzez dopuszczenie odpowiedniego okresu amortyzacji inwestycji.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie przyznają indywidualne prawa użytkownika widma radiowego, w odniesieniu do których ustalone zostały zharmonizowane warunki ustanowione przez techniczne środki wykonawcze zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE, aby umożliwić użytkowanie do celów usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności elektronicznej (zwanej dalej „usługami bezprzewodowej łączności szerokopasmowej”) w ograniczonym okresie, zapewniają one przewidywalność regulacyjną dla posiadaczy praw w okresie co najmniej 20 lat dotyczącą warunków inwestycji w infrastrukturę, która opiera się na wykorzystaniu takiego widma radiowego, uwzględniając wymogi, o których mowa w ust. 1. Niniejszy artykuł podlega, w stosownych przypadkach, zmianom warunków, którymi obwarowano te prawa użytkownika zgodnie z art. 18.

W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby prawa te były ważne przez co najmniej 15 lat i obejmowały, jeżeli jest to konieczne do spełnienia akapitu pierwszego, odpowiednie przedłużenie ich obowiązywania na warunkach określonych w niniejszym ustępie.

Państwa członkowskie udostępniają w przejrzysty sposób wszystkim zainteresowanym stronom przed przyznaniem praw użytkownika ogólne kryteria przedłużania obowiązywania praw użytkownika jako część warunków określonych na mocy art. 55 ust. 3 i 6. Takie ogólne kryteria odnoszą się do:

a) potrzeby zapewnienia efektywnego i wydajnego wykorzystania danego widma radiowego, celów określonych w art. 45 ust. 2 lit. a) i b) lub potrzeby realizacji celów leżących w ogólnym interesie odnoszących się do ochrony bezpieczeństwa życia, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub obrony; lub

b) potrzeby zapewnienia niezakłóconej konkurencji.

▼B

Co najmniej dwa lata przed zakończeniem początkowego okresu obowiązywania danego indywidualnego prawa użytkowania właściwy organ przeprowadza obiektywną i perspektywiczną ocenę ogólnych kryteriów przedłużenia okresu obowiązywania tego prawa użytkowania w świetle art. 45 ust. 2 lit. c). Pod warunkiem że właściwy organ nie wszczął działania egzekucyjnego w odniesieniu do niezgodności z warunkami praw użytkowania na podstawie art. 30, przyznaje wydłużenie okresu obowiązywania prawa użytkowania, chyba że uzna, że takie przedłużenie nie spełniałoby ogólnych kryteriów ustalonych zgodnie z akapitem trzecim lit. a) lub lit. b) niniejszego ustępu.

Na podstawie tej oceny właściwy organ powiadamia posiadacza praw, czy wydłużenie okresu obowiązywania prawa użytkowania może zostać przyznane.

Jeżeli takie wydłużenie nie może zostać przyznane, właściwy organ stosuje art. 48 w odniesieniu do przyznania praw użytkowania w przypadku konkretnego pasma widma radiowego.

Wszelkie środki na mocy niniejszego ustępu muszą być proporcjonalne, niedyskryminacyjne, przejrzyste i uzasadnione.

Na zasadzie odstępstwa od art. 23 zainteresowane strony mają możliwość przedstawiania uwag do wszelkich planowanych środków na podstawie akapitów trzeciego i czwartego niniejszego ustępu przez okres przynajmniej trzech miesięcy.

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla stosowania art. 19 i 30.

Określając opłaty za prawa użytkowania, państwa członkowskie uwzględniają mechanizm przewidziany w niniejszym ustępie.

3. Państwa członkowskie mogą odstąpić od stosowania ust. 2 niniejszego artykułu w należycie uzasadnionych następujących przypadkach:

- a) w ograniczonych obszarach geograficznych, w których dostęp do szybkich sieci jest znacznie utrudniony lub jest niemożliwy i gdy jest to konieczne do zapewnienia realizacji celów określonych w art. 45 ust. 2;
- b) w przypadku konkretnych projektów krótkoterminowych;
- c) w przypadku użytkowania eksperymentalnego;
- d) w przypadku wykorzystywania widma radiowego, które zgodnie z art. 45 ust. 4 i 5 może funkcjonować jednocześnie z usługami bezprzewodowej szerokopasmowej łączności; lub
- e) w przypadku alternatywnego wykorzystywania widma radiowego zgodnie z art. 45 ust. 3.

4. Państwa członkowskie mogą dostosować czas obowiązywania praw określony w niniejszym artykule, aby zapewnić jednoczesne wygaśnięcie okresu obowiązywania praw w jednym paśmie lub kilku pasmach.

*Artykuł 50***Odnowienie indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego**

1. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy podejmują decyzję w sprawie odnowienia indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego odpowiednio wcześniej przed wygaśnięciem okresu obowiązywania tych praw z wyjątkiem gdy w momencie przeznaczenia wyraźnie wykluczono możliwość odnowienia. Do tego celu organy te oceniają potrzebę takiego odnowienia z własnej inicjatywy lub na wniosek posiadacza praw, przy czym w tym drugim przypadku nie wcześniej niż pięć lat przed wygaśnięciem okresu obowiązywania danych praw. Powyższa procedura pozostaje bez uszczerbku dla klauzul regulujących odnowienie praw mających zastosowanie do istniejących praw.

2. Podejmując decyzję na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, właściwe organy uwzględniają między innymi:

- a) osiągnięcie celów określonych w art. 3, art. 45 ust. 2 i art. 48 ust. 2, a także celów polityki publicznej wynikających z przepisów prawa unijnego lub krajowego;
- b) wdrożenie technicznego środka wykonawczego przyjętego zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE;
- c) wyniki przeglądu prawidłowego wykonania warunków, którymi obwarowano dane prawo;
- d) konieczność wspierania lub unikania zakłócenia konkurencji zgodnie z art. 52;
- e) konieczność zwiększenia wydajności wykorzystania widma radiowego w świetle postępu technologicznego lub zmian sytuacji rynkowej;
- f) konieczność unikania poważnych zakłóceń w świadczeniu usług.

3. Rozważając ewentualne odnowienie indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego, w którego przypadku istnieje ograniczona liczba praw użytkowania na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu, właściwe organy przeprowadzają otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące postępowanie oraz między innymi:

- a) zapewniają wszystkim zainteresowanym stronom możliwość wyrażenia opinii w ramach konsultacji publicznych zgodnie z art. 23; oraz
- b) wyraźnie określają powody tego ewentualnego odnowienia.

Krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ uwzględniają wszelkie wynikające z konsultacji przeprowadzonych na podstawie akapitu pierwszego niniejszego ustępu dowody na popyt rynkowy ze strony przedsiębiorstw innych niż te, które posiadają prawa użytkowania widma radiowego w danym paśmie, przy podejmowaniu decyzji w sprawie odnowienia praw użytkowania lub o zorganizowaniu nowej procedury selekcji w celu przyznania praw użytkowania na podstawie art. 55.

▼ B

4. Decyzji o odnowieniu indywidualnych praw użytkowania zharmonizowanego widma radiowego może towarzyszyć przegląd opłat, a także innych związanych z nimi warunków. W stosownych przypadkach, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą dokonać korekty opłat z tytułu praw użytkowania zgodnie z art. 42.

*Artykuł 51***Przekazanie lub dzierżawa indywidualnych praw użytkowania widma radiowego**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa mogły przekazywać lub wydzierżawiać innym przedsiębiorstwom indywidualne prawa użytkowania widma radiowego.

Państwa członkowskie mogą określić, że niniejszy ustęp nie ma zastosowania, jeżeli przysługujące przedsiębiorstwu indywidualne prawo użytkowania widma radiowego przyznano początkowo bezpłatnie lub przydzielono do celów nadawania.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa powiadamiały zgodnie z procedurami krajowymi o zamiarze lub fakcie przekazania lub dzierżawy praw użytkowania widma radiowego właściwy organ, a także by taki zamiar lub fakt przekazania podawano do wiadomości publicznej. W przypadku zharmonizowanego widma radiowego każde takie przekazanie musi być zgodne z takim zharmonizowanym użytkowaniem.

3. Państwa członkowskie dopuszczają przekazanie lub dzierżawę praw użytkowania widma radiowego pod warunkiem utrzymania pierwotnych warunków, którymi obwarowano te prawa użytkowania. Bez uszczerbku dla konieczności zapewnienia niezakłóconej konkurencji, w szczególności zgodnie z art. 52, państwa członkowskie:

- a) obejmują przekazywanie i dzierżawę procedurą, która jest jak najmniej uciążliwa;
- b) nie sprzeciwiają się dzierżawie praw użytkowania widma radiowego, jeżeli wydzierżawiający zobowiąże się do dalszego ponoszenia odpowiedzialności za wypełnienie pierwotnych warunków, którymi obwarowano prawo użytkowania;
- c) nie sprzeciwiają się przekazaniu praw użytkowania widma radiowego, chyba że występuje wyraźne ryzyko, iż nowy posiadacz tych praw nie jest w stanie wypełnić pierwotnych warunków, którymi obwarowano prawo użytkowania.

Wszelkie opłaty administracyjne nakładane na przedsiębiorstwa w związku z rozpatrywaniem wniosku o przekazanie lub dzierżawę prawa użytkowania widma radiowego są zgodne z art. 16.

Lit. a), b) i c) akapitu pierwszego pozostają bez uszczerbku dla przysługujących państwom członkowskim kompetencji do egzekwowania w dowolnym czasie wobec zarówno wydzierżawiającego, jak i dzierżawcy spełnienia warunków, którymi obwarowano prawa użytkowania, zgodnie z przepisami prawa krajowego.

Właściwe organy ułatwiają przekazanie lub dzierżawę praw użytkowania widma radiowego poprzez terminowe rozpatrywanie wszelkich wniosków o dostosowanie warunków, którymi obwarowano dane prawa, oraz poprzez zapewnienie możliwości podziału lub dezagregacji, w możliwie szerokim zakresie, praw lub odpowiedniego widma radiowego, którego te prawa dotyczą.

▼ B

Mając na względzie ewentualne przekazanie lub dzierżawę prawa użytkowania widma radiowego, właściwe organy podają do wiadomości publicznej – w momencie utworzenia danego prawa – odpowiednie szczegółowe informacje dotyczące zbywalnych praw indywidualnych w standardowym formacie elektronicznym i zapewniają ich publiczną dostępność przez cały okres ważności danego prawa.

Komisja może przyjmować środki wykonawcze służące określeniu tych odpowiednich szczegółowych informacji.

Te środki wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

*Artykuł 52***Konkurencja**

1. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie przyznania, zmiany lub odnowienia praw użytkowania widma radiowego na potrzeby sieci i usług łączności elektronicznej zgodnie z niniejszą dyrektywą krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy wspierają efektywną konkurencję i unikają zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie przyznają, zmieniają lub odnawiają prawa użytkowania widma radiowego, ich krajowy organ regulacyjny lub inne właściwe organy, na podstawie opinii przekazanej przez krajowy organ regulacyjny, może podejmować odpowiednie środki, takie jak:

- a) ograniczenie ilości pasm widma radiowego, na które przyznaje się prawa użytkowania dowolnemu przedsiębiorstwu, lub, w uzasadnionych przypadkach, obwarowanie tych praw użytkowania warunkami, takimi jak zapewnienie dostępu hurtowego czy usług roamingu krajowego lub regionalnego, w niektórych pasmach lub w niektórych grupach pasm o podobnej charakterystyce;
- b) zarezerwowanie, w stosownych i uzasadnionych przypadkach w zależności od konkretnej sytuacji na rynku krajowym, określonej części pasma lub grupy pasm widma radiowego z myślą o przydzieleniu ich nowym operatorom;
- c) odmowa przyznania nowych praw użytkowania widma radiowego lub zezwolenia na nowe użytkowanie widma radiowego w określonych pasmach lub obwarowanie przyznania nowych praw użytkowania widma radiowego lub wydania zezwolenia na nowe wykorzystanie widma radiowego określonymi warunkami, aby zapobiec zakłóceniom konkurencji wynikłym z przeznaczenia, przekazania lub akumulacji praw użytkowania;
- d) włączenie warunków wprowadzających zakaz przekazywania praw użytkowania widma radiowego niepodlegającego unijnej lub krajowej procedurze dotyczącej kontroli połączeń lub obwarowujących takie transfery warunkami, gdy istnieje prawdopodobieństwo poważnego zakłócenia konkurencji;
- e) zmiana aktualnych praw zgodnie z niniejszą dyrektywą, jeżeli będzie to niezbędne, aby zaradzić zaistniałym zakłóceniom konkurencji, które wynikają z przekazania lub akumulowania praw użytkowania widma radiowego.

▼B

Krajowe organy regulacyjne oraz inne właściwe organy, uwzględniając warunki rynkowe i dostępne wartości odniesienia, opierają swoją decyzję na obiektywnej i perspektywicznej ocenie panujących na rynku warunków konkurencji oraz tego, czy środki te są konieczne, aby utrzymać lub osiągnąć efektywną konkurencję, a także prawdopodobnego wpływu tych środków na dotychczasowe i przyszłe inwestycje uczestników rynku, zwłaszcza inwestycje związane z uruchamianiem sieci. Dokonując tego, uwzględniają one podejście do analizy rynku określone w art. 67 ust. 2.

3. Stosując przepisy ust. 2 niniejszego artykułu, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy postępują zgodnie z procedurami przewidzianymi w art. 18, 19, 23 i 35.

S e k c j a 3

P r o c e d u r y*Artykuł 53***Skoordynowany termin przyznawania praw**

1. Państwa członkowskie współpracują w celu koordynacji wykorzystania zharmonizowanego widma radiowego do celów sieci i usługi łączności elektronicznej w Unii, należycie uwzględniając zróżnicowane sytuacje panujące na rynkach poszczególnych państw członkowskich. Może to obejmować określenie jednego wspólnego maksymalnego terminu lub, w stosownych przypadkach, kilku wspólnych terminów, przed upływem których należy zezwolić na wykorzystanie konkretnego zharmonizowanego widma radiowego.

2. W przypadku, gdy ustanowiono zharmonizowane warunki w drodze technicznych środków wykonawczych zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE w celu umożliwienia wykorzystania widma radiowego do celów sieci i usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności, państwa członkowskie umożliwiają użytkowanie takiego widma radiowego możliwie jak najszybciej i najpóźniej 30 miesięcy po przyjęciu tego środka lub możliwie jak najszybciej po uchyleniu jakiegokolwiek decyzji umożliwiającej alternatywne użytkowanie w drodze wyjątku na podstawie art. 45 ust. 3 niniejszej dyrektywy. Nie narusza to decyzji (UE) 2017/899 oraz prawa inicjatywy Komisji do proponowania aktów ustawodawczych.

3. Państwo członkowskie może przesunąć termin przewidziany w ust. 2 niniejszego artykułu w odniesieniu do konkretnego pasma w następujących okolicznościach:

- a) w zakresie uzasadnionym przez ograniczenie wykorzystania tego pasma w oparciu o cel leżący w interesie ogólnym przewidziany w art. 45 ust. 5 lit. a) lub d);
- b) w przypadku nierozstrzygniętych kwestii koordynacji transgranicznej skutkujących powstaniem szkodliwych zakłóceń z państwami trzecimi, pod warunkiem że dotknięte państwo członkowskie zwróciło się o pomoc Unii, stosownie do przypadku, na podstawie art. 28 ust. 5;
- c) zagwarantowanie bezpieczeństwa narodowego i obrony; lub
- d) siła wyższa.

Państwa członkowskie, których to dotyczy dokonują przeglądu takiego przesunięcia terminu nie rzadziej niż co dwa lata.

▼B

4. Państwo członkowskie może przesunąć termin przewidziany w ust. 2 w odniesieniu do konkretnego pasma w niezbędnym zakresie i do 30 miesięcy w przypadku:

- a) nierozstrzygniętych kwestii koordynacji transgranicznej skutkujących szkodliwą ingerencją między państwami członkowskimi, pod warunkiem że takie dotknięte państwo członkowskie na czas podejmuje wszelkie niezbędne środki na podstawie art. 28 ust. 3 i 4;
- b) potrzeby zapewnienia technicznej migracji aktualnych użytkowników danego pasma, ze względu na złożoność zapewnienia migracji.

5. W przypadku przesunięcia terminu na mocy ust. 3 lub 4 państwo członkowskie, którego to dotyczy powiadamia w odpowiednim czasie pozostałe państwa członkowskie i Komisję, przedstawiając powody.

*Artykuł 54***Skoordynowany termin przydzielania konkretnych pasm 5G**

1. Do dnia 31 grudnia 2020 r. w odniesieniu do naziemnych systemów zdolnych do świadczenia usług bezprzewodowej szerokopasmowej łączności państwa członkowskie, gdy jest to konieczne dla ułatwienia realizacji sieci 5G, podejmują wszelkie odpowiednie środki, aby:

- a) zreorganizować i umożliwić użytkowanie wystarczająco dużych bloków zakresu częstotliwości 3,4–3,8 GHz;
- b) umożliwić użytkowanie przynajmniej 1 GHz zakresu częstotliwości 24,25–27,5 GHz, pod warunkiem że istnieją niezbite dowody świadczące o popycie rynkowym i braku znacznych ograniczeń dla migracji istniejących użytkowników lub o zwolnieniu pasma.

2. Państwa członkowskie mogą jednak przedłużyć termin określony w ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli jest to uzasadnione, zgodnie z art. 45 ust. 3 lub art. 53 ust. 2, 3 lub 4.

3. Środki podejmowane na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu spełniają zharmonizowane warunki ustanowione w drodze technicznych środków wykonawczych przyjętych przez Komisję zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE.

*Artykuł 55***Procedura ograniczania liczby praw użytkowania, które mają zostać przyznane dla widma radiowego**

1. Bez uszczerbku dla art. 53, państwo członkowskie, które stwierdzi, że prawo użytkowania widma radiowego nie może podlegać warunkom ogólnego zezwolenia, i które rozważa, czy ograniczyć liczbę praw użytkowania, które mają zostać przyznane dla widma radiowego, między innymi:

- a) wyraźnie wskazuje powody ograniczenia praw użytkowania, w szczególności poprzez odpowiednie rozważenie potrzeby zwiększenia korzyści dla użytkowników oraz ułatwienia rozwoju konkurencji, oraz dokonuje przeglądu tego ograniczenia, w stosownych przypadkach, w regularnych odstępach czasu lub na uzasadniony wniosek zainteresowanego przedsiębiorstwa;

▼ B

b) zapewnia wszystkim zainteresowanym stronom, w tym użytkownikom i konsumentom, możliwość wypowiedzenia się w kwestii jakichkolwiek ograniczeń w ramach konsultacji publicznych zgodnie z art. 23.

2. Jeżeli państwo członkowskie stwierdzi, że należy ograniczyć liczbę praw użytkowania, wyraźnie określa i uzasadnia cele, jakie przyswiewcają procedurze selekcji konkurencyjnej lub porównawczej na podstawie niniejszego artykułu, oraz w miarę możliwości określa je w ujęciu ilościowym, zwracając należytą uwagę na konieczność osiągnięcia celów krajowych oraz celów związanych z rynkiem wewnętrznym. Cele, które państwo członkowskie może sformułować pod kątem konkretnej procedury selekcji, muszą, oprócz wspierania konkurencji, być ograniczone do jednego z następujących aspektów lub większej ich liczby:

a) wspieranie zasięgu;

b) zapewnienie wymaganej jakości usług;

c) wspieranie efektywnego wykorzystania widma radiowego, w tym przez uwzględnienie warunków związanych z prawami użytkowania i poziomem opłat;

d) wspieranie innowacji i rozwoju działalności gospodarczej.

Krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ wyraźnie określa procedurę selekcji, w tym każdy wstępny etap pozwalający uzyskać dostęp do procedury selekcji, i uzasadnia wybór danej procedury. Organ ten wyraźnie informuje również o wynikach każdej odnośnej oceny konkurencji, uwarunkowań technicznych i warunków ekonomicznych na danym rynku i prezentuje powody ewentualnego zastosowania i wyboru środków na podstawie art. 35.

3. Państwa członkowskie publikują każdą decyzję dotyczącą wybranej procedury selekcji i powiązanych warunków, wyraźnie podając jej uzasadnienie. Publikują również warunki, którymi obwarowane zostaną prawa użytkowania.

4. Po określeniu procedury selekcyjnej państwa członkowskie zapraszają do składania wniosków o przyznanie praw użytkowania.

5. Jeżeli państwo członkowskie uzna, że dodatkowe prawa użytkowania widma radiowego lub kombinacja ogólnego zezwolenia i indywidualnych praw mogą być przyznane, publikuje te ustalenia i rozpoczyna procedurę przyznania takich praw.

6. W przypadku gdy należy ograniczyć przyznawanie praw użytkowania widma radiowego, państwa członkowskie przyznają takie prawa według kryteriów selekcji i procedury selekcyjnej, które muszą być obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne oraz proporcjonalne. Każde takie kryterium selekcji musi przyznawać odpowiednią wagę celom i wymaganiom określonym w art. 3, 4, 28 i 45.

▼B

7. W razie przeprowadzenia procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej państwa członkowskie mogą przedłużyć maksymalny termin sześciu tygodni, o którym mowa w art. 48 ust. 6 o tyle, o ile jest to niezbędne dla zapewnienia, by procedury były sprawiedliwe, otwarte i przejrzyste dla wszystkich zainteresowanych stron, jednakże nie dłużej niż o okres ośmiu miesięcy, z zastrzeżeniem wszelkich szczególnych harmonogramów ustalonych na podstawie art. 53.

Powyższe terminy pozostają bez uszczerbku dla postanowień obowiązujących umów międzynarodowych dotyczących wykorzystania widma radiowego i koordynacji satelitarnej.

8. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla przekazywania praw użytkownika widma radiowego zgodnie z art. 51.

*ROZDZIAŁ IV**Realizacja i stosowanie urządzeń sieci bezprzewodowej**Artykuł 56***Dostęp do lokalnych sieci radiowych**

1. Właściwe organy zezwalają na zapewnianie dostępu do publicznej sieci łączności elektronicznej za pośrednictwem RLAN, jak również na wykorzystywanie zharmonizowanego widma radiowego w celu zapewnienia takiego dostępu, wyłącznie na warunkach mającego zastosowanie ogólnego zezwolenia odnoszących się do użytkownika widma radiowego, o których mowa w art. 46 ust. 1.

W przypadku gdy takie zapewnianie dostępu nie jest częścią działalności gospodarczej lub ma charakter dodatkowy w stosunku do działalności gospodarczej lub usługi publicznej, która nie jest uzależniona od przekazywania sygnałów w tych sieciach, przedsiębiorstwo, organ publiczny lub użytkownik końcowy, którzy zapewniają taki dostęp, nie podlegają ogólnemu zezwoleniu na dostarczanie sieci i usług łączności elektronicznej na podstawie art. 12, obowiązkom dotyczącym praw użytkowników końcowych na podstawie części III tytułu II ani obowiązkom zapewnienia wzajemnego połączenia ich sieci na podstawie art. 61 ust. 1.

2. Stosuje się art. 12 dyrektywy 2000/31/WE.

3. Właściwe organy nie uniemożliwiają podmiotom udostępniającym publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczącym publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej zapewniania publicznego dostępu do ich sieci za pośrednictwem RLAN, które mogą znajdować się w lokalu użytkownika końcowego, o ile spełnione są warunki ogólnego zezwolenia i uzyskano uprzednią świadomą zgodę użytkownika końcowego.

4. Zgodnie w szczególności z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/2120 właściwe organy zapewniają, aby podmioty udostępniające publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej nie ograniczały jednostronnie ani nie uniemożliwiały użytkownikom końcowym:

a) dostępu do wybranych przez siebie RLAN udostępnianych przez osoby trzecie; lub

▼ B

b) zezwalania – na zasadzie wzajemności lub w bardziej powszechny sposób – innym użytkownikom końcowym na dostęp do sieci takich podmiotów poprzez RLAN, w tym w ramach inicjatyw osób trzecich, które grupują i udostępniają publicznie RLAN różnych użytkowników końcowych.

5. Właściwe organy nie ograniczają ani nie uniemożliwiają użytkownikom końcowym zezwalania – na zasadzie wzajemności lub w inny sposób – innym użytkownikom końcowym na dostęp do ich RLAN, w tym w ramach inicjatyw osób trzecich, które grupują i udostępniają publicznie RLAN różnych użytkowników końcowych.

6. Właściwe organy nie ograniczają z nieuzasadnionych powodów możliwości zapewniania publicznego dostępu do RLAN:

a) organom sektora publicznego lub w przestrzeniach publicznych w pobliżu lokali zajmowanych przez te organy sektora publicznego, gdy takie zapewnianie dostępu ma charakter dodatkowy w stosunku do usług publicznych świadczonych w tym lokalu;

b) inicjatywom organizacji pozarządowych lub organów sektora publicznego mającym na celu grupowanie i udostępnienie – na zasadzie wzajemności lub w bardziej powszechny sposób – RLAN różnych użytkowników końcowych, w tym, w stosownych przypadkach, RLAN, do których dostęp publiczny zapewnia się zgodnie z lit. a).

*Artykuł 57***Wdrożenie i eksploatacja punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu**

1. Właściwe organy nie ograniczają z nieuzasadnionych powodów uruchamiania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu. Państwa członkowskie dążą do zapewnienia, aby wszelkie przepisy dotyczące uruchamiania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu były spójne na szczeblu krajowym. Przepisy te publikuje się przed ich stosowaniem

W szczególności właściwe organy nie uzależniają uruchamiania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu mających cechy określone na podstawie ust. 2 od jakiegokolwiek indywidualnego pozwolenia w zakresie planowania przestrzennego lub innych indywidualnych uprzednich pozwoleń.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu drugiego niniejszego ustępu właściwe organy mogą wymagać zezwoleń na uruchamianie punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu na budynkach lub w miejscach o wartości architektonicznej, historycznej lub przyrodniczej chronionych zgodnie z prawem krajowym lub, w razie konieczności, ze względów bezpieczeństwa publicznego. Art. 7 dyrektywy 2014/61/UE ma zastosowanie przy przyznawaniu tych zezwoleń.

2. Komisja określa w drodze aktów wykonawczych fizyczne i techniczne cechy, takie jak maksymalna wielkość, masa i, w stosownych przypadkach, moc nadawania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu.

▼B

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Pierwszy taki akt wykonawczy zostanie przyjęty do dnia 30 czerwca 2020 r.

3. Niniejszy artykuł nie narusza podstawowych wymogów określonych w dyrektywie 2014/53/UE ani systemu wydawania zezwoleń mającego zastosowanie do użytkowania odpowiedniego widma radiowego.

4. Państwa członkowskie, stosując w odpowiednich przypadkach procedury przyjęte zgodnie z dyrektywą 2014/61/UE, zapewniają, aby operatorzy mieli prawo dostępu do każdej zarządzanej przez krajowe, regionalne lub lokalne organy publiczne infrastruktury technicznej, która nadaje się pod względem technicznym do umieszczania punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu lub która jest niezbędna do połączenia takich punktów dostępu z siecią szkieletową, w tym wyposażenia ulic, np. latarni, znaków ulicznych, sygnalizacji świetlnej, billboardów, przystanków autobusowych i tramwajowych oraz stacji metra. Organy publiczne spełniają wszystkie uzasadnione wnioski o dostęp na uczciwych, rozsądnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych warunkach, które są podawane do wiadomości w pojedynczym punkcie informacyjnym.

5. Bez uszczerbku dla wszelkich umów handlowych uruchamianie punktów dostępu bezprzewodowego o bliskim zasięgu nie podlega żadnym opłatom niebędącym opłatami administracyjnymi zgodnie z art. 16.

*Artykuł 58***Regulacje techniczne dotyczące pól elektromagnetycznych**

Procedury ustanowione w dyrektywie (UE) 2015/1535 stosuje się w odniesieniu do każdego planowanego przez państwo członkowskie środka, który w odniesieniu do pól elektromagnetycznych nakładałby wymogi inne niż wymogi przewidziane w zaleceniu nr 1999/519/WE.

TYTUŁ II

DOSTĘP*ROZDZIAŁ I****Przepisy ogólne, zasady dostępu****Artykuł 59***Ogólne ramy dotyczące dostępu i wzajemnych połączeń**

1. Państwa członkowskie zapewniają, by nie istniały ograniczenia, które utrudniałyby przedsiębiorstwom w tym samym państwie członkowskim albo w różnych państwach członkowskich prowadzenie pomiędzy sobą negocjacji w sprawie umów o technicznych i handlowych warunkach dotyczących dostępu lub wzajemnych połączeń, zgodnie z prawem Unii. Przedsiębiorstwo ubiegające się o dostęp albo wzajemne połączenia nie musi mieć zezwolenia na prowadzenie działalności w państwie członkowskim, w którym ubiega się o dostęp albo wzajemne połączenia, jeżeli nie świadczy usług i nie obsługuje sieci w tym państwie członkowskim.

▼B

2. Nie naruszając przepisów art. 114, państwa członkowskie nie mogą utrzymywać w mocy prawnych czy administracyjnych środków, które nakładałyby na przedsiębiorstwa zapewniające dostęp albo wzajemne połączenia wymóg oferowania różnych warunków różnym przedsiębiorstwom w odniesieniu do równoważnych usług lub środki nakładające obowiązki, które nie są związane z faktycznie świadczonymi usługami związanymi z dostępem i wzajemnymi połączeniami, bez uszczerbku dla wymogów określonych w załączniku I.

*Artykuł 60***Prawa i obowiązki przedsiębiorstw**

1. Operatorzy publicznych sieci łączności elektronicznej mają prawo, a na wniosek innego przedsiębiorstwa uprawnionego do wystąpienia z takim wnioskiem na podstawie art. 15 – obowiązek negocjowania wzajemnych połączeń w celu świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej, aby zapewnić świadczenie usług i ich interoperacyjność w obrębie całej Unii. Operatorzy zapewniają dostęp i wzajemne połączenia innym przedsiębiorstwom na warunkach zgodnych z obowiązkami nałożonymi przez krajowy organ regulacyjny zgodnie z art. 61, 62 i 68.

2. Nie naruszając art. 21, państwa członkowskie wymagają, by przedsiębiorstwa, które otrzymują od innych przedsiębiorstw informacje przed negocjacjami w sprawie zawarcia porozumień o dostępie albo wzajemnych połączeniach, w ich trakcie albo po ich zakończeniu, używały tych informacji wyłącznie w celach, w jakich je otrzymały, oraz by zachowały przekazywane lub zachowywane informacje w poufności. Takie przedsiębiorstwa nie mogą przekazywać otrzymanych informacji innym stronom, a w szczególności innym oddziałom, jednostkom zależnym lub partnerom, którym mogłyby one zapewnić przewagę konkurencyjną.

3. Państwa członkowskie mogą postanowić, że negocjacje powinny być prowadzone za pośrednictwem neutralnych pośredników, gdy wymagają tego warunki konkurencji.

*ROZDZIAŁ II****Dostęp i wzajemne połączenia****Artykuł 61***Prawa i zakres odpowiedzialności krajowych organów regulacyjnych i innych właściwych organów w zakresie dostępu i wzajemnych połączeń****▼C1**

1. Dla realizacji celów określonych w art. 3 krajowe organy regulacyjne lub, w przypadku ust. 2 akapit pierwszy lit. b) i c) niniejszego artykułu, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy wspierają, a w stosownych przypadkach zapewniają – zgodnie z niniejszą dyrektywą – odpowiedni dostęp i wzajemne połączenia oraz interoperacyjność usług, wykonując swoje zadania w taki sposób, aby promować wydajność, zrównoważoną konkurencję, realizację sieci o bardzo dużej przepustowości, efektywne inwestycje i innowacje oraz zapewnić maksymalne korzyści użytkownikom końcowym.

▼ B

Organy te zapewniają wytyczne i podają do publicznej wiadomości odpowiednie procedury pozwalające uzyskać dostęp oraz wzajemne połączenia, aby zapewnić małym i średnim przedsiębiorstwom oraz operatorom o ograniczonym zasięgu geograficznym możliwość czerpania korzyści z nałożonych obowiązków.

▼ C1

2. W szczególności i bez uszczerbku dla środków, które mogłyby zostać podjęte w stosunku do przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadających znaczącą pozycję rynkową zgodnie z art. 68, krajowe organy regulacyjne lub, w przypadku lit. b) i c) niniejszego akapitu, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą nakładać:

▼ B

- a) w granicach tego, co niezbędne dla zapewnienia możliwości połączenia typu koniec–koniec, obowiązki na przedsiębiorstwa, które podlegają ogólnemu zezwoleniu i które kontrolują dostęp do użytkowników końcowych, w tym, w uzasadnionym przypadku, obowiązek wzajemnych połączeń ich sieci w sytuacji, kiedy nie zostało to jeszcze zrealizowane;
- b) w uzasadnionych przypadkach i w niezbędnym zakresie na przedsiębiorstwa podlegające ogólnemu zezwoleniu i kontrolujące dostęp do użytkowników końcowych – obowiązek zapewnienia interoperacyjności swoich usług;
- c) w uzasadnionych przypadkach gdy łączność typu koniec–koniec między użytkownikami końcowymi jest zagrożona ze względu na brak interoperacyjności między usługami łączności interpersonalnej i w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia łączności typu koniec–koniec między użytkownikami końcowymi – obowiązki na odpowiednich dostawców usług łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, które osiągnęły znaczny poziom zasięgu i upowszechnienie wśród użytkowników, tak aby zapewniły interoperacyjność swoich usług;
- d) na operatorów, w granicach tego, co jest niezbędne do zapewnienia użytkownikom końcowym dostępu do cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych i powiązanych usług uzupełniających, określonych przez państwa członkowskie – obowiązek zapewnienia dostępu do innych urządzeń, o których mowa w załączniku II część II, na sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących warunkach.

Obowiązki, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c), mogą zostać wyłącznie nałożone:

- (i) w zakresie koniecznym do zapewnienia interoperacyjności usług łączności interpersonalnej i mogą obejmować proporcjonalne obowiązki nałożone na dostawców tych usług dotyczących publikowania i zezwalania na wykorzystanie, modyfikowanie i redystrybucję istotnych informacji przez organy i innych dostawców lub obowiązek stosowania lub wdrożenia norm lub specyfikacji wymienionych w art. 39 ust. 1 lub wszelkich innych odnośnych norm europejskich lub międzynarodowych,

▼ B

- (ii) w przypadku gdy Komisja – po konsultacji z BEREC i należyтым uwzględnieniu jego opinii – stwierdziła istnienie znacznego zagrożenia dla łączności typu koniec–koniec między użytkownikami końcowymi na terenie całej Unii lub co najmniej trzech państw członkowskich oraz przyjęła środki wykonawcze określające charakter i zakres obowiązków, które mogą zostać nałożone.

Akty wykonawcze, o których mowa w akapicie drugim ppkt (ii) należy przyjąć zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

3. W szczególności i bez uszczerbku dla ust. 1 i ust. 2 krajowe organy regulacyjne mogą – na uzasadniony wniosek – nakładać obowiązki udzielenia dostępu do okablowania i przewodów oraz urządzeń towarzyszących wewnątrz budynków lub na odcinku do pierwszego punktu koncentracji lub dystrybucji określonego przez krajowy organ regulacyjny, jeżeli punkt ten znajduje się poza budynkiem. Jeżeli powielenie takich elementów sieci byłoby ekonomicznie nieefektywne lub fizycznie niewykonalne, obowiązki w tym zakresie mogą zostać nałożone na dostawców sieci łączności elektronicznej lub na właścicieli takiego okablowania i przewodów oraz urządzeń towarzyszących, którzy nie są dostawcami sieci łączności elektronicznej. Nałożone warunki dostępu mogą obejmować szczegółowe zasady dotyczące dostępu do takich elementów sieci oraz do urządzeń towarzyszących i usług towarzyszących, przejrzystości i niedyskryminacji oraz zasady podziału kosztów dostępu, które w odpowiednich przypadkach powinny uwzględniać czynniki ryzyka.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny stwierdzi, po uwzględnieniu, w stosownych przypadkach, obowiązków wynikających z jakiegokolwiek analizy rynku właściwego, że obowiązki nałożone zgodnie z akapitem pierwszym w niewystarczającym stopniu przyczynią się do usunięcia wysokich i stałych ekonomicznych lub fizycznych barier dla powielenia, które leżą u podstaw istniejącej lub rozwijającej się na rynku sytuacji ograniczającej korzyści wynikające z konkurencji dla użytkowników końcowych, to może – na uczciwych i rozsądnych warunkach – rozszerzyć obowiązek zapewnienia dostępu o elementy sieci poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji, ale wyłącznie do punktu, który uzna za najbliższy użytkowników końcowych i jednocześnie umożliwiający obsługę takiej liczby zakończeń sieci, aby dla efektywnego wnioskodawcy ubieganie się o dostęp było ekonomicznie uzasadnione. Określając zakres rozszerzenia poza pierwszy punkt koncentracji lub dystrybucji, krajowy organ regulacyjny w jak największym stopniu uwzględnia odpowiednie wytyczne BEREC. Jeżeli jest to uzasadnione ze względów technicznych lub ekonomicznych, krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć obowiązki dotyczące aktywnego lub wirtualnego dostępu.

Krajowe organy regulacyjne nie nakładają na dostawców sieci łączności elektronicznej obowiązków zgodnie z akapitem drugim, w przypadku gdy stwierdzą, że:

▼ B

- a) dostawca spełnia kryteria wymienione w art. 80 ust. 1 oraz zapewnia na uczciwych, niedyskryminacyjnych i rozsądnych warunkach realny i podobny alternatywny sposób docierania do użytkowników końcowych poprzez świadczenie dostępu do sieci o bardzo dużej przepustowości, każdemu przedsiębiorcy, na uczciwych, niedyskryminujących i rozsądnych warunkach. Krajowe organy regulacyjne mogą rozszerzyć zakres tego wyłączenia na innych dostawców oferujących dostęp do sieci o bardzo dużej przepustowości na uczciwych, niedyskryminacyjnych i racjonalnych warunkach; lub
- b) nałożenie obowiązków podważyłoby zasadność realizacji nowej sieci z ekonomicznego lub finansowego punktu widzenia, w szczególności przez mniejsze lokalne projekty.

Na zasadzie odstępstwa od lit. a) akapitu trzeciego krajowe organy regulacyjne mogą nakładać obowiązki na dostawców sieci łączności elektronicznej spełniające kryteria określone w lit. a), w przypadku gdy dana sieć jest finansowana ze środków publicznych.

Do dnia 21 grudnia 2020 r. BEREC publikuje wytyczne w celu wspierania spójnego stosowania niniejszego ustępu, określając odpowiednie kryteria służące określeniu:

- a) pierwszego punktu koncentracji lub dystrybucji;
- b) punktu, poza pierwszym punktem koncentracji lub dystrybucji, który jest zdolny do zapewnienia obsługi takiej liczby użytkowników końcowych, która umożliwi efektywnemu przedsiębiorstwu pokonanie stwierdzonych istotnych barier dla powielania;
- c) które realizowane sieci można uznać za nowe;
- d) które projekty można uznać za małe; oraz
- e) które ekonomiczne lub fizyczne przeszkody dla powielania są wysokie i stałe.

4. Bez uszczerbku dla ust. 1 i ust. 2 państwa członkowskie zapewniają, aby właściwym organom przysługiwały uprawnienia do nakładania na przedsiębiorstwa, które udostępniają lub otrzymały zezwolenie na dostarczanie sieci łączności elektronicznej, obowiązków w zakresie współdzielenia infrastruktury pasywnej lub obowiązków zawarcia lokalnych umów dostępu do usług roamingu w obu przypadkach, jeżeli jest to bezpośrednio wymagane do lokalnego świadczenia usług, które uzależnione są od wykorzystywania widma radiowego, zgodnie z prawem Unii, i pod warunkiem, że żadnemu przedsiębiorstwu nie zapewniono realnego i podobnego alternatywnego sposobu dostępu do użytkowników końcowych na uczciwych i rozsądnych warunkach. Właściwe organy mogą nakładać takie obowiązki, pod warunkiem że możliwość taka została wyraźnie przewidziana w momencie przyznawania praw do użytkowania widma radiowego i wyłącznie wtedy, gdy jest to uzasadnione ze względu na to, że w dziedzinie podlegającej takim obowiązkom rozmieszczenie na zasadach rynkowych infrastruktury dostarczania sieci lub świadczenia usług, które zależą od wykorzystania widma radiowego, napotyka ekonomiczne lub fizyczne przeszkody nie do pokonania, a zatem dostęp użytkowników końcowych do sieci lub usług jest bardzo niewydolny lub kompletnie go brak. W takich okolicznościach, gdy dostęp i współdzielenie infrastruktury pasywnej nie są same w sobie wystarczające do zaradzenia sytuacji, krajowe organy regulacyjne mogą nakładać obowiązki dotyczące współdzielenia infrastruktury aktywnej.

▼ B

Właściwe organy uwzględniają:

- a) potrzebę maksymalizacji zasięgu sieci w całej Unii, wzdłuż głównych szlaków transportowych oraz w poszczególnych obszarach geograficznych, a także możliwość znacznego zwiększenia możliwości wyboru oraz podniesienia jakości usług dla użytkowników końcowych;
- b) wydajne wykorzystanie widma radiowego;
- c) techniczną wykonalność współużytkowania lub związanych z tym warunków;
- d) stan konkurencji infrastrukturalnej jak i usługowej;
- e) innowacje technologiczne;
- f) nadrzędną potrzebę wspierania skierowanych do operatorów na danym obszarze zachęt do uruchamiania przede wszystkim infrastruktury.

W przypadku rozstrzygnięcia sporu właściwe organy mogą nałożyć na beneficjenta obowiązek dotyczący współdzielenia lub dostępu, m.in. obowiązek współdzielenia widma radiowego z operatorem infrastruktury na danym obszarze.

5. Obowiązki i warunki nałożone zgodnie z ust. 1–4 niniejszego artykułu muszą być obiektywne, przejrzyste, proporcjonalne i niedyskryminacyjne i muszą być wdrażane zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33. Krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy, które nałożyły takie obowiązki i warunki oceniają wyniki obowiązywania tych obowiązków i warunków w terminie pięciu lat od przyjęcia poprzedniego środka przyjętego w stosunku do tych samych przedsiębiorstw oraz ustalają, czy w świetle zmieniających się warunków należałoby je znieść lub zmienić. Organy te informują o wynikach swojej oceny zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33.

6. Na użytek ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają, aby krajowy organ regulacyjny był uprawniony do interweniowania z własnej inicjatywy, w uzasadnionych przypadkach, w celu zapewnienia przestrzegania celów polityki określonych w art. 3, zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz procedurami, o których mowa w art. 23 i 32.

7. Do dnia 21 czerwca 2020 r., aby przyczynić się do spójnego określania przez krajowe organy regulacyjne lokalizacji punktów zakończenia sieci, BEREC, po odbyciu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, przyjmie wytyczne w sprawie wspólnych podejść do określania punktu zakończenia sieci w różnych topologiach sieci. Krajowe organy regulacyjne w jak największym stopniu uwzględniają te wytyczne przy określaniu lokalizacji punktów zakończenia sieci.

▼B*Artykuł 62***Systemy dostępu warunkowego oraz inne urządzenia**

1. Państwa członkowskie zapewniają, by warunki określone w załączniku II część I miały zastosowanie w odniesieniu do dostępu warunkowego telewizorów i radiosłuchaczy w Unii do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od sposobu transmisji.

2. Jeżeli w wyniku dokonanej analizy rynku, przeprowadzonej zgodnie z art. 67 ust. 1 krajowy organ regulacyjny ustali, że jedno lub kilka przedsiębiorstw nie posiada znaczącej pozycji rynkowej na rynku właściwym, może zmienić albo znieść warunki w odniesieniu do tych przedsiębiorstw, zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23 oraz 32, jednakże wyłącznie w zakresie:

- a) w jakim taka zmiana lub zniesienie nie naruszyłyby dostępu użytkowników końcowych do programów, kanałów oraz usług radiowych i telewizyjnych określonych zgodnie z art. 114; oraz
- b) w jakim taka zmiana lub zniesienie nie naruszyłyby perspektyw efektywnej konkurencji na rynkach dla:
  - (i) detalicznych cyfrowych usług radiowych i telewizyjnych; oraz
  - (ii) systemów dostępu warunkowego i innych urządzeń towarzyszących.

Strony, których dotyczy zmiana lub zniesienie danych warunków, powiadamia się o tym z odpowiednim wyprzedzeniem.

3. Warunki stosowane zgodnie z niniejszym artykułem pozostają bez uszczerbku dla przysługujących państwom członkowskim uprawnień w zakresie nakładania obowiązków w związku z aspektami prezentacyjnymi elektronicznych przewodników po programach oraz podobnych środków prezentacji i nawigacji.

4. Niezależnie od ust. 1 niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą zezwolić swoim krajowym organom regulacyjnym, możliwie najszybciej po dniu 20 grudnia 2018 r., a następnie regularnie w określonych odstępach czasu, zezwolić na dokonanie przeglądu warunków stosowanych zgodnie z niniejszym artykułem, poprzez przeprowadzenie analizy rynku zgodnie z art. 67 ust. 1 celem określenia, czy należy utrzymać w mocy, zmienić albo znieść stosowane warunki.

*ROZDZIAŁ III**Analiza rynku i znacząca pozycja rynkowa**Artykuł 63***Przedsiębiorstwa posiadające znaczącą pozycję rynkową**

1. Jeżeli przepisy niniejszej dyrektywy nakładają na krajowe organy regulacyjne obowiązek ustalenia, czy przedsiębiorstwa posiadają znaczącą pozycję rynkową, zgodnie z procedurą określoną w art. 67, stosuje się przepisy ust. 2 niniejszego artykułu.

▼B

2. Uznaje się, że przedsiębiorstwo posiada znaczącą pozycję rynkową, jeżeli samodzielnie lub wspólnie z innymi ma pozycję równoważną pozycji dominującej, mianowicie tak silną pozycję ekonomiczną, że zapewnia mu ona możliwość postępowania według swojego uznania, nie bacząc na innych konkurentów, klientów i, ostatecznie, konsumentów.

Oceniając, czy co najmniej dwa przedsiębiorstwa posiadają dominującą pozycję na rynku, krajowe organy regulacyjne w szczególności postępują zgodnie z przepisami prawa Unii i uwzględniają w jak największym stopniu wytyczne dotyczące analizy rynku i oceny znaczącej pozycji rynkowej, publikowane przez Komisję zgodnie z art. 64.

3. Jeżeli przedsiębiorstwo ma znaczącą pozycję na określonym rynku, może także być ono wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na rynku blisko z tym rynkiem związanym, w przypadku gdy powiązania między obydwoma rynkami pozwalają na przeniesienie pozycji rynkowej z określonego rynku na ściśle powiązany rynek, tym samym zwiększając pozycję rynkową danego przedsiębiorstwa. Dlatego też na podstawie art. 69, 70, 71 i 74 na ściśle powiązonym rynku można zastosować środki naprawcze, które mają na celu uniemożliwienie takiego przeniesienia.

*Artykuł 64***Procedura określania i definiowania rynków**

1. Po przeprowadzeniu konsultacji publicznych, w tym konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi, a także po uwzględnieniu w jak największym stopniu opinii BEREC, Komisja przyjmuje zalecenie w sprawie właściwych rynków produktów i usług („zalecenie”). Zalecenie określa te rynki produktów i usług sektora łączności elektronicznej, których cechy mogą uzasadnić nałożenie wymogów regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie, bez uszczerbku dla rynków, które mogą zostać zdefiniowane w szczególnych przypadkach na podstawie przepisów prawa konkurencji. Komisja definiuje rynki zgodnie z zasadami prawa konkurencji.

Komisja uwzględnia rynki produktów i usług w zaleceniu, jeżeli – w wyniku obserwacji ogólnych tendencji w Unii – stwierdzi, że każde z trzech kryteriów wymienionych w art. 67 ust. 1 jest spełnione.

Komisja dokonuje przeglądu zalecenia do dnia 21 grudnia 2020 r. i następnie regularnie po tym dniu.

2. Po przeprowadzeniu konsultacji z BEREC Komisja publikuje wytyczne dotyczące analizy rynku i oceny znaczącej pozycji rynkowej (zwane dalej „wytycznymi w sprawie znaczącej pozycji rynkowej”), które muszą być zgodne z odpowiednimi przepisami prawa konkurencji. Wytyczne w sprawie znaczącej pozycji rynkowej zawierają wskazówki dla krajowych organów regulacyjnych dotyczące zastosowania koncepcji znaczącej pozycji rynkowej w konkretnym kontekście regulacji ex ante rynków łączności elektronicznej przy uwzględnieniu trzech kryteriów wymienionych w art. 67 ust. 1.

▼ B

3. Uwzględniając w jak największym stopniu treść zalecenia oraz wytycznych w sprawie znaczącej pozycji rynkowej, krajowe organy regulacyjne definiują – zgodnie z zasadami prawa konkurencji – rynki właściwe stosownie do okoliczności krajowych, a w szczególności właściwe rynki geograficzne na swoim terytorium, przy uwzględnieniu między innymi stopnia konkurencji w zakresie infrastruktury na tych obszarach. W stosownych przypadkach krajowe organy regulacyjne uwzględniają również wyniki analizy geograficznej przeprowadzonej zgodnie z art. 22 ust. 1. Organy te postępują zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23 i 32, zanim zdefiniują rynki różne od tych, które zdefiniowano w zaleceniu.

*Artykuł 65***Procedura określania rynków ponadnarodowych**

1. Jeżeli Komisja lub przynajmniej dwa krajowe organy regulacyjne wystąpią z uzasadnionym wnioskiem zawierającym stosowne dowody, BEREC przeprowadza analizę potencjalnego rynku ponadnarodowego. Po przeprowadzeniu konsultacji i uwzględnieniu w jak największym stopniu analizy przeprowadzonej przez BEREC, Komisja może przyjąć decyzje określające rynki ponadnarodowe zgodnie z zasadami prawa konkurencji oraz z uwzględnieniem w jak największym stopniu zalecenia i wytycznych w sprawie znaczącej pozycji rynkowej przyjętych zgodnie z art. 64.

2. W przypadku rynków ponadnarodowych określonych zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu dane krajowe organy regulacyjne wspólnie przeprowadzają analizę rynku, mając przede wszystkim na uwadze treść wytycznych w sprawie znaczącej pozycji rynkowej, a następnie, działając wspólnie, podejmują decyzję dotyczącą nałożenia, utrzymania, zmiany lub uchylecia obowiązków regulacyjnych, o których mowa w art. 67 ust. 4. Zainteresowane krajowe organy regulacyjne wspólnie zgłaszają Komisji swoje planowane środki dotyczące analizy rynku oraz wszelkich obowiązków regulacyjnych na podstawie art. 32 i 33.

Co najmniej dwa krajowe organy regulacyjne mogą również wspólnie zgłosić swoje planowane środki dotyczące analizy rynku i wszelkich obowiązków regulacyjnych w przypadku niewystępowania rynków ponadnarodowych, jeżeli uznają, że warunki rynkowe w ich jurysdykcjach są wystarczająco jednorodne.

*Artykuł 66***Procedura identyfikacji popytu ponadnarodowego**

1. BEREC przeprowadza analizę popytu ponadnarodowego wśród użytkowników końcowych na produkty i usługi, które są oferowane na terenie Unii na rynku lub rynkach wymienionych w zaleceniu, jeżeli wpłynie do niego od Komisji lub od przynajmniej dwóch zainteresowanych krajowych organów regulacyjnych uzasadniony wniosek zawierający stosowne dowody wskazujące na konieczność rozwiązania poważnego problemu związanego z popytem. BEREC może również przeprowadzić taką analizę, jeżeli wpłynie do niego od uczestnika rynku uzasadniony wniosek zawierający stosowne dowody i BEREC uzna, że istnieje konieczność rozwiązania poważnego problemu związanego z popytem. Analiza BEREC pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich ustaleń stwierdzających istnienie rynków ponadnarodowych zgodnie z art. 65 ust. 1 oraz wszelkich ustaleń stwierdzających istnienie krajowych lub regionalnych rynków geograficznych, dokonanych przez krajowe organy regulacyjne zgodnie z art. 64 ust. 3.

▼ B

Ta analiza popytu ponadnarodowego wśród użytkowników końcowych może obejmować produkty i usługi, które są oferowane na rynkach produktów lub usług, które krajowy organ regulacyjny lub większa liczba tych organów – uwzględniając uwarunkowania krajowe – określiły w różny sposób, pod warunkiem że tymi produktami i usługami można zastąpić produkty i usługi oferowane na jednym z rynków wymienionych w zaleceniu.

2. Jeżeli BEREC stwierdzi, że popyt ponadnarodowy wśród użytkowników końcowych istnieje, jest znaczny i nie jest w wystarczającym stopniu zaspokajany przez produkty dostarczane lub usługi świadczone na zasadach komercyjnych lub w trybie regulowanym, BEREC, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wydaje wytyczne dotyczące wspólnych podejść, które krajowe organy regulacyjne powinny stosować, aby zaspokoić stwierdzony popyt ponadnarodowy, w tym, w stosownych przypadkach, przy wprowadzaniu przez nie środków naprawczych zgodnie z art. 68. Krajowe organy regulacyjne uwzględniają w jak największym stopniu te wytyczne przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych w swojej jurysdykcji. Wytyczne te mogą stanowić podstawę interoperacyjności produktów hurtowego dostępu w całej Unii i mogą zawierać wskazówki dotyczące harmonizacji specyfikacji technicznych produktów hurtowego dostępu zdolnych zaspokoić ten stwierdzony popyt ponadnarodowy.

*Artykuł 67***Procedura analizy rynku**

1. Krajowe organy regulacyjne ustalają, czy rynek właściwy określony zgodnie z art. 64 ust. 3 jest tego rodzaju, że uzasadnia nałożenie obowiązków regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie. Państwa członkowskie zapewniają, aby analizę przeprowadzano w stosownych przypadkach we współpracy z krajowymi organami ds. konkurencji. Krajowe organy regulacyjne uwzględniają w jak największym stopniu wytyczne w sprawie znaczącej pozycji rynkowej oraz, przeprowadzając taką analizę, postępują zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23 i 32.

Rynek może być tego rodzaju, że uzasadnia nałożenie obowiązków regulacyjnych określonych w niniejszej dyrektywie, jeżeli spełnione są wszystkie następujące trzy kryteria:

- a) występują trudne do przezwyciężenia i niemające przejściowego charakteru bariery strukturalne lub prawno-regulacyjne w dostępie do rynku;
- b) struktura rynku nie sprzyja osiągnięciu efektywnej konkurencji w odpowiednim horyzoncie czasowym, przy uwzględnieniu stanu konkurencji opartej na infrastrukturze i innych źródłach konkurencji stanowiących przyczynę istnienia barier w dostępie do rynku;
- c) same przepisy prawa konkurencji są niewystarczające, aby odpowiednio zaradzić stwierdzonym nieprawidłowościom w funkcjonowaniu rynku.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny przeprowadza analizę rynku, który uwzględniono w zaleceniu, kryteria określone w akapicie drugim lit. a), b) i c) uznaje za spełnione, chyba że ten krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że jedno lub kilka spośród tych kryteriów nie jest spełnionych w konkretnych okolicznościach krajowych.

▼ B

2. Przeprowadzając analizę wymaganą na podstawie ust. 1, krajowy organ regulacyjny analizuje rozwój sytuacji rynkowej w ujęciu perspektywicznym, przy założeniu braku regulacji wprowadzonej na podstawie niniejszego artykułu na rynku właściwym, z uwzględnieniem wszystkich następujących elementów:

- a) zmian sytuacji rynkowej mających wpływ na prawdopodobieństwo tego, że sytuacja na rynku właściwym będzie zmierzać w kierunku efektywnej konkurencji;
- b) wszelkich istotnych źródeł presji konkurencji, na poziomie hurtowym i detalicznym, niezależnie od tego, czy za źródło tej presji uznaje się sieci łączności elektronicznej, usługi łączności elektronicznej czy też inne rodzaje usług lub rozwiązań, które są porównywalne z perspektywy użytkownika końcowego, i niezależnie od tego, czy tego rodzaju presja stanowi element rynku właściwego;
- c) innych rodzajów regulacji i środków wprowadzonych i wpływających na rynek właściwy lub powiązany rynek detaliczny (powiązane rynki detaliczne) w danym okresie, w tym m.in. obowiązków nałożonych zgodnie z art. 44, 60 i 61;
- d) obowiązki nałożone na innych rynkach właściwych na podstawie niniejszego artykułu.

3. Jeżeli krajowy organ regulacyjny ustali, że rynek właściwy nie jest takiego rodzaju, że uzasadnia nałożenie obowiązków regulacyjnych zgodnie z procedurą przewidzianą w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, lub w przypadku niespełnienia warunków określonych w ust. 4 niniejszego artykułu, nie nakłada ani nie utrzymuje żadnych szczegółowych obowiązków regulacyjnych zgodnie z art. 68. W przypadku gdy istnieją już sektorowe obowiązki regulacyjne nałożone zgodnie z art. 68, krajowy organ regulacyjny uchyla te obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa na tym rynku właściwym.

Krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby stronom, na które takie uchylene obowiązków będzie miało wpływ, zapewniono odpowiedni okres uchylene, określony na podstawie wyważenia konieczności zapewnienia stabilnego procesu transformacji beneficjentom tych obowiązków i użytkownikom końcowym oraz możliwości wyboru dla użytkowników końcowych, oraz aby regulacja nie trwała dłużej, niż jest to konieczne. Określając taki okres uchylene, krajowe organy regulacyjne mogą ustalić specjalne warunki i okresy uchylene w odniesieniu do istniejących umów w sprawie dostępu.

4. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny ustali, że na rynku właściwym uzasadnione jest nałożenie obowiązków regulacyjnych zgodnie z ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, wskazuje on przedsiębiorstwa, które samodzielnie lub wspólnie z innymi posiadają znaczącą pozycję na tym właściwym rynku, zgodnie z art. 63. Krajowy organ regulacyjny nakłada na takie przedsiębiorstwa odpowiednie szczególne obowiązki regulacyjne zgodnie z art. 68 lub utrzymuje lub zmienia już istniejące obowiązki, jeżeli uzna, że w przypadku braku tych obowiązków rezultatem dla użytkowników końcowych nie byłaby skuteczna konkurencja.

▼B

5. Środki podjęte zgodnie z ust. 3 i 4 niniejszego artykułu podlegają procedurom, o których mowa w art. 23 i 32. Krajowe organy regulacyjne przeprowadzają analizę rynku właściwego i powiadamiają o odpowiednim planowanym środku zgodnie z art. 32:

- a) w terminie pięciu lat od przyjęcia poprzedniego środka, jeżeli krajowy organ regulacyjny określił rynek właściwy i ustalił, które przedsiębiorstwa mają znaczącą pozycję rynkową; ten pięcioletni termin może być wydłużony w drodze wyjątku maksymalnie o rok, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny powiadomił Komisję o planowanym wydłużeniu tego terminu, wraz z uzasadnieniem, nie później niż na cztery miesiące przed upływem tego pięcioletniego terminu, a Komisja w ciągu jednego miesiąca od otrzymania powiadomienia nie wyraziła sprzeciwu;
- b) w przypadku rynków niezgłoszonych uprzednio Komisji – w terminie trzech lat od przyjęcia zmienionego zalecenia w sprawie rynków właściwych; lub
- c) w przypadku państw członkowskich, które niedawno przystąpiły do Unii – w terminie trzech lat od ich przystąpienia.

6. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny w terminie określonym w ust. 5 niniejszego artykułu stwierdzi, że nie może ukończyć lub że nie zakończył analizy rynku właściwego określonego w zaleceniu, BEREC pomaga mu, na wniosek, zakończyć analizę konkretnego rynku i szczególnych obowiązków, które mają zostać nałożone. Po uzyskaniu takiej pomocy krajowy organ regulacyjny, którego to dotyczy, powiadamia Komisję o planowanym środku zgodnie z art. 32 w ciągu sześciu miesięcy od upływu terminu określonego w ust. 5 niniejszego artykułu.

*ROZDZIAŁ IV****Środki naprawcze dotyczące dostępu nałożone na przedsiębiorstwa o znaczącej pozycji rynkowej****Artykuł 68***Nakładanie, zmiana albo uchylene obowiązków**

1. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe organy regulacyjne były upoważnione do nakładania obowiązków, określonych w art. 69–74 oraz 76–81.

2. Jeżeli w wyniku analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 67 dane przedsiębiorstwo zostało wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na danym rynku, krajowe organy regulacyjne nakładają, stosownie do przypadku dowolne spośród obowiązków wymienionych w art. 69–74 i art. 76 i 80. Zgodnie z zasadą proporcjonalności krajowy organ regulacyjny wybiera najmniej interwencyjny sposób podjęcia do problemów zidentyfikowanych w analizie rynku.

▼B

3. Krajowe organy regulacyjne nakładają obowiązki określone w art. 69–74 i art. 76, i 80 wyłącznie na przedsiębiorstwa, które zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Bez uszczerbku dla:

- a) art. 61 i 62;
- b) art. 44 oraz 17 niniejszej dyrektywy, warunku nr 7 w części D załącznika I, stosowanego na mocy art. 13 ust. 1 niniejszej dyrektywy, oraz art. 97 i 106 niniejszej dyrektywy, a także stosownych przepisów dyrektywy 2002/58/WE, które nakładają obowiązki na przedsiębiorstwa inne niż te, które zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową; lub
- c) zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego,

W wyjątkowych okolicznościach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć na przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową obowiązki w odniesieniu do dostępu lub wzajemnych połączeń inne niż ustanowione w art. 69–74 i art. 76 i 80, przedstawia on odpowiedni wniosek Komisji.

Komisja w jak największym stopniu uwzględniając opinię BEREC, podejmuje decyzję zezwalającą krajowemu organowi regulacyjnemu na podjęcie takich środków lub uniemożliwiającą mu ich podjęcie.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 118 ust. 3.

4. Obowiązki nałożone zgodnie z niniejszym artykułem muszą:
- a) opierać się na charakterze problemu stwierdzonego przez krajowy organ regulacyjny w jego analizie rynku, w stosownych przypadkach uwzględniając identyfikację popytu ponadnarodowego na podstawie art. 66;
  - b) być proporcjonalne z uwzględnieniem, w miarę możliwości, kosztów i korzyści;
  - c) być uzasadnione w świetle celów określonych w art. 3; oraz
  - d) zostać nałożone po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z art. 23 i 32.

5. W związku z koniecznością przestrzegania zobowiązań międzynarodowych, o których mowa w ust. 3 akapit pierwszy tiret trzecie niniejszego artykułu krajowe organy regulacyjne zawiadamiają Komisję o podjętych przez nie decyzjach w kwestii nakładania, zmiany lub uchylecia obowiązków dotyczących przedsiębiorstw, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 32.

6. Krajowe organy regulacyjne uwzględniają wpływ najnowszych zmian sytuacji rynkowej, dotyczących m.in. umów handlowych, w tym umów współinwestycji, mających wpływ na dynamikę konkurencji.

▼B

Jeżeli te zmiany nie są na tyle istotne, aby wymagały nowej analizy rynku zgodnie z art. 67, krajowy organ regulacyjny ocenia bezzwłocznie, czy należy dokonać przeglądu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa uznane za posiadające znaczącą pozycję rynkową i zmienić poprzednią decyzję, w tym przez uchylenie obowiązków lub nałożenie nowych obowiązków, aby zapewnić, by te obowiązki nadal spełniały warunki określone w ust. 4 niniejszego artykułu. Tak zmienione obowiązki mogą zostać nałożone tylko po przeprowadzeniu konsultacji zgodnie z art. 23 i 32.

*Artykuł 69***Obowiązek przejrzystości**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą, zgodnie z art. 68, nałożyć obowiązek przejrzystości w odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu, wymagając od przedsiębiorstw podania do publicznej wiadomości określonych informacji, na przykład informacji księgowych, cen, specyfikacji technicznych, danych o sieci i ich spodziewanych zmian a także warunków dostępu i użytkowania, w tym również wszelkich warunków zmieniających dostęp do usług i aplikacji lub korzystanie z nich, w szczególności w odniesieniu do odejścia od dotychczasowej infrastruktury, jeżeli państwa członkowskie dopuszczają takie warunki zgodnie z prawem Unii.

2. W szczególności, jeżeli dane przedsiębiorstwo podlega obowiązkowi niedyskryminacji, krajowe organy regulacyjne mogą zobowiązać to przedsiębiorstwo do opublikowania oferty ramowej, która będzie wystarczająco szczegółowa, aby zapewnić, by przedsiębiorstwa nie były zmuszane do płacenia za urządzenia, które nie są niezbędne dla świadczenia danej usługi. Oferta ta musi zawierać opis istotnych ofert podzielonych na różne elementy w zależności od potrzeb rynku oraz warunki, w tym te dotyczące cen. Krajowe organy regulacyjne są uprawnione między innymi do wprowadzenia zmian do oferty ramowej celem realizacji obowiązków nałożonych na mocy niniejszej dyrektywy.

3. Krajowe organy regulacyjne mogą szczegółowo określić, jakie informacje powinny być dostarczone, w jakim stopniu szczegółowości, oraz określić sposób ich publikacji.

4. Do dnia 21 grudnia 2019 r., aby przyczynić się do spójnego stosowania przejrzystych obowiązków, BEREC, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wydaje wytyczne w sprawie minimalnych kryteriów dotyczących oferty ramowej i w razie konieczności dokonuje ich przeglądu, aby dostosować je do zmian sytuacji rynkowej i postępu technologicznego. Określając te minimalne kryteria, BEREC realizuje cele określone w art. 3 i uwzględnia potrzeby beneficjentów obowiązków zapewnienia dostępu oraz użytkowników końcowych aktywnych w więcej niż jednym państwie członkowskim oraz wszelkie wytyczne BEREC stwierdzające istnienie popytu ponadnarodowego zgodnie z art. 66 oraz wszelkie odnośne decyzje Komisji.

▼B

Niezależnie od ust. 3 niniejszego artykułu, w przypadku gdy przedsiębiorstwo na mocy art. 72 lub 73 obciążone jest obowiązkami w zakresie hurtowego dostępu do infrastruktury sieciowej, krajowe organy regulacyjne zapewniają opublikowanie oferty ramowej, uwzględniając w jak największym stopniu wytyczne BEREC w sprawie minimalnych kryteriów dotyczących oferty ramowej, zapewniają, aby określone zostały kluczowe wskaźniki efektywności, w stosownym przypadku, i odnośne poziomy usług, oraz ściśle monitorują je i zapewniają zgodność z nimi. Ponadto krajowe organy regulacyjne mogą w razie konieczności określić wcześniej odnośne sankcje finansowe zgodnie z prawem unijnym i krajowym.

*Artykuł 70***Obowiązek niedyskryminacji**

1. W odniesieniu do wzajemnych połączeń lub dostępu krajowy organ regulacyjny może nałożyć, zgodnie z art. 68, obowiązek niedyskryminacji.

2. Obowiązek niedyskryminacji zapewnia w szczególności, aby przedsiębiorstwa stosowały podobne wymogi w podobnych okolicznościach w stosunku do innych podmiotów świadczących podobne usługi oraz świadczyły tym innym przedsiębiorstwom usługi i udostępniały informacje na takich samych warunkach i o tej samej jakości jak te, które zapewniają na potrzeby własnych usług lub usług świadczonych przez swoje jednostki zależne lub partnerów. Krajowe organy regulacyjne – aby zapewnić równorzędność dostępu – mogą na to przedsiębiorstwo nałożyć obowiązek dostarczenia produktów i usług dostępu wszystkim przedsiębiorstwom, w tym samemu sobie, według tego samego harmonogramu, na tych samych warunkach, w tym dotyczących ceny i poziomów usług, oraz za pomocą tych samych systemów i procesów.

*Artykuł 71***Obowiązki związane z rozdzielnością księgową**

1. Krajowy organ regulacyjny może, zgodnie z art. 68, nałożyć w odniesieniu do niektórych rodzajów działalności związanej z wzajemnymi połączeniami lub dostępem obowiązek rozdzielności księgowej.

W szczególności krajowy organ regulacyjny może zobowiązać przedsiębiorstwo zintegrowane wertykalnie do ujawnienia hurtowych cen swoich usług oraz swoich wewnętrznych cen transferowych między innymi po to, aby zapewnić wykonanie obowiązku niedyskryminacji przewidzianego w art. 70 lub, w razie potrzeby, aby zapobiec nieuczciwemu subsydiowaniu skrośnemu. Krajowe organy regulacyjne mogą określić format oraz metodologię księgową, jakie mają być stosowane.

2. Nie naruszając art. 20, krajowe organy regulacyjne mogą, celem ułatwienia weryfikacji wykonywania obowiązku przejrzystości i niedyskryminacji, zobowiązać przedsiębiorstwa do dostarczenia im na ich żądanie dokumentów księgowych, w tym danych dotyczących przychodów uzyskiwanych od osób trzecich. Krajowe organy regulacyjne mogą publikować te informacje w takim zakresie, w jakim przyczynia się to do ustanowienia otwartego i konkurencyjnego rynku, mając na uwadze przestrzeganie przepisów prawa unijnego i krajowego w zakresie tajemnicy handlowej.

*Artykuł 72***Dostęp do obiektów inżynierii lądowej i wodnej**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 68, obowiązek uwzględnienia uzasadnionych wniosków o dostęp i użytkowanie obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym, ale nie tylko, budynków, wejść do budynków, okablowania budynków, anten, wież i innych konstrukcji nośnych, słupów, masztów, kanałów kablowych, przewodów, studzienek rewizyjnych, studzienek włazowych i szafek ulicznych, jeżeli po rozważeniu analizy rynku krajowy organ regulacyjny uzna, że odmowa przyznania dostępu lub ustanowienie nieracjonalnych warunków mających podobny skutek uniemożliwiłyby powstanie trwale konkurencyjnego rynku i nie leżałyby w interesie użytkowników końcowych.

2. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na przedsiębiorstwa obowiązek zapewnienia dostępu zgodnie z niniejszym artykułem, niezależnie od tego, czy według analizy rynku składniki aktywów, których dotyczy ten obowiązek, stanowią element rynku właściwego, jednak pod warunkiem że obowiązek ten jest proporcjonalny i konieczny, aby osiągnąć cele określone w art. 3.

*Artykuł 73***Obowiązki związane z dostępem i użytkowaniem specyficznych elementów sieci i urządzeń towarzyszących**

1. Krajowy organ regulacyjny może nałożyć na przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 68, obowiązek uwzględnienia uzasadnionych wniosków o dostęp i użytkowanie specyficznych elementów sieci oraz do urządzeń towarzyszących, w szczególności jeżeli krajowe organy regulacyjne uznają, że odmowa przyznania dostępu lub ustanowienie nierozsądnych zasad i warunków mających podobny skutek uniemożliwiłyby powstanie trwale konkurencyjnego rynku detalicznego i nie leżałyby w interesie użytkowników końcowych.

Krajowe organy regulacyjne mogą wymagać od przedsiębiorstw między innymi:

- a) przyznawania osobom trzecim dostępu do i użytkowania konkretnych fizycznych elementów sieci i urządzeń towarzyszących, w stosownych przypadkach, w tym uwolnionego dostępu do pętli i podpętli lokalnej;
- b) przyznawania osobom trzecim dostępu do określonych aktywnych lub wirtualnych elementów lub usług sieciowych;
- c) negocjowania w dobrej wierze z przedsiębiorstwami ubiegającymi się o dostęp;
- d) niewycyfywania dostępu do urządzeń, jeżeli taki dostęp został już przyznany;
- e) oferowania określonych usług hurtowo celem ich odsprzedaży osobom trzecim;
- f) przyznania otwartego dostępu do technicznych interfejsów, protokołów albo innych kluczowych technologii niezbędnych do zapewnienia interoperacyjności usług albo wirtualnych usług sieciowych;
- g) zapewnienia kolokacji lub innych form współużytkowania urządzeń towarzyszących;

▼ B

- h) świadczenia szczególnych usług niezbędnych dla zapewnienia użytkownikom interoperacyjności usług typu koniec–koniec lub usług roamingu w sieciach ruchomych;
- i) zapewnienia dostępu do systemów wsparcia operacyjnego albo podobnych systemów programowych niezbędnych dla zapewnienia uczciwej konkurencji przy świadczeniu usług;
- j) zapewnienia wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami albo urządzeniami sieciowymi;
- k) zapewnienia dostępu do usług towarzyszących, takich jak usługi identyfikacji, lokalizacji i sygnalizowania obecności.

Krajowe organy regulacyjne mogą obwarować powyższe obowiązki warunkami dotyczącymi uczciwości, zasadności i terminowości.

2. Rozważając stosowność nałożenia dowolnego z ewentualnych szczegółowych obowiązków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, a zwłaszcza oceniając – zgodnie z zasadą proporcjonalności – czy i w jaki sposób należy nałożyć te obowiązki, krajowe organy regulacyjne analizują, czy inne formy dostępu do produktów hurtowych na tym samym lub powiązanim rynku hurtowym nie wystarczyłyby, aby w interesie użytkowników końcowych zaradzić stwierdzonemu problemowi. Ocena ta obejmuje komercyjne oferty dostępu, dostęp regulowany na podstawie art. 61 lub istniejący lub planowany dostęp regulowany do innych produktów hurtowych na podstawie niniejszego artykułu. Krajowe organy regulacyjne biorą pod uwagę w szczególności następujące elementy:

- a) techniczną i ekonomiczną opłacalność użytkowania lub instalacji konkurencyjnych urządzeń, mając na uwadze tempo rozwoju rynku oraz rodzaj danych wzajemnych połączeń lub dostępu, w tym możliwość zastosowania innych rozwiązań dotyczących dostępu do sieci, takich jak dostęp do kanałów;
- b) oczekiwany rozwój technologiczny mający wpływ na projektowanie sieci i zarządzanie nimi;
- c) potrzebę zapewnienia neutralności technologicznej umożliwiającej zainteresowanym stronom projektowanie ich własnych sieci i zarządzanie nimi;
- d) możliwość zapewnienia oferowanego dostępu, mając na uwadze dostępną przepustowość;
- e) wstępną inwestycję właściciela urządzenia, przy uwzględnieniu wszelkich poczynionych inwestycji publicznych i ryzyka związanego z inwestycją, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji w sieci o bardzo dużej przepustowości oraz poziomów ryzyka związanego z tymi sieciami;
- f) potrzebę ochrony konkurencji w długoterminowej perspektywie, ze szczególnym uwzględnieniem efektywnej ekonomicznie konkurencji opartej na infrastrukturze oraz innowacyjnych modeli biznesowych wspierających zrównoważoną konkurencję, takich jak modele oparte na współinwestycjach w sieci;

▼B

g) w zależności od okoliczności ewentualne odpowiednie prawa własności intelektualnej;

h) świadczenie usług ogólnoeuropejskich.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny rozważa, zgodnie z art. 68, nałożenie obowiązków na podstawie art. 72 lub niniejszego artykułu, analizuje on, czy samo nałożenie obowiązków zgodnie z art. 72 byłoby proporcjonalnym środkiem służącym promowaniu konkurencji i interesów użytkownika końcowego.

3. Nakładając na przedsiębiorstwa obowiązek zapewnienia dostępu zgodnie z niniejszym artykułem, krajowe organy regulacyjne mogą określić warunki techniczne lub operacyjne, które podmiot zapewniający ten dostęp lub podmioty z niego korzystające będą musiały spełnić, w przypadku gdy jest to niezbędne do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania sieci. Obowiązki przestrzegania szczególnych norm lub specyfikacji technicznych muszą być zgodne z normami i specyfikacjami określonymi zgodnie z art. 39.

*Artykuł 74***Kontrola cen i obowiązki związane z systemem księgowania kosztów**

1. Krajowe organy regulacyjne mogą nałożyć na przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 68, obowiązki związane ze zwrotem kosztów oraz kontrolą cen, w tym obowiązki związane z oparciem cen o koszty oraz obowiązki dotyczące systemów księgowania kosztów, w odniesieniu do udostępniania szczególnych rodzajów wzajemnych połączeń lub dostępu, w sytuacjach gdy analiza rynku wskazuje, że brak skutecznej konkurencji oznacza, że dane przedsiębiorstwo może utrzymywać ceny na nadmiernie wysokim poziomie lub stosować zaniżanie cen ze szkodą dla użytkowników końcowych.

Przy ustalaniu, czy obowiązki dotyczące kontroli cen byłyby właściwe czy też nie, krajowe organy regulacyjne uwzględniają potrzebę promowania konkurencji oraz długofalowe interesy użytkowników końcowych związane z realizacją i rozpowszechnieniem sieci nowej generacji, a zwłaszcza sieci o bardzo dużej przepustowości. W szczególności w celu zachęcenia przedsiębiorstw do inwestowania, w tym również w sieci nowej generacji, krajowe organy regulacyjne biorą pod uwagę dokonane przez przedsiębiorstwo inwestycje. Jeżeli krajowe organy regulacyjne uznają obowiązek kontroli cen za właściwe rozwiązanie, umożliwiają przedsiębiorstwu uzyskanie zwrotu stosownej części zainwestowanego kapitału, uwzględniając wszelkie ryzyko typowe dla konkretnego nowego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Krajowe organy regulacyjne rozważają nienakładanie ani nieutrzymywanie obowiązków na podstawie niniejszego artykułu, jeżeli stwierdzą, że obecna jest wyraźna presja cenowa oraz że zapewniony jest skuteczny i niedyskryminujący dostęp zgodnie z art. 69–73, w tym w szczególności z wynikami testu ekonomicznej odtwarzalności wprowadzonego zgodnie z art. 70.

Jeżeli krajowe organy regulacyjne za właściwe uznają wprowadzenie obowiązków kontroli cen w odniesieniu do dostępu do istniejących elementów sieci, biorą również pod uwagę korzyści związane z istnieniem przewidywalnych i stabilnych cen hurtowych dla zapewnienia skutecznego wejścia na rynek oraz wystarczających zachęt dla wszystkich przedsiębiorstw do realizacji nowych i bardziej zaawansowanych sieci.

▼B

2. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, by wszelkie mechanizmy uzyskiwania zwrotu kosztów oraz metodologie taryfikacji, jakie mają obowiązywać, służyły promowaniu realizacji nowych i bardziej zaawansowanych sieci, wydajności oraz zrównoważonej konkurencji i maksymalizacji trwałych korzyści dla użytkownika końcowego. W tym względzie krajowe organy regulacyjne mogą także brać pod uwagę ceny obowiązujące na porównywalnych rynkach konkurencyjnych.

3. Jeżeli dane przedsiębiorstwo ma obowiązek określania cen w zależności od kosztów, to na nim spoczywa ciężar dowodu, że opłaty są określone w zależności od kosztów, uwzględniając rozsądną stopę zwrotu z inwestycji. W celu obliczenia kosztów skutecznego świadczenia danej usługi krajowe organy regulacyjne mogą zastosować metody księgowania kosztów inne od tych, które stosuje przedsiębiorstwo. Krajowe organy regulacyjne mogą zażądać od danego przedsiębiorstwa całościowego uzasadnienia stosowanych cen, a w razie potrzeby – odpowiedniego dostosowania tych cen.

4. Jeżeli wdrożenie danego systemu księgowania kosztów jest obowiązkowe, aby umożliwić kontrolę cen, krajowe organy regulacyjne zapewnią, by został udostępniony publicznie opis danego systemu księgowania kosztów, zawierający co najmniej wskazanie kategorii, do jakich zostały zaliczone odpowiednie koszty, oraz reguł stosowanych w zakresie rozdziału kosztów. Wykwalifikowany niezależny podmiot weryfikuje zgodność z wymogami systemu księgowania kosztów i publikuje co roku oświadczenie o zgodności z obowiązującymi wymogami.

*Artykuł 75***Stawki za zakańczanie połączeń**

1. Do dnia 31 grudnia 2020 r. Komisja, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, przyjmuje akt delegowany zgodnie z art. 117 uzupełniający niniejszą dyrektywę określający jednolitą maksymalną ogólnounijną stawkę za zakończenie połączenia głosowego w sieci ruchomej oraz jednolitą maksymalną ogólnounijną stawkę za zakończenie połączenia głosowego w sieci stacjonarnej (zwane łącznie „ogólnounijnymi stawkami za zakańczanie połączenia głosowego”), które są nakładane na każde przedsiębiorstwo działające na rynku usługi zakańczania połączeń głosowych w sieci, odpowiednio, ruchomej i stacjonarnej w jakimkolwiek państwie członkowskim.

W tym celu Komisja:

- a) stosuje się do zasad, kryteriów i parametrów przewidzianych w załączniku III;
- b) przy ustalaniu po raz pierwszy ogólnounijnych stawek uwzględnia średnią ważoną efektywnych kosztów w sieciach stacjonarnych i ruchomych ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w załączniku III stosowanych w całej Unii. Ogólnounijne stawki w pierwszym akcie delegowanym nie mogą być wyższe od najwyższych stawek, które obowiązywały na sześć miesięcy przed przyjęciem aktu delegowanego we wszystkich państwach członkowskich po dokonaniu wszelkich niezbędnych dostosowań w związku z wyjątkowymi krajowymi okolicznościami;

▼ B

- c) ustalając maksymalne stawki za zakańczanie połączeń w Unii, uwzględnia całkowitą liczbę użytkowników końcowych w każdym państwie członkowskim, aby zapewnić odpowiednią wagę poszczególnych maksymalnych stawek za zakańczanie połączeń, a także uwarunkowania krajowe, które prowadzą do znacznych różnic między państwami członkowskimi;
- d) uwzględnia informacje na temat rynków przekazane przez BEREC, krajowe organy regulacyjne lub bezpośrednio przez przedsiębiorstwa udostępniające sieci łączności elektronicznej i świadczące usługi łączności elektronicznej; oraz
- e) rozważa konieczność wprowadzenia okresu przejściowego nieprzekraczającego 12 miesięcy, tak aby umożliwić dostosowania w państwach członkowskich, w których jest to konieczne na podstawie uprzednio wprowadzonych stawek.

2. Uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, Komisja dokonuje przeglądu aktów delegowanych przyjętych na podstawie niniejszego artykułu co pięć lat i rozważa w każdym takim przypadku, stosując kryteria wymienione w art. 67 ust. 1, czy nadal konieczne jest ustalenie ogólnounijnych stawek za zakańczanie połączeń głosowych. W przypadku gdy zgodnie z niniejszym ustępem Komisja postanowi, po dokonaniu swojego przeglądu, nie wprowadzać maksymalnej stawki za zakańczanie połączeń głosowych w sieci ruchomej lub maksymalnej stawki za zakańczanie połączeń w sieci stacjonarnej lub żadnej z nich, krajowe organy regulacyjne mogą przeprowadzić analizy rynku dotyczące rynku zakańczania połączeń głosowych zgodnie z art. 67, aby ocenić, czy wprowadzenie obowiązków regulacyjnych jest konieczne. Jeżeli w wyniku takiej analizy krajowy organ regulacyjny wprowadza oparte na kosztach stawki za zakańczanie połączeń na danym rynku właściwym, kieruje się zasadami, kryteriami i parametrami ustanowionymi w załączniku III, a jego projekt środka podlega procedurze, o której mowa w art. 23, 32 i 33.

3. Krajowe organy regulacyjne ściśle monitorują i zapewniają zgodność ze stosowaniem ogólnounijnych stawek za zakańczanie połączeń przez dostawców usług zakańczania połączeń głosowych. Krajowe organy regulacyjne mogą w każdym momencie zażądać od dostawcy usług zakańczania połączeń, aby zmienił stawki, które nakłada na inne przedsiębiorstwa, jeżeli nie są one zgodne z aktem delegowanym, o którym mowa w ust. 1. Krajowe organy regulacyjne corocznie składają Komisji i BEREC sprawozdania dotyczące stosowania niniejszego artykułu.

*Artykuł 76***Traktowanie nowych elementów sieci o bardzo dużej przepustowości w ujęciu regulacyjnym**

1. Przedsiębiorstwa, które zostały wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach właściwych zgodnie z art. 67, mogą zgodnie z procedurą określoną w art. 79 i z zastrzeżeniem akapitu drugiego niniejszego ustępu proponować przyjęcie zobowiązania do otwarcia realizacji nowej sieci o bardzo dużej przepustowości, która składa się z elementów światłowodowych do obiektów użytkownika końcowego lub stacji bazowej, na współinwestycje, na przykład przez zaoferowanie współwłasności lub długoterminowe dzielenie ryzyka przez współfinansowanie lub umowy zakupu prowadzące do uzyskania szczególnych praw o charakterze strukturalnym przez innych dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej.

▼B

Gdy krajowy organ regulacyjny ocenia te proponowane zobowiązania, określa w szczególności, czy oferta dotycząca współinwestowania spełnia wszystkie następujące warunki:

- a) przez cały okres eksploatacji sieci oferta jest otwarta dla wszystkich dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej;
- b) oferta umożliwiłaby innym współinwestorom, którzy są dostawcami sieci lub usług łączności elektronicznej, konkurowanie w skuteczny i zrównoważony sposób w długiej perspektywie na rynkach niższego szczebla, na których działa przedsiębiorstwo uznane jako posiadające znaczną pozycję rynkową, na warunkach, które obejmują między innymi:
  - (i) uczciwe, racjonalne i niedyskryminacyjne warunki umożliwiające dostęp do pełnych przepustowości sieci w zakresie, w jakim podlega ona współinwestowaniu;
  - (ii) elastyczność, jeśli chodzi o wartość i moment udziału każdego współinwestora;
  - (iii) możliwość zwiększenia tego udziału w przyszłości; oraz
  - (iv) wzajemne prawa przyznane przez współinwestorów po realizacji infrastruktury będącej przedmiotem współinwestycji;
- c) oferta jest podawana do wiadomości publicznej przez przedsiębiorstwa w odpowiednim czasie i jeżeli przedsiębiorstwo nie spełnia kryteriów wymienionych w art. 80 ust. 1 co najmniej sześć miesięcy przed rozpoczęciem realizacji nowej sieci. okres ten może zostać przedłużony w zależności od okoliczności krajowych;
- d) podmioty ubiegające się o dostęp, które nie uczestniczą we współinwestycji, mogą od samego początku korzystać z takiej samej jakości, szybkości przesyłu danych, warunków i możliwości dotarcia do użytkowników końcowych jak przed realizacją, przy uzupełnieniu mechanizmem dostosowania w miarę upływu czasu, potwierdzonym przez krajowy organ regulacyjny w świetle rozwoju sytuacji na powiązanych rynkach detalicznych, przy czym mechanizm ten zachowuje zachęty do udziału we współinwestycji; taki mechanizm musi zapewniać, aby podmioty ubiegające się o dostęp miały dostęp do elementów sieci o bardzo dużej przepustowości zarówno w czasie, jak i na podstawie przejrzystych i niedyskryminujących warunków, które odpowiednio uwzględniają stopnie ryzyka ponoszonego przez poszczególnych współinwestorów na różnych etapach realizacji oraz biorą pod uwagę sytuację na rynkach detalicznych pod kątem konkurencji;
- e) oferta spełnia co najmniej kryteria określone w załączniku IV i jest sporządzana w dobrej wierze.

2. Jeżeli krajowy organ regulacyjny stwierdzi, uwzględniając wyniki testu rynkowego przeprowadzonego zgodnie z przepisami art. 79 ust. 2, że złożone zobowiązanie w zakresie współinwestycji spełnia warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu, czyni te zobowiązanie wiążącym na podstawie art. 79 ust. 3 i nie nakłada żadnych dodatkowych obowiązków na podstawie art. 68, jeżeli chodzi o elementy nowej sieci o bardzo dużej przepustowości, które są przedmiotem tych zobowiązań, jeśli przynajmniej jeden potencjalny współinwestor zawarł umowę współinwestycji z przedsiębiorstwem uznanym za posiadającego znaczącą pozycję rynkową.

▼B

Pierwszy akapit pozostaje bez uszczerbku dla traktowania, w ujęciu regulacyjnym okoliczności, które nie spełniają warunków określonych w ust. 1 niniejszego artykułu, biorąc pod uwagę wyniki jakiegokolwiek testu rynkowego przeprowadzonego zgodnie z art. 79 ust. 2, ale które mają wpływ na konkurencję i są uwzględniane do celów art. 67 i 68.

W drodze wyjątku od akapitu pierwszego niniejszego ustępu krajowy organ regulacyjny może w należycie uzasadnionych okolicznościach nałożyć, utrzymać lub dostosowywać środki naprawcze zgodnie z art. 68–74, jeżeli chodzi o nowe sieci o bardzo dużej przepustowości, tak aby zająć się znaczącymi problemami dotyczącymi konkurencji na konkretnych rynkach, w przypadku gdy krajowy organ regulacyjny ustali, że w związku ze szczególnymi cechami tych rynków w przeciwnym razie nie można byłoby zająć się tymi problemami dotyczącymi konkurencji.

3. Krajowe organy regulacyjne stale monitorują zgodność z warunkami określonymi w ust. 1 i mogą wymagać od przedsiębiorstwa, które zostało wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową, aby przekazywało im roczne oświadczenia o zgodności.

Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień krajowego organu regulacyjnego do podjęcia decyzji na podstawie art. 26 ust. 1 w przypadku sporu powstałego między przedsiębiorstwami w odniesieniu do umowy o współinwestycji uznanej przez ten organ za spełniającą warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu.

4. Po konsultacji z zainteresowanymi stronami i w ścisłej współpracy z Komisją BEREC publikuje wytyczne w celu wspierania spójnego stosowania przez krajowe organy regulacyjne warunków określonych w ust. 1 i kryteriów określonych w załączniku IV.

*Artykuł 77***Podział funkcjonalny**

1. W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że odpowiednie obowiązki nałożone na mocy art. 69–74 nie zapewniły skutecznej konkurencji oraz że istnieją istotne i trwałe problemy w zakresie konkurencji lub przypadki zawodności rynku związane z hurtowym oferowaniem określonych rynków produktów dostępu, może on, w drodze wyjątku – zgodnie z art. 68 ust. 3 akapit drugi – nałożyć na przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo obowiązek powierzenia działalności związanej z hurtowym oferowaniem odnośnych produktów dostępu niezależnie działającej jednostce organizacyjnej.

Taka jednostka organizacyjna dostarcza produkty i usługi dostępu wszystkim przedsiębiorstwom, także innym jednostkom organizacyjnym działającym w ramach spółki dominującej, w takich samych terminach, na tych samych warunkach – dotyczących między innymi poziomów cen i usług – oraz z użyciem tych samych systemów i procesów.

▼ B

2. Gdy krajowy organ regulacyjny zamierza nałożyć obowiązek podziału funkcjonalnego, przedkłada on Komisji wniosek, który obejmuje:

- a) dowody potwierdzające ustalenia krajowego organu regulacyjnego, o których mowa w ust. 1;
- b) uzasadnioną ocenę, z której wynika, że w rozsądnym terminie nie zaistnieje skuteczna i trwała konkurencja oparta na infrastrukturze lub zaistnieje ona w niewielkim stopniu;
- c) analizę spodziewanego wpływu na krajowy organ regulacyjny, na przedsiębiorstwo, w szczególności na pracowników oddzielnego przedsiębiorstwa i na całość sektora łączności elektronicznej, oraz na zachęty do inwestowania w sektor jako całość – w szczególności w związku z potrzebą zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej – a także na inne zainteresowane strony, w tym przede wszystkim analizę spodziewanego wpływu na konkurencję i analizę wszelkich potencjalnych skutków dla konsumentów;
- d) analizę przyczyn uzasadniających, że obowiązek ten byłby najsukuczniejszym sposobem wprowadzenia w życie środków naprawczych mających na celu rozwiązanie problemów związanych z konkurencją lub usunięcie zidentyfikowanych nieprawidłowości rynkowych.

3. Projektowany środek obejmuje następujące elementy:

- a) dokładny charakter i stopień podziału, ze wskazaniem w szczególności statusu prawnego oddzielnej jednostki organizacyjnej;
- b) wskazanie majątku wydzielonej jednostki organizacyjnej i produktów lub usług dostarczanych przez tę jednostkę;
- c) rozwiązania w zakresie zarządzania zapewniające niezależność personelu zatrudnionego przez oddzielną jednostkę organizacyjną i odpowiednią strukturę zachęt;
- d) zasady zapewniające przestrzeganie obowiązków;
- e) zasady zapewniające przejrzystość procedur operacyjnych, w szczególności w odniesieniu do innych zainteresowanych stron;
- f) program monitorowania zapewniający przestrzeganie wymogów, obejmujący między innymi publikację corocznego sprawozdania.

Po podjęciu przez Komisję decyzji zgodnie z art. 68 ust. 3 w sprawie planowanego środka, krajowy organ regulacyjny przeprowadza skoordynowaną analizę różnych rynków związanych z siecią dostępu zgodnie z procedurą określoną w art. 67. Na podstawie tej analizy krajowy organ regulacyjny nakłada, utrzymuje, zmienia lub uchyla obowiązki zgodnie z procedurami określonymi w art. 23 i 32.

▼B

4. Przedsiębiorstwo, któremu narzucono podział funkcjonalny, może podlegać każdemu z obowiązków, o których mowa w art. 69–74 w odniesieniu do rynków, na których wyznaczone zostało jako posiadające znaczącą pozycję rynkową zgodnie z art. 67, lub każdemu innemu obowiązkowi zatwierdzonemu przez Komisję zgodnie z art. 68 ust. 3.

*Artykuł 78***Dobrowolny podział przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo**

1. Przedsiębiorstwa, które zgodnie z art. 67 wyznaczone zostało jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach właściwych, informują krajowy organ regulacyjny co najmniej trzy miesiące przed jakimkolwiek planowanym przeniesieniem aktywów składających się na lokalną sieć dostępu lub ich znacznej części na odrębną osobę prawną mającą innego właściciela lub planowanym ustanowieniem oddzielnej jednostki organizacyjnej w celu dostarczania wszystkim dostawcom detalicznym, w tym swoim własnym jednostkom detalicznym, w pełni równoważnych produktów dostępu.

Przedsiębiorstwa te informują krajowy organ regulacyjny także o każdej zmianie tego zamiaru oraz o ostatecznym wyniku podziału.

Takie przedsiębiorstwa mogą również składać zobowiązania dotyczące warunków dostępu, które mają mieć zastosowanie do ich sieci w okresie wdrożenia po wdrożeniu proponowanej formy podziału, z myślą o zapewnieniu stronom trzecim skutecznego i niedyskryminacyjnego dostępu. Złożone zobowiązania muszą zawierać wystarczająco szczegółowe informacje, w tym na temat harmonogramu wdrożenia i okresu ich obowiązywania, aby umożliwić krajowemu organowi regulacyjnemu wykonywanie swoich zadań zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu. Te zobowiązania mogą obowiązywać dłużej niż przez maksymalny okres przewidziany na przeprowadzenie analizy rynku określony w art. 67 ust. 5.

2. Krajowy organ regulacyjny ocenia wpływ planowanej transakcji w tym, w stosownych przypadkach, złożonych zobowiązań na istniejące obowiązki regulacyjne wynikające z niniejszej dyrektywy.

W tym celu krajowy organ regulacyjny przeprowadza analizę różnych rynków związaną z siecią dostępu zgodnie z procedurą określoną w art. 67.

Krajowy organ regulacyjny bierze pod uwagę wszelkie zobowiązania złożone przez przedsiębiorstwo, ze szczególnym uwzględnieniem celów określonych w art. 3. W tym celu krajowy organ regulacyjny przeprowadza konsultacje ze stronami trzecimi zgodnie z art. 23 oraz zwraca się w szczególności do tych stron trzecich, których bezpośrednio dotyczy planowana transakcja.

Na podstawie swojej analizy krajowy organ regulacyjny nakłada, utrzymuje, zmienia lub uchyła obowiązki zgodnie z procedurami określonymi w art. 23 i 32, stosując, w odpowiednim przypadku, art. 80. W swojej decyzji krajowy organ regulacyjny może uczynić zobowiązania wiążącymi w całości lub w części. Na zasadzie odstępstwa od art. 67 ust. 5 krajowy organ regulacyjny może uczynić zobowiązania wiążącymi w całości lub w części przez cały okres, na który je złożono.

▼B

3. Nie naruszając art. 80, prawnie lub operacyjnie wyodrębniona jednostka, która została wyznaczona jako posiadająca znaczącą pozycję rynkową w odniesieniu do określonych rynków zgodnie z art. 67 może podlegać, stosownie do przypadku, każdemu z obowiązków, o których mowa w art. 69–74, lub każdemu innemu obowiązkowi zatwierdzonemu przez Komisję zgodnie z art. 68 ust. 3, w przypadku gdy złożone zobowiązania są niewystarczające, aby osiągnąć cele określone w art. 3.
4. Krajowy organ regulacyjny monitoruje wykonanie zobowiązań złożonych przez przedsiębiorstwa, którym nadał wiążący charakter zgodnie z ust. 2, i rozważa przedłużenie okresu ich obowiązywania w przypadku upływu okresu, na jaki je pierwotnie złożono.

*Artykuł 79***Procedura zaciągania zobowiązań**

1. Przedsiębiorstwa wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową mogą złożyć krajowemu organowi regulacyjnemu przyjęcie zobowiązań dotyczących warunków dostępu lub współinwestowania, lub obu, mających zastosowanie do ich sieci w odniesieniu między innymi do:
- a) porozumień o współpracy mających znaczenie dla oceny stosownych i proporcjonalnych obowiązków na podstawie art. 68;
  - b) współinwestycji w sieci o bardzo dużej przepustowości na podstawie art. 76; lub
  - c) efektywnego i niedyskryminacyjnego dostępu stron trzecich na podstawie art. 78, zarówno w okresie wdrożenia dobrowolnego podziału przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo jak i po wdrożeniu proponowanej formy podziału.

Propozycja zobowiązań powinna być wystarczająco szczegółowa, w tym jeżeli chodzi o harmonogram i zakres ich wdrażania oraz czas ich trwania, aby umożliwić krajowemu organowi regulacyjnemu przeprowadzenie oceny na podstawie ust. 2 niniejszego artykułu. Takie zobowiązania mogą wykraczać poza okresy przewidziane na przeprowadzenie analizy rynku określone w art. 67 ust. 5.

2. Aby ocenić wszelkie zobowiązania złożone przez przedsiębiorstwo na podstawie ust. 1 niniejszego artykułu, krajowy organ regulacyjny przeprowadza – z wyjątkiem, gdy takie zobowiązania wyraźnie nie spełniają co najmniej jednego spośród istotnych warunków lub kryteriów – test rynkowy, w szczególności dotyczący proponowanych warunków, przez przeprowadzenie publicznych konsultacji z zainteresowanymi stronami, w szczególności innymi stronami trzecimi, których bezpośrednio to dotyczy. Potencjalni współinwestorzy lub podmioty ubiegające się o dostęp mogą udzielić opinii na temat zgodności złożonych zobowiązań z warunkami przewidzianymi w art. 68, 76 lub 78, stosownie do przypadku, i mogą zaproponować zmiany.

▼B

Jeżeli chodzi o zobowiązania złożone na podstawie niniejszego artykułu, krajowy organ regulacyjny, oceniając obowiązki na podstawie art. 68 ust. 4, zwraca szczególną uwagę na:

- a) dowody dotyczące uczciwego i rozsądnego charakteru złożonych zobowiązań;
- b) otwartości zobowiązań na wszystkich uczestników rynku;
- c) dostępność z odpowiednim wyprzedzeniem, na rozsądnych i niedyskryminujących warunkach, w tym do sieci o bardzo dużej przepustowości, przed uruchomieniem powiązanych usług detalicznych; oraz
- d) ogólną adekwatność złożonych zobowiązań, tak aby umożliwić zrównoważoną konkurencję na rynkach niższego szczebla i ułatwić opartą na współpracy realizację i rozpowszechnianie sieci o bardzo dużej przepustowości w interesie użytkowników końcowych.

Biorąc pod uwagę wszystkie opinie wyrażone w ramach konsultacji oraz zakres rozciągłości stopień, w jakim te opinie są reprezentatywne dla poszczególnych zainteresowanych stron, krajowy organ regulacyjny informuje przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową o swoich wstępnych wnioskach co do tego, czy złożone zobowiązania spełniają cele, kryteria i procedury określone w niniejszym artykule i w art. 68, 76 lub 78, stosownie do przypadku, i na jakich warunkach może on rozważyć uczynienie tych zobowiązań wiążącymi. Przedsiębiorstwo może zmienić swoją początkową ofertę, aby uwzględnić wstępne wnioski krajowego organu regulacyjnego, z myślą o spełnieniu kryteriów określonych w niniejszym artykule i w art. 68, 76 lub 78, stosownie do przypadku.

3. Bez uszczerbku dla art. 76 ust. 2 akapit pierwszy krajowy organ regulacyjny może wydać decyzję, aby uczynić te zobowiązania wiążącymi w całości lub w części.

Na zasadzie odstępstwa od art. 67 ust. 5 krajowy organ regulacyjny może uczynić niektóre lub wszystkie zobowiązania wiążącymi przez określony y czas, który może być całym czasem, na który je złożono, a w przypadku zobowiązań dotyczących wspóln inwestycji, którym nadano wiążący charakter na podstawie art. 76 ust. 2 akapit pierwszy, czyni je wiążącymi na okres co najmniej siedmiu lat.

Z zastrzeżeniem art. 76, niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla stosowania procedury analizy rynku na podstawie art. 67 i dla nakładania obowiązków na podstawie art. 68.

W przypadku gdy krajowy organ regulacyjny czyni zobowiązania wiążącymi na podstawie niniejszego artykułu, ocenia na podstawie art. 68 konsekwencje tej decyzji dla rozwoju rynku i odpowiedzialność wszelkich obowiązków, które nałożył lub w przypadku braku tych zobowiązań zamierzałby nałożyć, na podstawie tego artykułu lub art. 69–74. Przy zgłaszaniu odpowiedniego planowanego środka na mocy art. 68 zgodnie z art. 32 krajowy organ regulacyjny dołącza do zgłoszonego planowanego środka decyzję dotyczącą zobowiązań.

▼B

4. Krajowy organ regulacyjny monitoruje, nadzoruje i zapewnia zgodność z zobowiązaniami, którym nadał wiążący charakter zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, w taki sam sposób, w jaki monitoruje, nadzoruje i zapewnia zgodność z obowiązkami nałożonymi na podstawie art. 68, i rozważa przedłużenie okresu ich obowiązywania w przypadku upływu okresu, na jaki je pierwotnie złożono. Jeżeli krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że przedsiębiorstwo nie przestrzega zobowiązań, które stały się wiążące zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, może nałożyć kary na takie przedsiębiorstwo zgodnie z art. 29. Bez uszczerbku dla procedury zapewniania zgodności szczegółowych obowiązków na mocy art. 30 krajowy organ regulacyjny może ponownie ocenić obowiązki nałożone zgodnie z art. 68 ust. 6.

*Artykuł 80***Przedsiębiorstwa wyłącznie hurtowe**

1. Krajowy organ regulacyjny, który uzna przedsiębiorstwo, które nie jest obecne na żadnym rynku detalicznym usług łączności elektronicznej, za posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach hurtowych zgodnie z art. 67 rozpatrzy, czy przedsiębiorstwo to ma następujące cechy:

- a) wszystkie spółki i jednostki organizacyjne w ramach przedsiębiorstwa, wszystkie spółki kontrolowane, lecz niekoniecznie będące całkowitą własnością tego samego końcowego właściciela, oraz wszelcy udziałowcy mogący sprawować kontrolę nad danym przedsiębiorstwem prowadzą obecnie lub planują prowadzić w przyszłości działalność jedynie na hurtowych rynkach usług łączności elektronicznej, a przez to nie prowadzą działalności na jakimkolwiek detalicznym rynku usług łączności elektronicznej świadczonych na rzecz użytkowników końcowych w Unii;
- b) przedsiębiorstwo nie jest zobowiązane do współpracy z pojedynczym, odrębnym przedsiębiorstwem działającym na rynku niższego szczebla, które jest aktywne na jakimkolwiek detalicznym rynku usług łączności elektronicznej świadczonych na rzecz użytkowników końcowych, z powodu umowy na wyłączność lub umowy, która ma faktycznie charakter umowy na wyłączność.

2. Jeżeli krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu są spełnione, może nałożyć na to przedsiębiorstwo wyłącznie obowiązki na podstawie art. 70 i 73 lub związane z uczciwymi i rozsądnymi cenami, jeżeli jest to uzasadnione analizą rynku, włączając perspektywiczną oceną prawdopodobnego postępowania przedsiębiorstwa wyznaczonego jako posiadające znaczącą pozycję rynkową.

3. Krajowy organ regulacyjny dokonuje przeglądu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo zgodnie z niniejszym artykułem w dowolnym czasie, jeżeli stwierdzi, że warunki określone w ust. 1 niniejszego artykułu nie są już spełnione, i zastosuje, odpowiednio, przepisy art. 67–74. Przedsiębiorstwa bez zbędnej zwłoki informują krajowy organ regulacyjny o wszelkiej zmianie okoliczności mających znaczenie dla ust. 1 lit. a) i b) niniejszego artykułu.

▼B

4. Krajowy organ regulacyjny dokonuje również przeglądu obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo zgodnie z niniejszym artykułem, jeżeli na podstawie dowodów dotyczących warunków oferowanych przez przedsiębiorstwo swoim klientom na rynkach niższego szczebla stwierdzi, że występują lub mogą wystąpić problemy w zakresie konkurencji ze szkodą dla użytkowników końcowych, które to problemy wymagają nałożenia jednego lub więcej obowiązków określonych w art. 69, 71, 72 lub 74 lub też modyfikacji obowiązków nałożonych zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

5. Nałożenie obowiązków oraz ich przegląd zgodnie z niniejszym artykułem następuje zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33.

*Artykuł 81***Migracja z dotychczasowej infrastruktury**

1. Przedsiębiorstwa, które wyznaczono jako posiadające znaczącą pozycję rynkową na jednym lub kilku rynkach właściwych zgodnie z art. 67, powiadamiają krajowy organ regulacyjny w odpowiednim czasie o zamiarze wycofania z eksploatacji lub zastąpienia nową infrastrukturą części sieci, w tym dotychczasowej infrastruktury niezbędnej do eksploatacji sieci miedzianej, które podlegają obowiązkom na podstawie art. 68–80.

2. Krajowy organ regulacyjny zapewnia, aby proces wycofania z eksploatacji lub zastąpienia elementów sieci obejmował przejrzysty harmonogram oraz warunki, w tym odpowiedni okres wypowiedzenia przewidziany na migrację, a także aby przewidywał dostępność alternatywnych produktów o przynajmniej porównywalnej jakości pozwalających uzyskać dostęp do zmodernizowanej infrastruktury sieciowej, które zastąpią wymienione elementy, gdy jest to konieczne, w celu ochrony konkurencji i praw użytkowników końcowych.

W odniesieniu do składników aktywów, które planuje się wycofać z eksploatacji lub zastąpić, krajowy organ regulacyjny może uchylić obowiązki, gdy ustali, że podmiot zapewniający dostęp:

- a) ustanowił odpowiednie warunki sprzyjające migracji, w tym udostępnił alternatywny produkt dostępu o co najmniej porównywalnej jakości, do tej jaka istniała przy użyciu dotychczasowej infrastruktury, zapewniający możliwość dotarcia do tych samych użytkowników końcowych; oraz
- b) przestrzegał warunków i procedury, o których powiadomił krajowy organ regulacyjny zgodnie z niniejszym artykułem.

Tego uchylenia obowiązków dokonuje się zgodnie z procedurami, o których mowa w art. 23, 32 i 33.

3. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla dostępności produktów regulowanych narzuconej przez krajowy organ regulacyjny w odniesieniu do zmodernizowanej infrastruktury sieciowej zgodnie z procedurami określonymi w art. 67 i 68.

B*Artykuł 82***Wytyczne BEREC dotyczące sieci o bardzo dużej przepustowości**

Do dnia 21 grudnia 2020 r. BEREC, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wyda wytyczne w sprawie kryteriów, które mają być spełnione przez sieć, aby została ona uznana za sieć o bardzo dużej przepustowości, w szczególności pod względem przepustowości łącza służącego do nadawania w dół i w górę, odporności, parametrów związanych z błędami oraz opóźnienia i jego zmienności. Krajowe organy regulacyjne w jak największym stopniu uwzględniają te wytyczne. Do dnia 31 grudnia 2025 r. BEREC zaktualizuje te wytyczne, a następnie będzie je regularnie aktualizować.

*ROZDZIAŁ V****Ograniczenia regulacyjne w usługach detalicznych****Artykuł 83***Ograniczenia regulacyjne w usługach detalicznych**

1. Państwa członkowskie mogą zapewnić, aby krajowe organy regulacyjne nakładały odpowiednie obowiązki regulacyjne na przedsiębiorstwa uznane za posiadające znaczną pozycję rynkową na danym rynku detalicznym, zgodnie z art. 63, w przypadku gdy:

- a) w wyniku analizy rynku przeprowadzonej zgodnie z art. 67 krajowy organ regulacyjny ustali, że dany rynek detaliczny określony zgodnie z art. 64 nie jest skutecznie konkurencyjny; oraz
- b) krajowy organ regulacyjny stwierdzi, że obowiązki nałożone na mocy art. 69–74 nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów określonych w art. 3.

2. Obowiązki nałożone na mocy ust. 1 niniejszego artykułu opierają się na naturze zidentyfikowanego problemu oraz są proporcjonalne i uzasadnione w świetle celów określonych w art. 3. Nałożone obowiązki mogą obejmować wymogi, aby określone przedsiębiorstwa nie ustanawiały nadmiernych cen, nie hamowały wejścia na rynek ani nie ograniczały konkurencji w drodze ustalania drapieżnych cen, nie okazywały niezасłużonych preferencji określonym użytkownikom końcowym ani nieracjonalnie nie łączyły usług. Wobec takich przedsiębiorstw krajowe organy regulacyjne mogą zastosować odpowiednie środki limitowania cen detalicznych, środki kontroli poszczególnych taryf lub środki zorientowania taryf na koszty lub ceny na porównywalnych rynkach w celu ochrony interesów użytkownika końcowego przy jednoczesnym wspieraniu skutecznej konkurencji.

3. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby w przypadku gdy przedsiębiorstwo podlega regulacjom taryf detalicznych lub innym istotnym ograniczeniom detalicznym, wprowadzone zostały w życie konieczne i właściwe systemy księgowania kosztów. Krajowe organy regulacyjne mogą określić format oraz metodologię księgową, jakie mają być stosowane. Zgodność z wymogami systemu księgowania kosztów podlega weryfikacji przez wykwalifikowany niezależny podmiot. Krajowe organy regulacyjne zapewniają coroczną publikację oświadczenia o takiej zgodności.

▼B

4. Bez uszczerbku dla art. 85 i 88, krajowe organy regulacyjne nie stosują mechanizmów ograniczeń detalicznych wymienionych w ust. 1 niniejszego artykułu do rynków geograficznych lub rynków detalicznych, co do których to rynków stwierdzają, że istnieje na nich skuteczna konkurencja.

CZĘŚĆ III

USŁUGI

TYTUŁ I

OBOWIĄZKI ŚWIADCZENIA USŁUGI POWSZECHNEJ

*Artykuł 84***Przystępna cenowo usługa powszechna**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy konsumenci na ich terytorium mieli dostęp po przystępnej cenie, w świetle szczególnych uwarunkowań krajowych, do usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i do usług łączności głosowej na poziomie jakości określonym na ich terytorium, w tym do łącza umożliwiającego skorzystanie z tych usług, w stałej lokalizacji.

2. Ponadto państwa członkowskie mogą też zapewniać przystępność cenową usług, o których mowa w ust. 1, nieświadczonych w stałej lokalizacji, jeżeli uznają to za konieczne do zapewnienia pełnego społecznego i ekonomicznego uczestnictwa konsumentów w życiu społecznym.

3. Każde państwo członkowskie, w świetle uwarunkowań krajowych i minimalnej przepustowości łącza, z której korzysta większość konsumentów na terytorium tego państwa członkowskiego, i przy uwzględnieniu sprawozdania BEREC dotyczącego najlepszych praktyk, określa usługę szerokopasmowego dostępu do internetu do celów ust. 1, aby zapewnić przepustowość łącza niezbędną do społecznego i ekonomicznego udziału w życiu społecznym. Usługa adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu musi być w stanie zapewnić przepustowość łącza niezbędną do umożliwienia przynajmniej korzystania z minimalnego zestawu usług określonego w załączniku V.

Do dnia 21 grudnia 2020 r. BEREC sporządza, w celu przyczynienia się do spójnego stosowania niniejszego artykułu, po konsultacji z zainteresowanymi stronami i w ścisłej współpracy z Komisją, uwzględniając dostępne dane Komisji (Eurostatu), sprawozdanie dotyczące najlepszych praktyk państw członkowskich do wspierania usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu na podstawie akapitu pierwszego. Sprawozdanie to jest aktualizowane regularnie, aby odzwierciedlać postęp technologiczny i zmiany wzorców korzystania przez konsumentów.

4. Na wniosek konsumenta funkcjonalność łącza, o którym mowa w ust. 1 i, w stosownych przypadkach, ust. 2, może zostać ograniczona tak, aby obsługiwało ono połączenia głosowe.

5. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania przepisów niniejszego artykułu na użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz organizacjami non-profit.

*Artykuł 85***Świadczenie przystępnej cenowo usługi powszechnej**

1. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami monitorują zmiany i wysokość cen detalicznych za dostępne na rynku usługi wskazane w art. 84 ust. 1, w szczególności w porównaniu z cenami krajowymi i krajowymi dochodami konsumentów.

2. Jeżeli państwa członkowskie stwierdzą, że w świetle uwarunkowań krajowych ceny detaliczne, o których mowa w art. 84 ust. 1 nie są przystępne, ponieważ uniemożliwiają konsumentom o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych dostęp do tych usług, przyjmują one środki w celu zapewnienia dla takich konsumentów przystępności cenowej usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i usług łączności głosowej co najmniej w stałej lokalizacji.

W tym celu państwa członkowskie mogą zapewnić, aby to wsparcie było udzielane takim konsumentom do celów łączności, lub zobowiązać podmioty świadczące takie usługi do zaoferowania tym konsumentom wariantów taryfowych lub pakietów, które różnią się od taryf lub pakietów oferowanych na normalnych warunkach komercyjnych, lub mogą zrealizować oba te działania. W tym celu państwa członkowskie mogą zobowiązać te podmioty do stosowania ujednoliconych taryf, w tym uśredniania geograficznego, na całym terytorium.

W wyjątkowych okolicznościach, w szczególności w przypadku gdy nałożenie obowiązków na podstawie akapitu drugiego niniejszego ustępu na wszystkich dostawców skutkowałoby wykazaniem nadmiernym obciążeniem administracyjnym lub finansowym dla dostawców, państwo członkowskie może wyjątkowo zdecydować o nałożeniu obowiązku oferowania tych specjalnych opcji taryfowych lub pakietów wyłącznie na wyznaczone przedsiębiorstwa. Art. 86 ma odpowiednio zastosowanie do takich wyznaczeń. W przypadku gdy państwo członkowskie wyznacza przedsiębiorstwa, zapewnia ono, aby wszyscy konsumenci o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych korzystali z wyboru przedsiębiorstw oferujących opcje taryfowe zaspokajające ich potrzeby, chyba że zapewnienie takiego wyboru jest niemożliwe lub stworzyłoby nadmierne dodatkowe obciążenie organizacyjne lub finansowe.

Państwa członkowskie zapewniają, aby konsumentom uprawnionym do tych wariantów taryfowych lub pakietów przysługiwało prawo zawarcia umowy albo z dostawcą usługi, o której mowa w art. 84 ust. 1, albo z przedsiębiorstwem wyznaczonym zgodnie z niniejszym ustępem oraz aby ich numery pozostały dla nich dostępne przez odpowiedni okres i aby nie nastąpiło nieuzasadnione wyłączenie usługi.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa, które oferują warianty taryfowe lub pakiety konsumentom o niskich dochodach lub szczególnych potrzebach społecznych na podstawie ust. 2, informowały krajowe organy regulacyjne i inne właściwe organy o szczegółowych elementach tych ofert. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami zapewniają, aby warunki, na jakich przedsiębiorstwa oferują warianty taryfowe lub pakiety na podstawie ust. 2, były w pełni przejrzyste oraz były publikowane i stosowane zgodnie z zasadą niedyskryminacji. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami mogą zażądać modyfikacji lub wycofania takich planów taryfowych lub pakietów.

▼ B

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby w świetle uwarunkowań krajowych wsparcie to świadczone, w stosownych przypadkach, konsumentom z niepełnosprawnościami i, w stosownych przypadkach, wprowadzono inne szczególne środki, aby zapewnić dostępność i przystępność cenową urządzeń końcowych oraz specjalnych urządzeń i specjalnych usług, które usprawniają równorzędny dostęp, w tym, w razie konieczności, usług pełnej konwersacji i usług przekazu.

5. Stosując przepisy niniejszego artykułu, państwa członkowskie dążą do minimalizacji zakłóceń na rynku.

6. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania niniejszego artykułu na użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami, małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz organizacjami non-profit.

*Artykuł 86***Dostępność usługi powszechnej**

1. Jeżeli państwo członkowskie stwierdziło, przy uwzględnieniu wyników – o ile są dostępne – analizy geograficznej przeprowadzonej zgodnie z art. 22 ust. 1 oraz, w razie konieczności, wszelkich dodatkowych dowodów, że na swoim terytorium lub jego różnych częściach w normalnych warunkach handlowych lub przy użyciu innych ewentualnych narzędzi polityki publicznej nie można zapewnić adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu w stałej lokalizacji określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usługi łączności głosowej, może ono nałożyć odpowiednie obowiązki świadczenia usługi powszechnej, aby uwzględnić wszystkie rozsądne wnioski użytkowników końcowych o dostęp do tych usług w odpowiednich częściach jego terytorium.

2. Państwa członkowskie określają najwydajniejsze i najwłaściwsze podejście pozwalające zapewnić dostępność w stałej lokalizacji usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usługi łączności głosowej, przestrzegając jednocześnie zasady obiektywizmu, przejrzystości, niedyskryminacji i proporcjonalności. Państwa członkowskie dążą do minimalizacji zakłóceń na rynku, w szczególności świadczenia usług po cenach lub na warunkach odbiegających od normalnych warunków komercyjnych, zapewniając jednocześnie ochronę interesu publicznego.

3. W szczególności, jeżeli państwa członkowskie postanowią nałożyć obowiązki, aby zapewnić użytkownikom końcowym dostępność w stałej lokalizacji usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonego zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usług łączności głosowej, mogą wyznaczyć jedno przedsiębiorstwo lub większą ich liczbę jako odpowiedzialne za zagwarantowanie takiego dostępu na całym terytorium kraju. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć różne przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw do celów świadczenia usług adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu oraz usług łączności głosowej w stałej lokalizacji lub objęcia zasięgiem różnych części terytorium kraju.

▼ B

4. Wyznaczając przedsiębiorstwa na części lub całości terytorium kraju, celem zapewnienia dostępności usług zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu, państwa członkowskie stosują wydajny, obiektywny, przejrzysty i niedyskryminacyjny mechanizm wyznaczania, w którym żadne przedsiębiorstwo nie jest z góry wykluczone z procesu wyznaczania. Takie metody wyznaczania muszą zapewnić, aby usługa adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji były świadczone w sposób racjonalny pod względem kosztów, oraz mogą być stosowane jako sposób ustalania kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej zgodnie z art. 89.

5. W przypadku gdy przedsiębiorstwo wyznaczone zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu zamierza zbyć znaczną część lub całość swoich aktywów składających się na jego lokalną sieć dostępu na rzecz odrębnego podmiotu prawnego należącego do innego właściciela, informuje ono krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ z góry i w odpowiednim czasie, aby umożliwić temu organowi ocenę wpływu zamierzonej transakcji na zapewnianie w stałej lokalizacji usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 oraz usługi łączności głosowej. Krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ może nałożyć, zmienić lub uchylić szczególne obowiązki zgodnie z art. 13 ust. 2.

*Artykuł 87***Status dotychczasowej usługi powszechnej**

Państwa członkowskie mogą nadal zapewniać dostępność lub przystępność cenową innych usług niż usługa adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określona zgodnie z art. 83 ust. 3 i usługi łączności głosowej w stałej lokalizacji, które obowiązywały przed 20 grudnia 2018 r., jeżeli zapotrzebowanie na te usługi zostanie stwierdzone w świetle warunków krajowych. W przypadku wyznaczenia przez państwa członkowskie przedsiębiorstw na części lub całości ich krajowego terytorium do celów świadczenia tych usług stosuje się art. 86. Finansowanie tych obowiązków musi przebiegać zgodnie z art. 90.

Państwa członkowskie dokonują przeglądu obowiązków nałożonych na podstawie niniejszego artykułu do 21 grudnia 2021 r., a następnie co trzy lata.

*Artykuł 88***Kontrola wydatków**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przy zapewnieniu urzędzeń i świadczeniu usług dodatkowych wobec tych, o których mowa w art. art. 84 dostawcy usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu i usług połączeń głosowych zgodnie z art. 84–87 ustanawiały warunki w taki sposób, aby użytkownik końcowy nie był zobligowany do płacenia za usługi dodatkowe lub usługi, które nie są konieczne lub wymagane dla zamówionej usługi.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ci dostawcy usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu oraz usług łączności głosowej, o których mowa w art. 84, i świadczące usługi zgodnie z art. 85 oferowali określone urzędzenia i usługi wymienione w załączniku VI część A, w stosownych przypadkach, w celu umożliwienia konsumentom monitorowania i kontrolowania wydatków. Państwa członkowskie zapewniają aby tacy dostawcy wprowadzili system pozwalający unikać nieuzasadnionego odłączenia usług łączności

▼B

głosowej lub usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu konsumentom w odniesieniu do konsumentów, o których mowa w art. 85, w tym odpowiedni mechanizm umożliwiający weryfikację ciągłego zainteresowania korzystaniem z tej usługi.

Państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres stosowania niniejszego ustępu na użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami oraz małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz organizacjami non-profit.

3. Każde państwo członkowskie zapewnia, aby właściwy organ był w stanie uchylać wymagania określone w ust. 2 na części lub na całości swojego krajowego terytorium, jeśli właściwy organ uzna, że ta usługa dodatkowa jest szeroko dostępna.

*Artykuł 89***Określanie kosztów obowiązku świadczenia usługi powszechnej**

1. W przypadku gdy krajowe organy regulacyjne uznają, że świadczenie usługi adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określonej zgodnie z art. 84 ust. 3 i usług łączności głosowej, jak określono w art. 84, 85 i 86, lub dalsze świadczenie dotychczasowych usług powszechnych, jak określono w art. 87, może stanowić niesprawiedliwe obciążenie dla podmiotów świadczących te usługi i występujących o rekompensatę, krajowe organy regulacyjne obliczają koszty netto świadczenia takich usług.

W tym celu krajowe organy regulacyjne:

- a) obliczają koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej, biorąc pod uwagę każdą korzyść rynkową przypadającą na podmiot świadczący usługę adekwatnego szerokopasmowego dostępu do internetu określoną zgodnie z art. 84 ust. 3 i usługi łączności głosowej, jak określono w art. 84, 85 i 86, lub dalej świadczącego dotychczasowe usługi powszechne, jak określono w art. 87, zgodnie z załącznikiem VII; lub
- b) wykorzystują koszty netto świadczenia usługi powszechnej określone przez mechanizm wyznaczania zgodnie z art. 86 ust. 4.

2. Rachunki lub inne informacje służące za podstawę obliczania kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej na mocy ust. 1 akapit drugi lit. a) są przedmiotem audytów lub weryfikacji przeprowadzanych przez krajowy organ regulacyjny lub organ niezależny od zainteresowanych stron i są zatwierdzane przez ten krajowy organ regulacyjny. Wyniki kalkulacji kosztu oraz wnioski z audytu muszą być publicznie dostępne.

*Artykuł 90***Finansowanie obowiązku świadczenia usługi powszechnej**

1. W przypadku gdy, na podstawie kalkulacji kosztu netto, o której mowa w art. 89, krajowe organy regulacyjne stwierdzą, iż na danym dostawcy spoczywają niesprawiedliwe obciążenia, państwa członkowskie, na wniosek zainteresowanego dostawcy, decydują o dokonaniu jednej lub obu z poniższych czynności:

▼ B

- a) wprowadzeniu mechanizmu kompensowania temu dostawcy określonego kosztu netto, na przejrzystych warunkach, z funduszy publicznych;
- b) podzieleniu kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej pomiędzy dostawcami sieci usług łączności elektronicznej.

2. W przypadku gdy koszt netto jest ponoszony wspólnie zgodnie z ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu, państwa członkowskie ustanawiają mechanizm dzielenia kosztów, zarządzany przez krajowy organ regulacyjny lub organ niezależny od beneficjentów pod nadzorem krajowego organu regulacyjnego. Dopuszcza się finansowanie jedynie kosztu netto, ustalonego zgodnie z art. 89, obowiązków ustanowionych w art. 84–87.

Mechanizm dzielenia kosztów respektuje zasady przejrzystości, jak najmniejszego zakłócania rynku, niedyskryminacji i proporcjonalności, zgodnie z zasadami określonymi w załączniku VII część B. Państwa członkowskie mogą zdecydować o niewymaganiu wkładów od przedsiębiorstw, których krajowy obrót jest niższy od wyznaczonego limitu.

Żadne opłaty związane z dzieleniem kosztu obowiązku świadczenia usługi powszechnej nie będą łączone i są określane oddzielnie dla każdego przedsiębiorstwa. Takich opłat nie nakłada się na przedsiębiorstwa nieświadczące usług na terytorium państwa członkowskiego, które ustanowiło mechanizm dzielenia kosztów, ani nie pobiera się od takich przedsiębiorstw.

*Artykuł 91***Przejrzystość**

1. W przypadku gdy koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej ma zostać obliczony zgodnie z art. 89, krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby zasady kalkulacji kosztu netto, w tym szczególności zastosowanej metody, były publicznie dostępne.

W przypadku ustanowienia określonego w art. 90 ust. 2 mechanizmu dzielenia kosztu netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej, krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby zasady dzielenia kosztów i zasady dotyczące kompensowania kosztu netto były publicznie dostępne.

2. Z zastrzeżeniem unijnych i krajowych przepisów dotyczących tajemnicy handlowej, krajowe organy regulacyjne publikują roczne sprawozdanie podające szczegółowe informacje dotyczące wyliczonego kosztu obowiązku świadczenia usługi powszechnej, określające wkłady poczynione przez wszystkie zaangażowane przedsiębiorstwa, w tym wszelkich korzyści rynkowych, jakie mogły przyspaść przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom z tytułu obowiązków świadczenia usługi powszechnej określonych w art. 84–87.

*Artykuł 92***Dodatkowe usługi obowiązkowe**

Państwa członkowskie mogą zdecydować o publicznym udostępnieniu usług, dodatkowych niewymienionych w zakresie obowiązku świadczenia usługi powszechnej, o którym mowa w art. 84–87, publicznie dostępnych na swoim własnym terytorium. W takich okolicznościach nie wolno nakładać żadnych mechanizmów kompensacyjnych dotyczących konkretnych przedsiębiorstw.

B

TYTUŁ II
ZASOBY NUMERACYJNE

Artykuł 93

Zasoby numeracyjne

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy poddawały kontroli przyznawanie praw do wykorzystania wszystkich krajowych zasobów numeracyjnych oraz zarządzanie krajowym planem numeracji oraz aby do celów świadczenia publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej udostępniały odpowiednie zasoby numeracyjne. Państwa członkowskie zapewniają, aby ustanowione zostały obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne procedury przyznawania praw do wykorzystania krajowych zasobów numeracyjnych.

2. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą także przyznać prawa użytkownika zasobów numeracyjnych z krajowych planów numeracji na potrzeby świadczenia określonych usług przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej, pod warunkiem że udostępniono zasoby numeracyjne, którą są odpowiednie, aby zaspokoić popyt obecnie i w bliskiej przyszłości. Przedsiębiorstwa te wykazują swoją zdolność do zarządzania zasobami numeracyjnymi i spełniają wszelkie stosowne wymogi określone na podstawie art. 94. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą zawiesić dalsze przyznawanie praw użytkownika zasobów numeracyjnych tym przedsiębiorstwom, jeżeli zostanie wykazane, że istnieje ryzyko wyczerpania zasobów numeracyjnych.

Do dnia 21 czerwca 2020 r., aby przyczynić się do spójnego stosowania przepisów niniejszego ustępu, BEREC przyjmuje, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wytyczne w sprawie wspólnych kryteriów oceny zdolności zarządzania zasobami numeracyjnymi oraz ryzyka wyczerpania zasobów numeracyjnych.

3. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zapewniają, aby krajowe plany i procedury numeracji były stosowane w sposób gwarantujący równe traktowanie wszystkich podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej oraz przedsiębiorstw, które kwalifikują się zgodnie z ust. 2. W szczególności państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa, którym przyznano prawo użytkownika zasobów numeracyjnych, nie dyskryminowały innych dostawców usług łączności elektronicznej w odniesieniu do zasobów numeracyjnych używanych przy zapewnianiu dostępu do ich usług.

4. Każde państwo członkowskie zapewnia, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy udostępniały zakres niegeograficznych numerów, które mogą być wykorzystywane do świadczenia usług łączności elektronicznej innych niż usługi łączności interpersonalnej na terenie całej Unii, nie naruszając rozporządzenia (UE) nr 531/2012 oraz art. 97 ust. 2 niniejszej dyrektywy. W przypadku gdy prawa użytkownika zasobów numeracyjnych przyznano zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej, przepisy niniejszego ustępu stosuje się do konkretnych usług, do których świadczenia przyznano prawa użytkownika.

▼ B

Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zapewniają, aby warunki, wymienione w załączniku I część E, które mogą dotyczyć praw użytkownika zasobów numeracyjnych wykorzystywanych do świadczenia usług poza państwem członkowskim danego kodu kraju oraz ich egzekwowanie były tak samo rygorystyczne jak warunki obowiązujące w stosunku do usług świadczonych na terytorium państwa członkowskiego danego kodu kraju i ich egzekwowanie, zgodnie z niniejszą dyrektywą. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy zapewniają również zgodnie z art. 94 ust. 6, aby podmioty wykorzystujące zasoby numeracyjne kodu ich kraju w innych państwach członkowskich przestrzegały przepisów dotyczących ochrony konsumentów oraz innych przepisów krajowych dotyczących użytkowania zasobów numeracyjnych obowiązujących w tych państwach członkowskich, w których użytkowane są te zasoby numeracyjne. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla uprawnień w zakresie egzekwowania przepisów przysługujących właściwym organom tych państw członkowskich.

BEREC wspiera krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy na ich wniosek w zakresie koordynacji ich działalności, aby zapewnić wydajne zarządzanie zasobami numeracyjnymi z prawem do ekstraterytorialnego użytkowania na terenie Unii.

Aby ułatwić krajowym organom regulacyjnym lub innym właściwym organom monitorowanie zgodności z wymogami niniejszego ustępu, BEREC tworzy bazę danych dotyczących zasobów numeracyjnych z prawem ekstraterytorialnego użytkowania na terenie Unii. Do tego celu krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przekazują BEREC stosowne informacje. W przypadku gdy zasoby numeracyjne z prawem ekstraterytorialnego użytkowania na terenie Unii nie są przyznawane przez krajowy organ regulacyjny, właściwy organ odpowiedzialny za ich przyznanie lub zarządzanie nimi konsultuje się z krajowym organem regulacyjnym.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby kod „00” był standardowym prefiksem międzynarodowym. Możliwe jest przyjmowanie lub dalsze stosowanie szczególnych rozwiązań dotyczących wykorzystania usług łączności interpersonalnej wykorzystującej numery między sąsiadującymi ze sobą lokalizacjami, między którymi przebiega granica państw członkowskich.

Państwa członkowskie mogą wyrazić zgodę na współużytkowanie wspólnego planu numeracji dla wszystkich lub określonych kategorii numerów.

Użytkownicy końcowi dotknięci tymi rozwiązaniami i porozumieniami otrzymują pełne informacje o takich rozwiązaniach lub porozumieniach.

6. Bez uszczerbku dla art. 106 państwa członkowskie promują przydzielanie zdalne, w miarę możliwości technicznych, aby ułatwić zmianę dostawców sieci lub usług łączności elektronicznej przez użytkowników końcowych, zwłaszcza dostawców i użytkowników końcowych usług łączności maszyna–maszyna.

7. Państwa członkowskie zapewniają, by krajowe plany numeracji oraz wszelkie kolejne uzupełnienia czy zmiany tych planów były publikowane przy zastosowaniu jedynie tych ograniczeń, które zostały nałożone ze względu na bezpieczeństwo narodowe.

▼ B

8. Państwa członkowskie wspierają proces harmonizacji określonych numerów lub zakresów numeracyjnych w obrębie Unii, w przypadku gdy sprzyja to zarówno funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, jak i rozwojowi usług ogólnoeuropejskich. W razie konieczności, aby sprostać niezaspokojonemu transgranicznemu lub ogólnoeuropejskiemu popytowi na zasoby numeracyjne, Komisja, w jak największym stopniu uwzględniając opinię BEREC, przyjmuje akty wykonawcze harmonizujące określone numery lub zakresy numeracyjne.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

*Artykuł 94***Procedura przyznawania praw użytkowania zasobów numeracyjnych**

1. W przypadku gdy konieczne jest przyznanie indywidualnych praw użytkowania zasobów numeracyjnych, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przyznają takie prawa – na wniosek – każdemu przedsiębiorstwu w związku z dostarczaniem sieci lub usług łączności elektronicznej objętych ogólnym zezwoleniem, o którym mowa w art. 12, z zastrzeżeniem art. 13 i art. 21 ust. 1 lit. c) oraz wszelkich innych przepisów zapewniających skuteczne wykorzystanie tych zasobów numeracyjnych zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.

2. Prawa użytkowania zasobów numeracyjnych są przyznawane w oparciu o otwarte, obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne procedury.

Przyznając prawa użytkowania zasobów numeracyjnych, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy określają, czy prawa te mogą być przekazane przez posiadacza prawa, i na jakich warunkach.

W przypadku gdy krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przyznają prawo użytkowania zasobów numeracyjnych na czas określony, czas trwania tego okresu powinien być odpowiedni dla danej usługi z punktu widzenia zamierzonych celów, przy odpowiednim uwzględnieniu konieczności umożliwienia właściwego okresu amortyzacji inwestycji.

3. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy, podejmują decyzje dotyczące przyznawania praw użytkowania zasobów numeracyjnych jak najszybciej po wpłynięciu kompletnej dokumentacji wniosku i w terminie trzech tygodni – w przypadku zasobów numeracyjnych do realizacji szczególnych zadań w ramach krajowego planu numeracji. Takie decyzje są podawane do wiadomości publicznej.

4. W przypadku gdy po konsultacji przeprowadzonej z zainteresowanymi stronami zgodnie z art. 23 krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy stwierdziły, że prawa użytkowania zasobów numeracyjnych o szczególnym znaczeniu gospodarczym mają być przyznawane po przeprowadzeniu konkurencyjnej lub porównawczej procedury selekcji, krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogą przedłużyć termin trzech tygodni, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu o kolejne trzy tygodnie.

▼B

5. Krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy nie ograniczają liczby indywidualnych praw użytkowania, które mają zostać przyznane, z wyjątkiem sytuacji, gdy jest to niezbędne do zapewnienia skutecznego wykorzystania zasobów numeracyjnych.

6. Jeżeli prawo użytkowania zasobów numeracyjnych obejmuje ich ekstraterytorialne użytkowanie na terenie Unii zgodnie z art. 93 ust. 4, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ obwarowuje te prawa użytkowania szczególnymi warunkami, aby zapewnić zgodność z wszystkimi odnośnymi krajowymi przepisami z zakresu ochrony konsumentów i przepisami prawa krajowego regulującymi użytkowanie zasobów numeracyjnych, obowiązującymi w państwach członkowskich, w których użytkowane są dane zasoby numeracyjne.

Na wniosek krajowego organu regulacyjnego lub innego właściwego organu państwa członkowskiego, w którym użytkowane są zasoby numeracyjne, wykazujący naruszenie obowiązujących w tym państwie członkowskim odnośnych przepisów z zakresu ochrony konsumentów lub przepisów prawa krajowego dotyczących użytkowania zasobów numeracyjnych, krajowy organ regulacyjny lub inny właściwy organ państwa członkowskiego, w którym przyznano prawa użytkowania zasobów numeracyjnych, egzekwuje warunki, którymi obwarowano te prawa na mocy akapitu pierwszego niniejszego ustępu, zgodnie z art. 30, w tym w poważnych przypadkach – cofając prawa ekstraterytorialnego użytkowania zasobów numeracyjnych przyznane danemu przedsiębiorstwu.

BEREC ułatwia i koordynuje wymianę informacji między właściwymi organami różnych zaangażowanych państw członkowskich oraz zapewnia odpowiednią koordynację prowadzonych przez nie prac.

7. Niniejszy artykuł ma także zastosowanie, w przypadku gdy krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy przyznają prawa użytkowania zasobów numeracyjnych przedsiębiorstwom innym niż dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej zgodnie z art. 93 ust. 2.

*Artykuł 95***Oplaty za prawo użytkowania zasobów numeracyjnych**

Państwa członkowskie mogą zezwolić krajowym organom regulacyjnym lub innym właściwym organom na nakładanie opłat za prawo użytkowania zasobów numeracyjnych, które odzwierciedlają potrzebę zapewnienia optymalnego wykorzystania tych zasobów. Państwa członkowskie zapewniają, by takie opłaty były obiektywnie uzasadnione, przejrzyste, niedyskryminacyjne i proporcjonalne stosownie do celu, jakiemu mają służyć, oraz by uwzględniały cele określone w art. 3.

*Artykuł 96***Infolinia umożliwiająca zgłaszanie przypadków zaginięcia dzieci i telefon zaufania dla dzieci**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi mieli bezpłatny dostęp do usługi umożliwiającej połączenie z infolinią pozwalającą zgłaszać przypadki zaginięcia dzieci. Infolinia ta jest udostępniana pod numerem „116000”.

▼B

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami w możliwie jak największym stopniu mieli dostęp do usług świadczonych pod numerem „116000”. Środki wprowadzane w celu ułatwienia użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami dostępu do tych usług podczas podróżowania w innych państwach członkowskich opierają się na zapewnieniu zgodności z odpowiednimi normami lub specyfikacjami ustanowionymi zgodnie z art. 39.

3. Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby organ lub przedsiębiorstwo, któremu został przydzielony numer „116000”, przeznaczył zasoby niezbędne do funkcjonowania infolinii.

4. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli odpowiednio informowani o istnieniu i korzystaniu z usług świadczonych pod numerem „116000” i, w stosownych przypadkach, pod numerem „116111”.

*Artykuł 97***Dostęp do numerów i usług**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w przypadku gdy jest to ekonomicznie wykonalne, z wyjątkiem sytuacji, gdy wywołany użytkownik końcowy postanowił ze względów ekonomicznych ograniczyć dostęp stron wywołujących z poszczególnych obszarów geograficznych – krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy podejmowały wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby użytkownicy końcowi mieli możliwość:

- a) dostępu w Unii do usług wykorzystujących numery niegeograficzne oraz możliwość korzystania z takich usług; oraz
- b) dostępu, niezależnie od technologii i urządzeń wykorzystywanych przez operatora, do wszystkich numerów w Unii, również numerów uwzględnionych w krajowych planach numeracji państw członkowskich i należących do powszechnej międzynarodowej sieci bezpłatnych numerów telefonicznych (UIFN).

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy mogły wymagać od podmiotów udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej lub świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej zablokowania w indywidualnych przypadkach dostępu do numerów lub usług, w przypadku gdy jest to uzasadnione ze względu na oszustwo lub nadużycie, oraz wymagać, aby w takich przypadkach dostawcy usług łączności elektronicznej wstrzymali wypłatę dochodów z odpowiednich połączeń wzajemnych lub innych usług.

TYTUŁ III

PRAWA UŻYTKOWNIKÓW KOŃCOWYCH*Artykuł 98***Klauzula wyłączająca niektóre mikroprzedsiębiorstwa**

Z wyjątkiem art. 99 i 100, niniejszy tytuł nie ma zastosowania do mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, chyba że świadczą oni także inne usługi łączności elektronicznej.

▼ B

Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli informowani o wyłączeniu, o którym mowa w ust. 1 przed zawarciem umowy z mikroprzedsiębiorstwem korzystającym z takiego wyłączenia

*Artykuł 99***Niedyskryminacja**

Dostawcy sieci lub usług łączności elektronicznej nie stosują wobec użytkowników końcowych żadnych innych wymogów lub ogólnych warunków dotyczących dostępu do tych sieci lub usług lub ich używania ze względów związanych z obywatelstwem, miejscem zamieszkania lub miejscem siedziby użytkownika końcowego, chyba że takie inne traktowanie jest obiektywnie uzasadnione.

*Artykuł 100***Gwarancje praw podstawowych**

1. Krajowe środki dotyczące dostępu użytkowników końcowych do usług i aplikacji lub korzystania z nich za pośrednictwem sieci łączności elektronicznej przestrzegają postanowień Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”) i ogólnych zasad prawa Unii.

2. Jeżeli jakkolwiek środek związany z dostępem użytkowników końcowych – za pomocą sieci łączności elektronicznej – do usług i aplikacji lub z korzystaniem taką drogą z usług lub aplikacji mógłby ograniczyć wykonywanie praw lub wolności uznanych przez Kartę, nakłada się go wyłącznie wtedy, gdy jest przewidziany przepisami prawa i przestrzega tych praw lub wolności, jest proporcjonalny, konieczny oraz autentycznie realizuje cele leżące w interesie ogólnym uznane przez prawo Unii lub potrzebę ochrony praw i wolności innych osób zgodnie z art. 52 ust. 1 Karty i z ogólnymi zasadami prawa Unii, w tym z prawem do skutecznego środka odwoławczego i do rzetelnego procesu. Środki takie stosuje się wyłącznie z należyтым poszanowaniem zasady domniemania niewinności i prawa do prywatności. Gwarantuje się uprzednią rzetelną i bezstronną procedurę, uwzględniającą prawo zainteresowanej osoby lub zainteresowanych osób do bycia wysłuchanymi, z zastrzeżeniem potrzeby ustanowienia dla należycie ustalonych pilnych przypadków odpowiednich warunków oraz zabezpieczeń proceduralnych zgodnych z Kartą.

*Artykuł 101***Poziom harmonizacji**

1. Państwa członkowskie nie utrzymują w swoim prawie krajowym ani do niego nie wprowadzają przepisów dotyczących ochrony użytkowników końcowych, odbiegających od art. 102–115, w tym bardziej lub mniej rygorystycznych przepisów w celu zapewnienia różnego poziomu ochrony, chyba że przepisy niniejszego tytułu stanowią inaczej.

2. Do dnia 21 grudnia 2021 r. państwa członkowskie mogą nadal stosować bardziej rygorystyczne krajowe przepisy dotyczące ochrony konsumentów odbiegające od przepisów określonych w art. 102–115, pod warunkiem że te przepisy obowiązywały w dniu 20 grudnia 2018 r., a wszelkie ograniczenia dla funkcjonowania rynku wewnętrznego z nich wynikające są proporcjonalne do celu, jakim jest ochrona konsumentów.

▼B

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję do dnia 21 grudnia 2019 r. o wszelkich krajowych przepisach, które mają być stosowane na podstawie niniejszego ustępu.

*Artykuł 102***Wymogi informacyjne dotyczące umów**

1. Zanim konsument zostanie związany umową lub odnośną ofertą, podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna przekazują informacje, o których mowa w art. 5 i 6 dyrektywy 2011/83/UE, oprócz informacji wymienionych w załączniku VIII do niniejszej dyrektywy w zakresie, w jakim te informacje dotyczą usługi, którą te podmioty świadczą.

Informacje te przekazywane są w jasny i zrozumiały sposób na trwałym nośniku w rozumieniu art. 2 pkt 10 dyrektywy 2011/83/UE lub, w wypadku gdy przekazanie informacji na trwałym nośniku nie jest możliwe, w postaci udostępnionego przez dostawcę, łatwego do pobrania udostępniane przez dostawcę. Dostawca wyraźnie zwraca uwagę konsumentów na dostępność tego dokumentu i wskazuje na potrzebę jego pobrania do celów dowodowych, dostępu w przyszłości i odtworzenia w niezmienionej postaci.

Na żądanie, informacje te są przekazywane w formacie dostępnym dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, 3 i 5, przekazuje się również użytkownikom końcowym, którzy są mikroprzedsiębiorstwami lub małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit, chyba że wyraźnie zgodzili się oni, by odnośne przepisy w całości lub w części nie miały do nich zastosowania.

3. Dostawcy świadczący publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna przekazują konsumentom zwięzłe i łatwe do odczytania podsumowanie warunków umowy. To podsumowanie zawiera główne elementy spośród wymogów informacyjnych zgodnie z ust. 1. Te główne elementy obejmują co najmniej:

- a) nazwę, adres i dane kontaktowe dostawcy oraz, jeśli są one inne, dane kontaktowe na potrzeby składania skarg;
- b) główne cechy każdej świadczonej usługi;
- c) odpowiednie ceny z tytułu aktywacji usługi łączności elektronicznej i wszelkie powtarzalne lub oparte na zużyciu opłaty, w przypadku gdy usługa jest świadczona za bezpośrednią opłatą pieniężną;
- d) okres obowiązywania umowy oraz warunki jej przedłużenia i rozwiązania;

▼B

- e) stopień, w jakim dane produkty i usługi przeznaczone są dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami;
- f) w odniesieniu do usług dostępu do internetu – podsumowanie informacji wymaganych na podstawie art. 4 ust. 1 lit. d) i e) rozporządzenia (UE) 2015/2120.

Do dnia 21 grudnia 2019 r. Komisja, po przeprowadzeniu konsultacji z BEREC, przyjmie akt wykonawczy określający formularz zawierający podsumowanie warunków umowy, który ma być używany przez dostawców w celu spełnienia ich obowiązków wynikających z niniejszego ustępu.

Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 118 ust. 4.

Dostawcy usług podlegających obowiązkom na mocy ust. 1 należycie podają wymagane informacje w formularzu zawierającym podsumowanie warunków umowy i przekazują to podsumowanie warunków umowy bezpłatnie konsumentom przed zawarciem umowy, w tym umów zawieranych na odległość. W przypadku gdy z uwagi na obiektywne powody techniczne nie jest możliwe przedstawienie podsumowania warunków umowy w danym momencie, przedstawia się je później bez zbędnej zwłoki, a umowa staje się skuteczna, gdy konsument potwierdzi swoją zgodę po otrzymaniu tego podsumowania warunków umowy.

4. Informacje, o których mowa w ust. 1 i 3, stają się integralną częścią umowy i nie podlegają zmianie, chyba że umawiające się strony wyraźnie postanowią inaczej.

5. W przypadku gdy usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej są rozliczane w oparciu o czas albo ilość wykorzystanych danych lub jednostek, ich dostawcy oferują konsumentom narzędzie pozwalające monitorować i kontrolować wykorzystanie każdej z tych usług. Narzędzie to obejmuje dostęp do aktualnych informacji dotyczących poziomu wykorzystania usług uwzględnionych w planie taryfowym. W szczególności dostawcy powiadamiają konsumentów przed osiągnięciem pułapów zużycia ilości danych, ustalonych przez właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi i zawartych w ich planach taryfowych i gdy usługa zawarta w ich planie taryfowym zostanie w pełni wykorzystana.

6. Państwa członkowskie mogą utrzymać w swoim prawie krajowym lub wprowadzić do niego przepisy nakładające na dostawców wymóg przekazywania dodatkowych informacji na temat poziomu zużycia oraz mające na celu tymczasowe zablokowanie dalszego korzystania z odpowiedniej usługi w związku z przekroczeniem limitu finansowego lub limitu ilości danych ustalonego przez właściwy organ.

7. Państwa członkowskie mają swobodę utrzymywania lub wprowadzania w ich krajowych przepisach prawnych dotyczących aspektów nieregulowanych w niniejszym artykule, w szczególności aby zająć się nowymi kwestiami.

*Artykuł 103***Przejrzystość, porównywanie ofert i publikacja informacji**

1. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi zapewniają, aby w przypadku gdy dostawcy usług dostępu do internetu lub publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej uzależniają świadczenie tych usług od określonych warunków, informacje, o których mowa w załączniku IX, były publikowane w jasny, zrozumiały, nadający się do odczytu maszynowego sposób i w formie dostępnej dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług, przez wszystkich takich dostawców lub przez sam właściwy organ w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym. Informacje te są regularnie aktualizowane. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą określić dodatkowe wymogi dotyczące formy, w jakiej należy publikować te informacje. Informacje te dostarczane są właściwemu organowi i, w stosownych przypadkach, krajowemu organowi regulacyjnemu, na jego wniosek, przed ich opublikowaniem.

2. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi zapewniają, aby użytkownicy końcowi mieli bezpłatny dostęp do przynajmniej jednego niezależnego narzędzia porównawczego, która umożliwi im porównanie i ocenę różnych usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery oraz, w stosownych przypadkach, publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów w odniesieniu do:

- a) cen i taryf usług świadczonych za powtarzalną lub bezpośrednią pieniężną opłatą na zużyciu opłatą; oraz
- b) wyników pod kątem jakości usługi, w przypadku gdy oferowana jest minimalna jakość usługi lub na przedsiębiorstwo nałożony jest wymóg publikowania takich informacji na podstawie art. 104.

3. Narzędzie porównawcze, o którym mowa ust. 2 musi:

- a) być funkcjonalnie niezależna od dostawców takich usług, zapewniając tym samym takim dostawcom równe traktowanie w wynikach wyszukiwania;
- b) w wyraźny sposób informować o właścicielach narzędzia porównawczego i obsługujących go podmiotach;
- c) formułować jasne i obiektywne kryteria, według których dokonuje się porównania;
- d) używać prostego i jednoznacznego języka;
- e) zapewniać dokładne i aktualne informacje oraz podawać datę ostatniej aktualizacji;

▼ B

- f) być otwarta dla każdego dostawcy usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej udostępniającego odpowiednie informacje oraz uwzględniać szeroki zakres ofert obejmujących znaczną część rynku oraz wyświetlać – w przypadku gdy prezentowane informacje nie stanowią całościowego przeglądu rynku – jednoznaczne oświadczenie o tej treści przed wyświetleniem wyników;
- g) zapewnić skuteczną procedurę zgłaszania nieprawidłowych informacji;
- h) obejmować możliwość porównywania cen, taryf i wyników pod kątem jakości usługi między ofertami dostępnymi dla konsumentów oraz, jeżeli wymagają tego państwa członkowskie, między tymi ofertami a standardowymi ofertami publicznie dostępnymi dla innych użytkowników końcowych.

Narzędzia porównawcze spełniające wymogi określone w lit. a)–h) podlegają certyfikacji, na wniosek dostawcy narzędzia porównawczego, przez właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi.

Do celów udostępniania tych niezależnych narzędzi porównawczych osoby trzecie mają prawo do bezpłatnego korzystania z informacji publikowanych w otwartych formatach danych przez dostawców usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej.

4. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby dostawcy usług dostępu do internetu lub publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery lub obydwa te rodzaje usług rozpowszechniały bezpłatnie wśród dotychczasowych i nowych użytkowników końcowych informacje użyteczności publicznej, w stosownych przypadkach, za pomocą środków, których zwykle używają do kontaktów z użytkownikami końcowymi. W takim przypadku te informacje użyteczności publicznej są przekazywane w standaryzowanym formacie przez właściwe organy publiczne i dotyczą między innymi następujących zagadnień:

- a) najpowszechniejszych sposobów wykorzystywania usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery do działań niezgodnych z prawem lub do rozpowszechniania szkodliwych treści – zwłaszcza w przypadku gdy może to naruszać prawa i wolności innych osób – w tym przypadków naruszania praw ochrony danych, praw autorskich i praw pokrewnych, oraz konsekwencji prawnych tych czynów; oraz
- b) sposobów ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa osobistego, prywatności i danych osobowych podczas korzystania z usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery.

*Artykuł 104***Jakość usług dotycząca dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej**

1. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami mogą wymagać od podmiotów świadczących usługi dostępu do internetu i publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej publikowania wyczerpujących, porównywalnych, wiarygodnych, przyjaznych dla użytkownika i aktualnych informacji dla użytkowników końcowych na temat jakości swoich usług w zakresie, w jakim kontrolują one przynajmniej kilka elementów sieci albo bezpośrednio, albo na podstawie służącej do tego celu umowy o gwarantowanym poziomie usług, oraz na temat środków podjętych w celu zapewnienia równorzędnego dostępu użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami mogą również wymagać od podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej, aby informowały konsumenta, jeżeli jakość świadczonych usług zależy od czynników zewnętrznych, takich jak kontrola transmisji sygnału lub dostępność sieci.

Informacje te dostarczane są krajowemu organowi regulacyjnemu i, w stosownych przypadkach, innym właściwym organom na wniosek, przed ich opublikowaniem.

Środki mające na celu zapewnienie jakości usług muszą być zgodne z rozporządzeniem (UE) 2015/2120.

2. Krajowe organy regulacyjne w porozumieniu z innymi właściwymi organami określają, uwzględniając w jak największym stopniu wytyczne BEREC, wskaźniki jakości usług, które mają być mierzone, odnośne metody ich pomiaru oraz treść, formę i sposób podawania informacji przeznaczonych do opublikowania, w tym ewentualne mechanizmy certyfikacji jakości. W stosownych przypadkach stosuje się wskaźniki, definicje i metody pomiaru określone w załączniku X.

Do dnia 21 czerwca 2020 r., aby przyczynić się do spójnego stosowania przepisów niniejszego ustępu oraz załącznika X, BEREC przyjmuje, po przeprowadzeniu konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz w ścisłej współpracy z Komisją, wytyczne wyszczególniające odnośne wskaźniki jakości usług, w tym wskaźniki istotne dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami, odnośne metody pomiaru, treść i formę publikacji informacji, a także w sprawie mechanizmów certyfikacji jakości.

*Artykuł 105***Okres obowiązywania umowy i rozwiązanie umowy**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki i procedury regulujące rozwiązanie umowy nie zniechęcały do zmiany podmiotu świadczącego usługi oraz aby umowy zawierane między konsumentami a dostawcami świadczącymi publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów oraz inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna przewidywały okres zobowiązania nie dłuższy niż 24 miesiące. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać przepisy zezwalające na krótsze maksymalne okresy zobowiązania umownego.

▼B

Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do okresu obowiązywania umowy ratalnej, w sytuacji gdy konsument zgodził się w odrębnej umowie na płatności ratalne wyłącznie za uruchomienie fizycznego łącza, w szczególności do sieci o bardzo dużej przepustowości. Umowa ratalna o uruchomienie fizycznego łącza nie obejmuje urządzeń końcowych, takich jak router lub modem, i nie uniemożliwia konsumentom korzystania z praw przysługujących im na mocy niniejszego artykułu.

2. Ust. 1 stosuje się również do użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami, małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit, chyba że wyraźnie zgodzili się oni, by odnośne przepisy nie miały do nich zastosowania.

3. W przypadku gdy postanowienia umowy lub przepisy prawa krajowego przewidują automatyczne przedłużenie zawartej na czas określony umowy o usługę łączności elektronicznej inną niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów oraz inną niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna, państwa członkowskie zapewniają, aby po takim przedłużeniu z zastosowaniem okresu wypowiedzenia określonego przez państwa członkowskie, nie dłuższego niż miesiąc, bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów, z wyjątkiem kosztu otrzymywania usługi podczas okresu wypowiedzenia. Przed automatycznym przedłużeniem umowy dostawcy – w sposób wyraźny i w odpowiednim czasie oraz na trwałym nośniku – informują użytkowników końcowych o wygaśnięciu zobowiązania umownego i o sposobach rozwiązania umowy. Ponadto dostawca jednocześnie udziela użytkownikom końcowym porad na temat najlepszych taryf dotyczących jego usług. Dostawcy przekazują użytkownikom końcowym informacje o najlepszych taryfach co najmniej raz do roku.

4. Użytkownicy końcowi mają prawo rozwiązać swoją umowę bez ponoszenia jakichkolwiek dalszych kosztów z chwilą otrzymania zawiadomienia o zmianach warunków umownych proponowanych przez podmiot świadczący publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numerów, chyba że proponowane zmiany są wyłącznie na korzyść użytkowników końcowych, mają charakter czysto administracyjny i nie wywołują negatywnych skutków dla użytkowników końcowych lub są bezpośrednio nakładane przez przepisy unijne lub krajowe.

Dostawcy zawiadamiają użytkowników końcowych z przynajmniej miesięcznym wyprzedzeniem o każdej zmianie warunków umownych oraz jednocześnie informują ich o przysługującym im prawie rozwiązania umowy bez ponoszenia jakichkolwiek dalszych kosztów w przypadku niezaakceptowania nowych warunków. Z prawa do rozwiązania umowy można skorzystać w terminie jednego miesiąca od zawiadomienia. Państwa członkowskie mogą przedłużyć ten termin o kolejne trzy miesiące. Państwa członkowskie zapewniają, aby zawiadomienia dokonywano w jasny i zrozumiały sposób na trwałym nośniku.

5. Wszelkie znaczące rozbieżności, stałe lub występujące często, między rzeczywistym wykonaniem usługi łączności elektronicznej innej niż usługa dostępu do internetu lub usługa łączności interpersonalnej niewykorzystująca numerów a wykonaniem wskazanymi w umowie są uznawane za podstawę do uruchomienia środków ochrony prawnej dostępnych dla konsumenta zgodnie z prawem krajowym, łącznie z prawem do bezpłatnego rozwiązania umowy.

▼ B

6. W przypadku gdy użytkownik końcowy ma prawo rozwiązać umowę o publicznie dostępną usługę łączności elektronicznej inną niż usługa łączności interpersonalnej niewykorzystująca numerów przed końcem uzgodnionego okresu umowy na podstawie niniejszej dyrektywy lub innych przepisów prawa unijnego lub krajowego, od użytkownika końcowego nie można domagać się żadnej rekompensaty z wyjątkiem rekompensaty za zachowane dotowane urządzenie końcowe.

Jeżeli użytkownik końcowy decyduje się na zachowanie urządzenia końcowego stanowiącego element oferty w momencie zawarcia umowy, należna rekompensata nie przekracza wartości obliczonej pro rata temporis uzgodnionej w momencie zawarcia umowy lub części opłaty za usługę pozostającej do zakończenia umowy w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Państwa członkowskie mogą określić inne metody obliczania stawki rekompensaty, pod warunkiem że taka metoda nie spowoduje, że poziom rekompensaty będzie przewyższał rekompensatę obliczoną zgodnie z drugim akapitem.

Dostawca znosi nieodpłatnie wszelkie ograniczenia użytkowania tych urządzeń końcowych w innych sieciach w momencie określonym przez państwa członkowskie, a najpóźniej w momencie uiszczenia tej rekompensaty.

7. Jeżeli chodzi o usługi transmisji używane do usług łączności maszyna–maszyna, prawa wymienione w ust. 4 i 6 przysługują jedynie użytkownikom końcowym, którzy są konsumentami, mikroprzedsiębiorstwami, małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit.

*Artykuł 106***Zmiana dostawcy i przenoszenie numerów**

1. W przypadku zmiany dostawcy usług dostępu do internetu dostawcy, których to dotyczy, przekazują użytkownikowi końcowemu odpowiednie informacje przed rozpoczęciem procesu zmiany dostawcy oraz w jego trakcie oraz zapewniają ciągłość usługi dostępu do internetu, chyba że jest to technicznie niewykonalne. Przejmujący dostawca zapewnia aktywację usługi dostępu do internetu w najkrótszym możliwym terminie w dniu i terminie wyraźnie uzgodnionym z użytkownikiem końcowym. Dotychczasowy dostawca dalej świadczy swoje usługi dostępu do internetu na tych samych warunkach do czasu aktywacji usług dostępu do internetu przez przejmującego dostawcę. Utrata dostępu do usługi w trakcie procesu zmiany dostawcy nie może trwać dłużej niż jeden dzień roboczy.

Krajowe organy regulacyjne zapewniają wydajny i prosty przebieg procesu zmiany dostawcy z perspektywy użytkownika końcowego.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy użytkownicy końcowi posiadający numery należące do krajowego planu numeracji mieli na swój wniosek prawo zachowania dotychczasowego numeru lub dotychczasowych numerów niezależnie od tego, które przedsiębiorstwo świadczy usługę, zgodnie z załącznikiem VI część C.

▼ B

3. W przypadku gdy użytkownik końcowy rozwiązuje umowę, państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownik końcowy mógł zachować prawo do przeniesienia numeru z krajowego planu numeracji do innego dostawcy przez minimalnie jeden miesiąc od daty rozwiązania umowy, chyba że użytkownik końcowy zrzeknie się tego prawa.

4. Krajowe organy regulacyjne zapewniają, aby ceny, jakie wobec siebie stosują dostawcy, związane z przenoszeniem numerów odzwierciedlały ponoszone koszty oraz aby wobec użytkowników końcowych nie stosowano żadnych bezpośrednich opłat.

5. Przenoszenie numerów, a następnie ich aktywacja przeprowadzane są w jak najkrótszym czasie w dniu wyraźnie uzgodnionym z użytkownikiem końcowym. W każdym przypadku użytkownikom końcowym, którzy zawarli umowę w sprawie przeniesienia numeru do nowego dostawcy, aktywuje się numer w ciągu jednego dnia roboczego od daty uzgodnionej z użytkownikiem końcowym. W przypadku nieudanego przebiegu procesu przeniesienia numeru dotychczasowy dostawca ponownie aktywuje numer oraz powiązane usługi użytkownika końcowego do czasu pomyślnego przeniesienia. Dotychczasowy dostawca dalej świadczy swoje usługi na tych samych warunkach do czasu aktywacji usług przejmującego dostawcy. W każdym przypadku utrata dostępu do usługi w trakcie procesu przenoszenia numerów i zmiany dostawcy nie może trwać dłużej niż jeden dzień roboczy. Operatorzy, których sieci lub urządzenia dostępu są używane przez albo dostawcę dotychczasowego, albo przejmującego, albo przez obu z nich, zapewniają, aby nie nastąpiła utrata usługi, która opóźniłaby proces zmiany i przeniesienia numeru.

6. Przejmujący dostawca kieruje procesem zmiany dostawcy i przeniesienia numeru określonym w ust. 1 i 5, a zarówno przejmujący dostawca, jak i dotychczasowy dostawca współpracują w dobrej wierze. Nie opóźniają oni ani nie utrudniają procesów zmiany dostawcy i przeniesienia numeru, nie przenoszą oni także numerów ani nie przełączają użytkowników końcowych bez ich wyraźnej zgody. Umowy użytkowników końcowych zawarte z dotychczasowym dostawcą ulegają automatycznemu rozwiązaniu po ukończeniu procesu zmiany dostawcy.

Krajowe organy regulacyjne mogą ustanowić szczegóły procesów zmiany dostawcy i przenoszenia numerów, uwzględniając krajowe przepisy o umowach, możliwości techniczne oraz potrzebę zachowania ciągłości usług świadczonych na rzecz użytkownika końcowego. Obejmuje to, jeżeli jest to technicznie wykonalne, możliwość zrealizowania procesu przeniesienia numeru zdalnie, chyba że użytkownik końcowy wystąpi z innym wnioskiem. Krajowe organy regulacyjne wprowadzają także odpowiednie środki zapewniające ochronę i odpowiednie informowanie użytkowników końcowych w trakcie zmiany i przenoszenia numeru oraz zapewniają, aby ich numery nie były przenoszone do innego dostawcy wbrew ich woli.

Dotychczasowi dostawcy dokonują na wniosek zwrotu wszelkiego pozostałego salda na rzecz konsumentów korzystających z usług w systemie przedpłat. Zwrot może podlegać opłacie, jedynie jeżeli zostało to określone w umowie. Wszelkie takie opłaty są proporcjonalne i współmierne do rzeczywistych kosztów ponoszonych przez dotychczasowego dostawcę w związku ze zwrotem.

▼B

7. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące nakładania kar, w przypadku niespełnienia przez dostawcę obowiązków wynikających z niniejszego artykułu, w tym opóźnień i nadużyć w przenoszeniu, spowodowanych przez dostawcę lub w jego imieniu.

8. Państwa członkowskie ustanawiają zasady przyznawania przez dostawców rekompensaty użytkownikom końcowym w łatwy sposób w odpowiednim czasie w przypadku niespełnienia przez dostawców obowiązków wynikających z niniejszego artykułu, jak również w przypadku opóźnień lub nadużyć podczas procesu przenoszenia i zmiany dostawcy oraz gdy nie dojdzie do wizyty serwisowej i instalacyjnej.

9. Oprócz informacji wymaganych na mocy załącznika VIII państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli odpowiednio informowani o istnieniu tego prawa do rekompensaty, o których mowa w ust. 7 i 8.

*Artykuł 107***Oferty wiązane**

1. Jeżeli pakiet usług lub pakiet usług i urządzeń końcowych oferowany konsumentowi zawiera co najmniej usługę dostępu do internetu lub publicznie dostępną usługę łączności interpersonalnej wykorzystującą numery, art. 102 ust. 3, art. 103 ust. 1, art. 105 i art. 106 ust. 1 mają zastosowanie do wszystkich elementów pakietu, w tym odpowiednio do tych elementów, które w przeciwnym razie nie byłyby objęte tymi przepisami.

2. W przypadku gdy konsument – na mocy prawa Unii lub prawa krajowego zgodnie z prawem Unii – ma prawo do rozwiązania umowy w odniesieniu do któregośkolwiek z elementów pakietu, o którym mowa w ust. 1 przed upływem uzgodnionego okresu obowiązywania umowy ze względu na brak zgodności z umową lub niezrealizowanie dostawy, państwa członkowskie dają konsumentowi prawo do rozwiązania umowy w odniesieniu do wszystkich elementów tego pakietu.

3. Wykupienie dodatkowych usług lub urządzeń końcowych udostępnianych lub rozpowszechnianych przez ten sam podmiot świadczący usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery nie powoduje przedłużenia pierwotnego okresu trwania umowy, do której dodawane są takie usługi lub urządzenia końcowe, chyba że konsument wyraźnie zgodzi się na takie przedłużenie przy wykupowaniu dodatkowych usług lub urządzeń końcowych.

4. Ust. 1 i 3 stosuje się również do użytkowników końcowych, którzy są mikroprzedsiębiorstwami, małymi przedsiębiorstwami lub organizacjami non-profit, chyba że wyraźnie zgodzili się oni, by odnośne przepisy w całości lub w części nie miały do nich zastosowania.

5. Państwa członkowskie mogą też stosować ust. 1 w odniesieniu do innych przepisów określonych w niniejszym tytule.

*Artykuł 108***Dostępność usług**

Państwa członkowskie przyjmują wszelkie niezbędne środki, aby zapewnić jak największą dostępność usług łączności głosowej i usług dostępu do internetu świadczonych za pośrednictwem publicznych sieci łączności elektronicznej w przypadku awarii sieci w wyniku katastrofy lub w przypadku działania siły wyższej. Państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy usług łączności głosowej podejmowali wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia nieprzerwanego dostępu do służb ratunkowych i nieprzerwanej transmisji publicznych ostrzeżeń.

*Artykuł 109***Zgłoszenia alarmowe i jednolity europejski numer alarmowy**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszyscy użytkownicy końcowi usług, o których mowa w ust. 2, w tym także użytkownicy publicznych automatów telefonicznych, mogli uzyskać dostęp do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych bezpłatnie i bez konieczności użycia jakiegokolwiek środka płatniczego, za pośrednictwem jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” oraz za pośrednictwem jakiegokolwiek krajowego numeru alarmowego określonego przez państwa członkowskie.

Państwa członkowskie promują dostęp do służb ratunkowych za pomocą jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” z sieci łączności elektronicznej, które nie są publiczne, ale które umożliwiają połączenia z sieciami publicznymi, w szczególności gdy przedsiębiorstwo odpowiedzialne za tę sieć nie zapewnia alternatywnego i łatwego dostępu do służb ratunkowych.

2. Po konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi i służbami ratunkowymi oraz dostawcami usług łączności elektronicznej państwa członkowskie zapewniają, aby dostawcy publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery, w przypadku gdy te usługi umożliwiają użytkownikom końcowym nawiązywanie połączeń z numerem należącym do krajowego lub międzynarodowego planu numeracji, zapewniali dostęp do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych kierowanych do najwłaściwszego PSAP.

3. Państwa członkowskie zapewniają właściwe odbieranie i obsługę wszystkich zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy „112” w sposób najlepiej odpowiadający krajowej organizacji systemów alarmowych. Takie zgłoszenia alarmowe odbiera się i obsługuje co najmniej z taką samą sprawnością i skutecznością jak zgłoszenia alarmowe kierowane pod krajowe numery alarmowe, jeżeli są one w dalszym ciągu wykorzystywane.

4. Do dnia 21 grudnia 2020 r., a następnie co dwa lata, Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie skuteczności wdrożenia jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112”.

▼ B

5. Państwa członkowskie zapewniają dostęp użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych, równoważny dostępowi, który mają inni użytkownicy końcowi zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług. Komisja oraz krajowe organy regulacyjne lub inne właściwe organy podejmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby użytkownicy końcowi z niepełnosprawnościami, gdy podróżują do innego państwa członkowskiego mogli mieć dostęp do służb ratunkowych na takich samych zasadach co pozostali użytkownicy końcowi, w miarę możliwości bez wcześniejszej rejestracji. Środki te mają zapewnić interoperacyjność we wszystkich państwach członkowskich i opierają się w jak największym stopniu na europejskich normach lub specyfikacjach ustanowionych zgodnie z art. 39. Takie środki nie uniemożliwiają państwom członkowskim przyjmowania dodatkowych wymogów zmierzających do realizacji celów określonych w niniejszym artykule.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie były udostępniane najodpowiedniejszemu PSAP bezzwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia alarmowego. Informacje te obejmują informacje o lokalizacji oparte na sieci i informacje o lokalizacji osoby wykonującej połączenie pochodzące z urządzenia telefonicznego, jeżeli jest to technicznie wykonalne. Państwa członkowskie zapewniają, aby ustalenie i przekazanie informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie nie wiązało się z żadnymi kosztami dla użytkownika końcowego i PSAP w odniesieniu do wszystkich zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy „112”. Państwa członkowskie mogą rozszerzyć ten obowiązek na zgłoszenia alarmowe kierowane pod krajowe numery alarmowe. Właściwe organy regulacyjne, w razie konieczności po konsultacji z BEREC, określają kryteria dokładności i niezawodności podanych informacji o lokalizacji osoby wykonującej połączenie.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby użytkownicy końcowi byli odpowiednio informowani o istnieniu jednolitego europejskiego numeru alarmowego „112” oraz o korzystaniu z niego, a także o funkcjach dostępu do tego numeru, w tym poprzez podejmowanie inicjatyw skierowanych do osób podróżujących między państwami członkowskimi oraz użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami. Informacje te są przekazywane w przystępnych formatach dostosowanych do różnych rodzajów niepełnosprawności. Komisja wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich.

8. W celu zapewnienia skutecznego dostępu do służb ratunkowych za pomocą zgłoszeń alarmowych kierowanych pod jednolity europejski numer alarmowy „112” w państwach członkowskich Komisja, po konsultacji z BEREC, przyjmuje akty delegowane zgodnie z art. 117, uzupełniające ust. 2, 5 i 6 niniejszego artykułu, w sprawie środków koniecznych, aby zapewnić kompatybilność, interoperacyjność, jakość, niezawodność i ciągłość obsługi zgłoszeń alarmowych w Unii w odniesieniu do rozwiązań służących określaniu lokalizacji osoby wykonującej połączenie, dostępu dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami i przekierowywania zgłoszeń do najwłaściwszego PSAP. Pierwsze takie akty delegowane przyjmuje się do dnia 21 grudnia 2022 r.

Te akty delegowane przyjmuje się jednak bez uszczerbku dla organizacji służb ratunkowych i nie wywierają one żadnego wpływu na tę organizację, która pozostaje w wyłącznej kompetencji państw członkowskich.

▼B

BEREC prowadzi bazę danych zawierającą numery służb ratunkowych państw członkowskich zgodnie z zaleceniem E.164, jeżeli taka baza danych nie jest prowadzona przez inną organizację, w celu zapewnienia, aby służby ratunkowe z różnych państw członkowskich mogły się ze sobą kontaktować.

*Artykuł 110***Publiczny system ostrzegania**

1. Do dnia 21 czerwca 2022 r. państwa członkowskie zapewnią, aby w przypadku działania publicznych systemów ostrzegania w odniesieniu do zbliżających się lub pogłębiających się stanów wyjątkowych i katastrof publiczne ostrzeżenia były przekazywane użytkownikom końcowym, których to dotyczy, przez podmioty świadczące usługi ruchomej łączności interpersonalnej wykorzystujące numery.

2. Niezależnie od ust. 1 państwa członkowskie mogą, uwzględniając w jak największym stopniu wytyczne BEREC, ustalić, aby publiczne ostrzeżenia były przekazywane za pomocą publicznie dostępnych usług łączności elektronicznej innych niż usługi, o których mowa w ust. 1, i innych niż usługi nadawcze, lub za pomocą aplikacji mobilnej polegającej na usłudze dostępu do internetu, pod warunkiem że skuteczność publicznego systemu ostrzegania jest równoważna pod względem zakresu i zdolności docierania do użytkowników końcowych, w tym tych jedynie czasowo obecnych na danym obszarze. Użytkownicy końcowi mogą w łatwy sposób otrzymywać publiczne ostrzeżenia.

Do dnia 21 czerwca 2020 r. i po konsultacji z organami odpowiedzialnymi za PSAP, BEREC opublikuje wytyczne na temat sposobu oceny tego, czy skuteczność publicznych ostrzeżeń na mocy niniejszego ustępu jest równoważna skuteczności ostrzeżeń na mocy ust. 1.

*Artykuł 111***Równoważny dostęp i wybór dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy określiły wymagania, które mają spełniać podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej, aby zapewnić użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami:

- a) dostęp do usług łączności elektronicznej, w tym powiązanych informacji umownych przekazanych zgodnie z art. 102, równoważny dostępowi, jaki ma większość użytkowników końcowych; oraz
- b) korzystanie z możliwości wyboru przedsiębiorstw i usług dostępnych dla większości użytkowników końcowych.

2. Wprowadzając środki, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie zachęcają do przestrzegania odnośnych norm lub specyfikacji ustanowionych zgodnie z art. 39.

*Artykuł 112***Usługi biura numerów i spisu abonentów**

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie podmioty świadczące usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery, które przydzielają numery z planu numeracji, spełniały wszystkie racjonalne wnioski o udostępnienie do celów świadczenia publicznie dostępnych usług biura numerów i spisów abonentów ważnych informacji w uzgodnionym formacie i na uczciwych, obiektywnych, odzwierciedlających koszty i niedyskryminacyjnych warunkach.

2. Krajowe organy regulacyjne są upoważnione do nakładania obowiązków i warunków na przedsiębiorstwa kontrolujące dostęp użytkowników końcowych do usług biura numerów, zgodnie z art. 61. Takie obowiązki i warunki muszą być obiektywne, sprawiedliwe, niedyskryminacyjne i przejrzyste.

3. Państwa członkowskie nie utrzymują żadnych ograniczeń regulacyjnych, które uniemożliwiałyby użytkownikom końcowym w jednym państwie członkowskim bezpośredni dostęp do biura numerów w innym państwie członkowskim w drodze wywołania głosowego lub wiadomości SMS oraz podejmują środki zapewniające taki dostęp zgodnie z art. 97.

4. Niniejszy artykuł stosuje się z zastrzeżeniem wymogów zawartych w prawie Unii dotyczących ochrony danych osobowych i prywatności oraz, w szczególności, art. 12 dyrektywy 2002/58/WE.

*Artykuł 113***Interoperacyjność samochodowych odbiorników radiowych oraz odbiorników radiowych i sprzętu telewizji cyfrowej dostępnych dla konsumentów**

1. Państwa członkowskie zapewniają interoperacyjność samochodowych odbiorników radiowych oraz konsumenckiego sprzętu telewizji cyfrowej zgodnie z załącznikiem XI.

2. Państwa członkowskie mogą przyjąć środki zapewniające interoperacyjność innych konsumenckich odbiorników radiowych, ograniczając wpływ na rynek odbiorników radiowych niskiej klasy i zapewniając, aby takie środki nie były stosowane do produktów, w których odbiornik radiowy ma charakter jedynie pomocniczy (takich jak smartfony), i do urządzeń używanych przez radioamatorów.

3. Państwa członkowskie zachęcają podmioty świadczące cyfrowe usługi telewizyjne do zapewnienia, w stosownych przypadkach, aby sprzęt telewizji cyfrowej, który oni przekazują swoim użytkownikom końcowym, był interoperacyjny, tak aby sprzęt telewizji cyfrowej mógł być, gdy jest to technicznie wykonalne, ponownie wykorzystany przez inne podmioty świadczące cyfrowe usługi telewizyjne.

▼B

Bez uszczerbku dla art. 5 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE ⁽¹⁾ państwa członkowskie zapewniają, aby po zakończeniu umowy użytkownicy końcowi mieli możliwość oddania sprzętu telewizji cyfrowej w ramach darmowej i łatwej procedury, chyba że dostawca wykaże, że nie jest on w pełni interoperacyjny z usługami telewizji cyfrowej innych dostawców, w tym tych, do których przeszedł użytkownik końcowy.

Zakłada się, że sprzęt telewizji cyfrowej, który jest zgodny ze zharmonizowanymi normami, do których odniesienia zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, lub z częścią takich norm, spełnia wymóg interoperacyjności określony w akapicie drugim objęty tymi normami lub ich częścią.

*Artykuł 114***Transmisja obowiązkowa**

1. Państwa członkowskie mogą nakładać uzasadnione obowiązki dotyczące transmisji obowiązkowej związane z nadawaniem określonych kanałów radiowych i telewizyjnych oraz powiązanych usług uzupełniających, w szczególności usług ułatwiających odpowiedni dostęp użytkownikom końcowym z niepełnosprawnościami i zapewniających dane wspierające usługi telewizji hybrydowej i elektroniczne przewodniki po programach, na przedsiębiorstwa, które podlegają ich jurysdykcji i udostępniają sieci i świadczą usługi łączności elektronicznej wykorzystywane do rozpowszechniania wśród ogółu obywateli kanałów radiowych lub telewizyjnych, w przypadku gdy dla znacznej liczby użytkowników końcowych takie sieci i usługi są głównym sposobem odbierania kanałów radiowych i telewizyjnych. Takie obowiązki nakłada się jedynie wtedy, gdy są one niezbędne do realizacji celów leżących w interesie ogólnym, wyraźnie określonych przez każde państwo członkowskie, przy czym obowiązki te muszą być proporcjonalne i przejrzyste.

2. Do dnia 21 grudnia 2019 r., a następnie co pięć lat, państwa członkowskie dokonują przeglądu obowiązków, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem przypadków, w których państwa członkowskie przeprowadziły taki przegląd w ciągu czterech poprzednich lat.

3. Ani ust. 1 niniejszego artykułu, ani art. 59 ust. 2 nie naruszają zdolności państw członkowskich do ustalania odpowiedniego wynagrodzenia, jeśli takie się określa, odnośnie do środków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem, jednocześnie zapewniając, aby w podobnych okolicznościach dostawcy sieci i usług łączności elektronicznej byli traktowani w równy sposób. W przypadku gdy przewidziano wynagrodzenie, państwa członkowskie zapewniają, aby w prawie krajowym wyraźnie określony został obowiązek wypłaty wynagrodzenia, a także, w stosownych przypadkach, kryteria obliczania tego wynagrodzenia. Państwa członkowskie zapewniają także, aby obowiązek ten stosowano w proporcjonalny i przejrzysty sposób.

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 38).

▼B*Artykuł 115***Zapewnienie dodatkowych usług**

1. Bez uszczerbku dla art. 88 ust. 2, państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogły wymagać od wszystkich podmiotów świadczących usługi dostępu do internetu lub publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery udostępniania bezpłatnie całości lub części usług dodatkowych wymienionych w załączniku VI część B, z zastrzeżeniem możliwości technicznych, jak również całości lub części usług dodatkowych wymienionych w załączniku VI część A.
2. W celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony konsumenta państwa członkowskie mogą rozszerzyć wykaz dodatkowych usług zawarty w załączniku VI części A i B w związku z ust. 1.
3. Państwo członkowskie może podjąć decyzję o odstąpieniu od stosowania ust. 1 na całości lub części swojego terytorium, jeśli uważa, po wzięciu pod uwagę stanowisk zainteresowanych stron, że istnieje wystarczający dostęp do tych dodatkowych usług.

*Artykuł 116***Dostosowanie załączników**

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 117 dotyczących zmiany załączników V, VI, IX, X oraz XI, aby uwzględnić rozwój technologiczny i społeczny lub zmiany popytu na rynku.

CZĘŚĆ IV

PRZEPISY KOŃCOWE*Artykuł 117***Wykonywanie przekazanych uprawnień**

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 75, 109 i 116, powierza się Komisji na pięć lat od dnia 20 grudnia 2018 r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 75, 109 i 116, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna od następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.

▼B

4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez wszystkie państwa członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.

5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 75, 109 i 116 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy Parlament Europejski albo Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

*Artykuł 118***Komitet**

1. Komisję wspomaga komitet („Komitet ds. Łączności”). Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

2. W odniesieniu do aktów wykonawczych, o których mowa w art. 28 ust. 4 akapit drugi, Komisję wspomaga Komitet ds. Spektrum Radiowego ustanowiony na podstawie art. 3 ust. 1 decyzji nr 676/2002/WE. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to członkowie komitetu. W takim przypadku przewodniczący w rozsądnym terminie zwołuje posiedzenie komitetu.

4. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011, przy uwzględnieniu art. 8 tego rozporządzenia.

W przypadku gdy opinia komitetu ma być uzyskana w drodze procedury pisemnej, procedura ta kończy się bez osiągnięcia rezultatu, jeżeli przed upływem terminu na wydanie opinii zdecyduje o tym przewodniczący komitetu lub wniosą o to członkowie komitetu. W takim przypadku przewodniczący w rozsądnym terminie zwołuje posiedzenie komitetu.

*Artykuł 119***Wymiana informacji**

1. Komisja udostępnia Komitetowi ds. Łączności wszelkie odpowiednie informacje uzyskane w wyniku regularnie prowadzonych konsultacji z przedstawicielami operatorów sieciowych, dostawców usług, użytkowników, konsumentów, producentów oraz związków zawodowych, jak również krajów trzecich i międzynarodowych organizacji.

▼B

2. Mając na uwadze politykę Unii w dziedzinie łączności elektronicznej, Komitet ds. Łączności wspiera wymianę informacji pomiędzy państwami członkowskimi oraz pomiędzy państwami członkowskimi a Komisją, dotyczących sytuacji i rozwoju działalności regulacyjnej w zakresie sieci i usług łączności elektronicznej.

*Artykuł 120***Publikacja informacji**

1. Państwa członkowskie zapewniają, by bieżąca informacja dotycząca wdrażania niniejszej dyrektywy była publicznie dostępna w sposób zapewniający wszystkim zainteresowanym stronom łatwy dostęp do niej. Państwa członkowskie zamieszczają w krajowym dzienniku urzędowym odpowiednią wzmiankę na temat miejsca i sposobu opublikowania tej informacji. Pierwsza taka wzmianka publikowana jest przed dniem 21 grudnia 2020 r., po czym kolejne wzmianki publikuje się każdorazowo w przypadku zmian zawartych w niej informacji.

2. Państwa członkowskie przedkładają Komisji kopie takich wzmianek z chwilą ich publikacji. Komisja przekazuje te informacje w razie potrzeby Komitetowi ds. Łączności.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie odpowiednie informacje na temat praw, warunków, procedur, kosztów, opłat i decyzji związanych z ogólnymi zezwoleniami, prawami użytkownika i prawami instalowania urządzeń były publikowane oraz uaktualniane w odpowiedni sposób, tak aby zapewnić łatwy dostęp do tych informacji wszystkim zainteresowanym stronom.

4. Jeżeli informacja, o której mowa w ust. 3, pochodzi z różnych szczebli władzy państwowej, a w szczególności jeżeli jest to informacja o procedurach i warunkach przyznawania prawa instalowania urządzeń, właściwy organ, uwzględniając związane z tym koszty, podejmuje stosowne wysiłki, ażeby zagwarantować łatwo zrozumiały dla użytkowników przegląd takich informacji, zawierający informację na temat poszczególnych szczebli władzy państwowej oraz odpowiedzialnych organów, celem ułatwienia składania wniosków o przyznanie prawa instalowania urządzeń.

5. Państwa członkowskie zapewniają, by szczegółowe obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa na mocy przepisów niniejszej dyrektywy podlegały publikacji oraz aby określono odnośne rynki towarów i usług oraz rynki geograficzne. Z zastrzeżeniem potrzeby ochrony tajemnicy handlowej państwa członkowskie zapewniają, by uaktualniona informacja była publicznie dostępna w sposób zapewniający wszystkim zainteresowanym stronom łatwy dostęp do tej informacji.

6. Państwa członkowskie dostarczają Komisji informacje, które udostępniają publicznie zgodnie z ust. 5. Komisja udostępnia te informacje w przystępny sposób oraz przekazuje je w razie potrzeby Komitetowi ds. Łączności.

*Artykuł 121***Powiadamianie i monitorowanie**

1. Krajowe organy regulacyjne powiadamiają Komisję najpóźniej do dnia 21 grudnia 2020 r., oraz następnie niezwłocznie w okresie późniejszym, o nazwach przedsiębiorstw mających obowiązek świadczenia usług powszechnych na mocy art. 85 ust. 2, art. 86 lub 87.

2. Krajowe organy regulacyjne przekazują Komisji nazwy przedsiębiorstw wyznaczonych jako posiadające znaczącą pozycję rynkową dla celów niniejszej dyrektywy oraz obowiązki, jakie zostały na nich nałożone na mocy niniejszej dyrektywy. Jakakolwiek zmiana obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa objęte niniejszą dyrektywą musi być niezwłocznie notyfikowana Komisji.

*Artykuł 122***Procedura przeglądu**

1. Do dnia 21 grudnia 2025 r., a następnie co pięć lat, Komisja dokonuje przeglądu stosowania niniejszej dyrektywy oraz składa Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdania.

Przeglądy te oceniają w szczególności wpływ art. 61 ust. 3 oraz art. 76, 78 i 79 na rynek oraz to, czy uprawnienia *ex ante* i inne uprawnienia interwencyjne na podstawie niniejszej dyrektywy są wystarczające, aby umożliwić krajowym organom regulacyjnym zajęcie się problemem niekonkurencyjnych oligopolistycznych struktur rynkowych oraz zapewnić, aby konkurencja na rynkach łączności elektronicznej nadal się rozwijała z korzyścią dla użytkowników końcowych.

W tym celu Komisja może zażądać od państw członkowskich informacji, które winny zostać dostarczone bez nieuzasadnionej zwłoki.

2. Do dnia 21 grudnia 2025 r., a następnie co pięć lat, Komisja dokonuje przeglądu zakresu usługi powszechnej, w szczególności w celu zaproponowania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie zmian i określenia na nowo tego zakresu.

Taki przegląd przeprowadza się z uwzględnieniem zmian społecznych, ekonomicznych i technologicznych, biorąc pod uwagę, między innymi, mobilność i szybkość przesyłania danych w świetle dominujących technologii wykorzystywanych przez większość użytkowników końcowych. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące wyników tego przeglądu.

3. Do dnia 21 grudnia 2021 r., a następnie co trzy lata, BEREC publikuje opinię na temat krajowego wdrażania i funkcjonowania ogólnego zezwolenia oraz na temat ich wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

▼B

Komisja może, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC opublikować sprawozdanie na temat stosowania tytułu II rozdział II części I oraz załącznika I i może przedstawić wniosek ustawodawczy służący zmianie tych przepisów, w przypadku gdy uzna to za konieczne w celu usunięcia przeszkód w prawidłowym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

*Artykuł 123***Szczególna procedura przeglądowa dotycząca praw użytkowników końcowych**

1. BEREC monitoruje rozwój rynku i rozwój technologiczny w odniesieniu do różnych rodzajów usług łączności elektronicznej oraz publikuje, do dnia 21 grudnia 2021 r., a następnie co trzy lata lub na uzasadniony wniosek co najmniej dwóch swoich członków państw członkowskich, opinię w sprawie tego rozwoju i jego wpływu na stosowanie tytułu III części III.

W tej opinii BEREC ocenia, w jakim stopniu tytuł III części III spełnia cele określone w art. 3. Opinia ta uwzględnia w szczególności zakres stosowania tytułu III części III, jeżeli chodzi o rodzaje objętych usług łączności elektronicznej. Na podstawie opinii BEREC analizuje w szczególności:

- a) w jakim stopniu użytkownicy końcowi wszystkich usług łączności elektronicznej mają możliwość dokonywania swobodnych i świadomych wyborów, również na podstawie kompletnych informacji zawartych w umowie, i mają możliwość łatwej zmiany podmiotu świadczącego im usługi łączności elektronicznej;
- b) w jakim stopniu jakikolwiek brak zdolności, o których mowa w lit. a) doprowadził do zakłóceń na rynku lub szkody dla użytkownika końcowego;
- c) w jakim stopniu skuteczny dostęp do służb ratunkowych jest znacznie zagrożony, w szczególności ze względu na większe wykorzystanie usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów, brak interoperacyjności lub rozwój technologiczny;
- d) prawdopodobny koszt wszelkich potencjalnych dostosowań obowiązków określonych w tytule III części III lub wpływ na innowacje dla dostawców usług łączności elektronicznej.

2. Komisja, uwzględniając w jak największym stopniu opinię BEREC, publikuje sprawozdanie dotyczące stosowania tytułu III części III i przekazuje wniosek ustawodawczy w sprawie zmiany tego tytułu, w przypadku gdy uzna, że jest to konieczne do zapewnienia, aby cele określone w art. 3 mogły być nadal spełniane.

*Artykuł 124***Transpozycja**

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują, najpóźniej do dnia 21 grudnia 2020 r., przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia 21 grudnia 2020 r.

▼ B

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektyw uchylonych niniejszą dyrektywą należy odczytywać jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Metody dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określone są przez państwa członkowskie.

2. W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, art. 53 ust. 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy ma zastosowanie od dnia 20 grudnia 2018 r., w przypadku gdy ustanowiono zharmonizowane warunki w drodze technicznych środków wykonawczych zgodnie z decyzją nr 676/2002/WE, celem umożliwienia użytkowania widma radiowego w bezprzewodowych sieciach i usługach szerokopasmowych. W odniesieniu do pasm widma radiowego, dla których zharmonizowane warunki nie zostały ustanowione do dnia 20 grudnia 2018 r., zastosowanie ma art. 53 ust. 2, 3 i 4 niniejszej dyrektywy od daty przyjęcia technicznych środków wykonawczych zgodnie z art. 4 decyzji nr 676/2002/WE.

W drodze odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, państwa członkowskie stosują środki konieczne do zapewnienia zgodności z art. 54 od dnia 31 grudnia 2020 r.

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

*Artykuł 125***Uchylenie**

Dyrektywy 2002/19/WE, 2002/20/WE, 2002/21/WE, 2002/22/WE, wymienione w załączniku XII część A, tracą moc od dnia 21 grudnia 2020 r., bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminów przeniesienia do prawa krajowego i stosowania dyrektyw określonych w załączniku XII część B.

Art. 5 decyzji nr 243/2012/UE zostaje skreślony ze skutkiem od dnia 21 grudnia 2020 r.

Odesłanie do uchylonych dyrektyw należy odczytywać jako odesłanie do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji w załączniku XIII.

*Artykuł 126***Wejście w życie**

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie trzeciego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

*Artykuł 127***Adresaci**

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

ZAŁĄCZNIK I

WYKAZ WARUNKÓW, KTÓRYMI MOGĄ ZOSTAĆ OBWAROWANE
OGÓLNE ZEZWOLENIA, PRAWA UŻYTKOWANIA WIDMA RADIOWEGO
I PRAWA UŻYTKOWANIA ZASOBÓW NUMERACYJNYCH

Niniejszy załącznik przewiduje maksymalny wykaz warunków, którymi mogą zostać obwarowane ogólne zezwolenia dla sieci i usług łączności elektronicznej z wyjątkiem usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów (część A), sieci łączności elektronicznej (część B), usługi łączności elektronicznej z wyjątkiem usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów (część C), prawa użytkowania pasm radiowych (część D) oraz prawa użytkowania zasobów numeracyjnych (część E).

- A. Ogólne warunki, którymi mogą zostać obwarowane ogólne zezwolenia
1. Opłaty administracyjne zgodnie z art. 16.
  2. Ochrona danych osobowych i prywatności specyficzna dla sektora łączności elektronicznej, zgodnie z dyrektywą 2002/58/WE.
  3. Informacja, która winna być dostarczona w ramach procedury notyfikacji, zgodnie z art. 12 oraz do innych celów określonych w art. 21.
  4. Umożliwienie prowadzenia legalnego przejęcia przez właściwe organy krajowe zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679 oraz dyrektywą 2002/58/WE.
  5. Warunki użytkowania w odniesieniu do komunikatów kierowanych przez organy publiczne do ogółu ludności, ostrzegających o bezpośrednich zagrożeniach i mających na celu zmniejszenie konsekwencji poważnych kataklizmów.
  6. Warunki użytkowania w przypadku wystąpienia poważnych kataklizmów lub stanów zagrożenia kraju w celu zapewnienia łączności między służbami ratunkowymi a władzami.
  7. Obowiązki związane z dostępem do sieci inne niż te określone w art. 13, dotyczące przedsiębiorstw udostępniających sieci lub usługi łączności elektronicznej.
  8. Środki przeznaczone do zapewnienia zgodności z normami lub specyfikacjami, o których mowa w art. 39.
  9. Obowiązki w zakresie przejrzystości nakładane na dostawców udostępniających publiczne sieci łączności elektronicznej, które świadczą publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej w celu zapewnienia łączności typu koniec–koniec, zgodnie z celami i zasadami określonymi w art. 3 oraz – w stosownych przypadkach i w miarę potrzeby – dostęp właściwych organów do takich informacji potrzebny w związku z weryfikacją dokładności ujawnionych informacji.
- B. Szczegółowe warunki, którymi może zostać obwarowane ogólne zezwolenie na dostarczanie sieci łączności elektronicznej
1. Wzajemne połączenia sieciowe zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.
  2. Transmisja obowiązkowa, zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy.
  3. Środki ochrony zdrowia publicznego przed polami elektromagnetycznymi wytworzonymi na skutek działania sieci łączności elektronicznej, wprowadzane zgodnie z przepisami prawa Unii, uwzględniając w jak największym stopniu zalecenie 1999/519/WE.

▼ B

4. Utrzymanie integralności publicznych sieci łączności elektronicznej zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy, w tym poprzez zapewnienie warunków mających zapobiegać zakłóceniom elektromagnetycznym pomiędzy sieciami lub usługami łączności elektronicznej, zgodnie z dyrektywą 2014/30/UE.
  5. Zabezpieczenie sieci publicznej przed dostępem podmiotów nieuprawnionych zgodnie z dyrektywą 2002/58/WE.
  6. Warunki użytkowania widma radiowego, zgodnie z art. 7 ust. 2 dyrektywy 2014/53/UE, jeżeli takie użytkowanie nie zostało uzależnione od przyznania indywidualnych praw użytkowania na mocy art. 46 ust. 1 i art. 48 niniejszej dyrektywy.
- C. Szczegółowe warunki, którymi może zostać obwarowane ogólne zezwolenie na świadczenie usług łączności elektronicznej z wyjątkiem usług łączności interpersonalnej niewykorzystujących numerów
1. Interoperacyjność usług zgodnie z niniejszą dyrektywą.
  2. Dostępność dla końcowych użytkowników numerów z krajowego planu numeracji, numerów z powszechnej sieci bezpłatnych numerów telefonicznych oraz – w przypadkach, gdy jest to wykonalne technicznie i ekonomicznie – z planów numeracji innych państw członkowskich, a także warunki zgodnie z niniejszą dyrektywą.
  3. Przepisy dotyczące ochrony konsumenta specyficzne dla sektora łączności elektronicznej.
  4. Ograniczenia związane z przekazywaniem zakazanych treści, zgodnie z dyrektywą 2000/31/WE, oraz ograniczenia związane z przekazywaniem treści szkodliwych, zgodnie z dyrektywą 2010/13/UE.
- D. Wymogi, którymi mogą zostać obwarowane prawa użytkowania widma radiowego
1. Obowiązek świadczenia usługi lub korzystania z rodzaju technologii w granicach określonych w art. 45 w tym, w stosownych przypadkach, wymogi dotyczące zasięgu i jakości usługi.
  2. Efektywne i wydajne wykorzystywanie widma radiowego zgodnie z niniejszą dyrektywą.
  3. Techniczne i operacyjne warunki niezbędne dla uniknięcia szkodliwych zakłóceń oraz dla ochrony zdrowia publicznego przed działaniem pola elektromagnetycznego, uwzględniając w jak największym stopniu zalecenie 1999/519/WE, jeżeli warunki te odbiegają od tych określonych w ogólnym zezwoleniu.
  4. Maksymalny okres ważności zgodnie z art. 49, z zastrzeżeniem wszelkich zmian zawartych w krajowym planie przeznaczenia częstotliwości.
  5. Przekazanie lub dzierżawa praw na wniosek posiadacza praw i warunki takiego przekazania zgodnie z niniejszą dyrektywą.
  6. Opłaty za prawo użytkowania zgodnie z art. 42.
  7. Wszelkie zobowiązania, jakie przedsiębiorstwo, któremu przydzielono prawo użytkowania, podjęło w ramach procesu udzielenia lub odnowienia zezwolenia przed jego udzieleniem lub, w stosownych przypadkach, przed zaproszeniem do składania wniosków o przyznanie praw użytkowania.
  8. Obowiązki grupowania lub współdzielenia widma radiowego lub umożliwiania innym użytkownikom dostępu do widma radiowego w określonych regionach lub na szczeblu krajowym.

▼ B

9. Obowiązki wynikające z odpowiednich umów międzynarodowych, dotyczących wykorzystania pasm widma radiowego.
  10. Obowiązki właściwe dla doświadczalnego korzystania z pasm widma radiowego.
- E. Warunki, którymi mogą zostać obwarowane prawa użytkownika zasobów numeracyjnych
1. Wskazanie usługi, do której dany numer ma być wykorzystywany, w tym wszelkie wymogi związane ze świadczeniem tej usługi, oraz – aby uniknąć wątpliwości – zasady taryfowe oraz ceny maksymalne, które można stosować w określonym zakresie numeracyjnym do celów zapewnienia ochrony konsumentów zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. d).
  2. Efektywne i wydajne wykorzystanie zasobów numeracyjnych zgodnie z niniejszą dyrektywą.
  3. Wymogi dotyczące przenoszalności numerów zgodnie z niniejszą dyrektywą.
  4. Obowiązek udostępniania informacji z publicznego spisu użytkowników końcowych dla celów określonych w art. 112.
  5. Maksymalny okres ważności zgodnie z art. 94, z zastrzeżeniem wszelkich zmian zawartych w krajowym planie numeracji.
  6. Przekazanie praw na wniosek posiadacza praw i warunki takiego przekazania zgodnie z niniejszą dyrektywą, w tym, że wszelkie warunki, którymi obwarowano prawo użytkownika numeru, powinny być wiążące również dla wszystkich tych przedsiębiorstw, na rzecz których przekazano prawa.
  7. Opłaty za użytkowanie zgodnie z art. 95.
  8. Wszelkie zobowiązania, jakie przedsiębiorstwo, któremu przydzielono prawo użytkowania, podjęło podczas procedury selekcji konkurencyjnej lub porównawczej.
  9. Obowiązki wynikające z odpowiednich umów międzynarodowych, dotyczących użytkowania numerów.
  10. Obowiązki dotyczące ekstraterytorialnego użytkowania numerów na terenie Unii, aby zapewnić przestrzeganie przepisów z zakresu ochrony konsumentów i innych przepisów regulujących użytkowanie numerów w państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie danego kodu kraju.

*ZALĄCZNIK II***WARUNKI DOSTĘPU TELEWIDZÓW I RADIOSŁUCHACZY Z UNII DO
CYFROWYCH USŁUG TELEWIZYJNYCH I RADIOWYCH***Część I***Warunki związane z systemami dostępu warunkowego stosowane zgodnie
z art. 62 ust. 1**

Państwa członkowskie zapewnią, by, zgodnie z art. 62, następujące warunki znalazły zastosowanie w odniesieniu do dostępu telewidzów i słuchaczy radiowych z Unii do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych, niezależnie od środków przekazu:

- a) wszystkie przedsiębiorstwa dostarczające systemy warunkowego dostępu, niezależnie od środków przekazu, którzy zapewniają usługi dostępu do cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych i od których są uzależnieni nadawcy w zakresie docierania do wszelkich grup potencjalnych telewidzów i radiosłuchaczy, muszą:
  - zaproponować wszelkim nadawcom na warunkach równych, rozsądnych i niedyskryminujących, zgodnych z regułami unijnego prawa konkurencji, usługi techniczne umożliwiające odbiór świadczonych przez nich cyfrowych usług telewizyjnych i radiowych przez upoważnionych do tego telewidzów albo radiosłuchaczy za pośrednictwem dekodeowników dostarczonych przez operatorów usług, oraz dostosowanie się do przepisów unijnego prawa konkurencji,
  - utrzymywać rozdzielność księgową w odniesieniu do ich działalności w zakresie świadczenia usług dostępu warunkowego;
- b) przyznając licencje producentom wyposażenia dla konsumentów, uprawnieni z prawa własności przemysłowej w zakresie produktów i usług systemów warunkowego dostępu muszą czynić to na warunkach sprawiedliwych, rozsądnych i niedyskryminujących. Przyznawanie licencji, dokonywane przy uwzględnieniu czynników technicznych i handlowych, nie może zostać poddane przez uprawnionych z prawa własności przemysłowej warunkom, które zakazują, powstrzymują od lub zniechęcają do wprowadzenia do tego samego produktu:
  - wspólnego interfejsu pozwalającego na połączenie wielu innych systemów dostępu, lub
  - środków charakterystycznych dla innego systemu dostępu, pod warunkiem że licencjobiorca spełnia odpowiednie i uzasadnione wymogi, zapewniając, w zakresie, w jakim go to dotyczy, bezpieczeństwo transakcji operatorów systemów warunkowego dostępu.

*Część II***Inne urządzenia, w stosunku do których mogą być zastosowane warunki
określone w art. 61 ust. 2 lit. d)**

- a) Dostęp do API;
- b) Dostęp do EPG.

ZAŁĄCZNIK III

KRYTERIA USTALANIA HURTOWYCH STAWEK ZA ZAKAŃCZANIE
POŁĄCZEŃ GŁOSOWYCH

Zasady, kryteria i parametry do celów ustalania stawek za hurtową usługę zakańczania połączeń głosowych w sieciach stacjonarnych i ruchomych, o których mowa w art. 75 ust. 1:

- a) stawki są oparte o odzyskiwanie kosztów ponoszonych przez efektywnego operatora; podstawę oceny efektywnych kosztów stanowią wartości kosztów bieżących; metoda kalkulacji kosztów stosowana do wyliczania efektywnych kosztów opiera się na podejściu w zakresie modelowania od szczegółu do ogółu i wykorzystuje długookresowe koszty krańcowe związane z ruchem sieciowym ponoszone w celu świadczenia na rzecz osób trzecich hurtowej usługi zakańczania połączeń głosowych;
- b) odnośne koszty przyrostowe hurtowej usługi zakańczania połączeń głosowych ustala się jako różnicę między łącznymi długookresowymi kosztami operatora świadczącego swój pełny wachlarz usług a łącznymi długookresowymi kosztami tego operatora nieświadczącego usługi hurtowego zakańczania połączeń głosowych na rzecz osób trzecich;
- c) do istotnego przyrostu zakańczania połączeń przypisuje się tylko te koszty związane z ruchem sieciowym, których uniknięto by, gdyby hurtowa usługa zakańczania połączeń głosowych nie była świadczona;
- d) koszty związane z dodatkową przepustowością sieci uwzględnia się tylko w zakresie, w jakim wynikają one z konieczności zwiększenia przepustowości w celu obsługi dodatkowego ruchu związanego z hurtowym zakańczaniem połączeń głosowych;
- e) opłaty za użytkowanie widma radiowego wyłącza się z przyrostu z tytułu zakańczania połączeń w sieciach ruchomych;
- f) uwzględnia się wyłącznie te hurtowe koszty handlowe, które są bezpośrednio związane ze świadczeniem hurtowej usługi zakańczania połączeń na rzecz osób trzecich;
- g) uznaje się, że wszyscy operatorzy sieci stacjonarnych świadczą usługi zakańczania połączeń głosowych po takich samych kosztach jednostkowych jak efektywny operator, niezależnie od ich wielkości;
- h) w przypadku operatorów sieci ruchomych minimalną skalę efektywności ustala się jako udział w rynku nie mniejszy niż 20 %;
- i) właściwą metodą amortyzacji aktywów jest amortyzacja ekonomiczna; oraz
- j) wybór modelowanych sieci pod względem technologii musi być perspektywiczny, w oparciu o sieć szkieletową opartą na protokole IP, z uwzględnieniem różnych technologii, które z dużym prawdopodobieństwem będą wykorzystywane w okresie ważności maksymalnej stawki; w przypadku sieci stacjonarnych przyjmuje się, że połączenia opierają się wyłącznie na komutacji pakietów.

ZAŁĄCZNIK IV

KRYTERIA OCENY OFERT DOTYCZĄCYCH WSPÓLINWESTYCJI

Oceniając oferty wspóln inwestycji na podstawie art. 76 ust. 1, krajowy organ regulacyjny weryfikuje, czy spełniono co najmniej następujące kryteria. Krajowe organy regulacyjne mogą uwzględnić dodatkowe kryteria w zakresie, w jakim są one niezbędne do zapewnienia potencjalnym inwestorom dostępu do wspóln inwestycji, w świetle specyficznych warunków lokalnych i struktury rynku:

- a) Oferta wspóln inwestycji musi być otwarta – na zasadzie niedyskryminacji – dla każdego przedsiębiorstwa przez cały okres eksploatacji sieci budowanej w ramach tej oferty. Przedsiębiorstwo wyznaczone jako posiadające znaczącą pozycję rynkową może zawrzeć w ofercie racjonalne warunki dotyczące zdolności finansowej dowolnego przedsiębiorstwa, zobowiązujące na przykład potencjalnych inwestorów do wykazania zdolności realizowania etapowych płatności, w oparciu o które zaplanowano wdrożenie, do akceptacji planu strategicznego, w oparciu o który opracowano średniookresowe plany wdrożenia itp.
- b) Oferta wspóln inwestycji musi być przejrzysta:
  - oferta musi być dostępna i łatwa do zidentyfikowania na stronie internetowej przedsiębiorstwa wyznaczonego jako posiadające znaczącą pozycję rynkową;
  - pełne szczegółowe warunki muszą zostać udostępnione bez zbędnej zwłoki każdemu potencjalnemu oferentowi, który wyraził zainteresowanie, włączając informacje na temat formy prawnej umowy wspóln inwestycji oraz – gdy dotyczy stosownych przypadków – list intencyjny określający zasady zarządzania spółką celową powołaną na potrzeby wspóln inwestycji; oraz
  - działania takie, jak plan zawiązania i dalszej realizacji przedsięwzięcia w zakresie wspóln inwestycji, musi być z góry określone, musi być w jasny sposób wyjaśnione na piśmie potencjalnemu wspóln inwestorowi, a wszystkie istotne etapy projektu muszą być jasno komunikowane wszystkim przedsiębiorstwom bez jakiegokolwiek dyskryminacji.
- c) Oferta wspóln inwestycji musi zawierać warunki dla potencjalnych wspóln inwestorów, które sprzyjają zrównoważonej konkurencji w długookresowej perspektywie, w szczególności:
  - wszystkim przedsiębiorstwom należy zaoferować uczciwe, racjonalne i niedyskryminacyjne warunki udziału w realizacji umowy wspóln inwestycji, stosowanie do momentu, w którym do niej przystąpią, w tym pod względem wkładu finansowego wymaganego, do nabycia określonych praw, pod względem ochrony, przyznanej przez te prawa wspóln inwestorom zarówno w fazie budowy oraz w fazie eksploatacji, na przykład przyznanie nienaruszalnych praw użytkownika przez przewidywany okres funkcjonowania sieci będącej przedmiotem wspóln inwestycji oraz pod względem warunków przystąpienia do umowy wspóln inwestycji i ewentualnego jej rozwiązania. Niedyskryminujące warunki w tym kontekście nie oznaczają, że wszystkim potencjalnym wspóln inwestorom należy zaoferować dokładnie takie same warunki, włączając warunki finansowe, lecz że wszystkie zmiany oferowanych warunków muszą być uzasadnione w oparciu o te same obiektywne, przejrzyste, niedyskryminacyjne i przewidywalne kryteria, takie jak liczba linii użytkowników końcowych, które zobowiązano się eksploatować;
  - oferta musi zapewnić elastyczność, pod względem wartości i harmonogramu realizacji zobowiązania podjętego przez każdego wspóln inwestora, na przykład w formie uzgodnionego i potencjalnie rosnącego odsetka łącznej liczby linii użytkowników końcowych na danym obszarze, do którego eksploatacji wspóln inwestorzy mogą się stopniowo zobowiązać i który ustalany jest na poziomie jednostki, umożliwiającym mniejszym wspóln inwestorom z ograniczonymi zasobami uczestnictwo we wspóln inwestycji na rozsądnie mniejszą skalę oraz stopniowe zwiększanie swojego udziału przy zapewnieniu odpowiedniego poziomu zaangażowania początkowego. Ustalenie wkładu finansowego, który ma być wniesiony przez każdego wspóln inwestora, musi odzwierciedlać fakt, że inwestorzy przystępujący do przedsięwzięcia na wczesnym etapie akceptują większe ryzyko i wcześniej angażują kapitał;

▼ B

- zwiększającą się z czasem marżę należy uznać za uzasadnioną w przypadku zobowiązań podjętych na późniejszym etapie oraz w przypadku nowych wspóln inwestorów przystępujących do wspóln inwestycji po rozpoczęciu realizacji projektu, aby odzwierciedlić malejące ryzyko oraz neutralizować wszelkie zachęty do nieangażowania kapitału na wcześniejszych etapach;
  - umowa wspóln inwestycji musi umożliwiać przeniesienie praw nabytych przez wspóln inwestorów na innych wspóln inwestorów lub na osoby trzecie gotowe przystąpić do umowy wspóln inwestycji, pod warunkiem że przedsiębiorstwo, na które przeniesiono prawa, będzie zobowiązane wypełnić wszystkie pierwotne obowiązki wynikające z umowy wspóln inwestycji spoczywające na podmiocie przenoszącym prawa;
  - wspóln inwestorzy muszą przyznać sobie nawzajem, na uczciwych i racjonalnych warunkach, prawa dostępu do infrastruktury będącej przedmiotem wspóln inwestycji do celów świadczenia usług na rynku detalicznym, w tym na rzecz użytkowników końcowych, według przejrzystych warunków, które należy w przejrzysty sposób przewidzieć w ofercie wspóln inwestycji oraz późniejszej umowie, w szczególności w przypadku gdy wspóln inwestorzy są samodzielnie i osobno odpowiedzialni za wdrożenie określonych części sieci. Jeżeli utworzono spółkę celową na potrzeby realizacji wspóln inwestycji, spółka ta musi zapewnić dostęp do sieci wszystkim wspóln inwestorom, bezpośrednio lub pośrednio, na zasadzie równoważności produktów oraz na uczciwych i racjonalnych warunkach, w tym warunkach finansowych, które odzwierciedlają różne poziomy ryzyka zaakceptowanego przez poszczególnych wspóln inwestorów.
- d) Oferta przewidująca wspóln inwestycję musi zapewniać zrównoważoną inwestycję, która z dużym prawdopodobieństwem zaspokoi przyszłe potrzeby, poprzez wdrożenie nowych elementów sieci, które w znacznym stopniu przyczynią się do uruchomienia sieci o bardzo dużej przepustowości.

▼ B

ZALĄCZNIK V

MINIMALNY ZESTAW USŁUG, KTÓRE USŁUGA ADEKWATNEGO SZEROKOPASMOWEGO DOSTĘPU DO INTERNETU MUSI BYĆ W STANIE WSPIERAĆ ZGODNIE Z ART. 84 ust. 3

- 1) poczta elektroniczna;
- 2) wyszukiwarki umożliwiające wyszukiwanie i znajdowanie wszelkiego rodzaju informacji;
- 3) podstawowe internetowe narzędzia na potrzeby szkolenia i kształcenia;
- 4) gazety lub wiadomości internetowe;
- 5) zakupy lub zamawianie towarów lub usług w internecie;
- 6) poszukiwanie pracy i narzędzia służące poszukiwaniu pracy;
- 7) sieci kontaktów zawodowych;
- 8) bankowość internetowa;
- 9) korzystanie z usług administracji elektronicznej;
- 10) media społecznościowe i komunikatory internetowe;
- 11) połączenia głosowe i wideo (jakość standardowa).

ZALĄCZNIK VI

OPIS USŁUG DODATKOWYCH I USŁUG, O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 (KONTROLA WYDATKÓW), W ART. 115 (ZAPEWNIENIE USŁUG DODATKOWYCH) I W ART. 106 (ZMIANA DOSTAWCY I PRZENOSZENIE NUMERÓW)

Część A

Usługi dodatkowe i usługi, o których mowa w art. 88 i 115

Część A ma zastosowanie do konsumentów i do innych kategorii użytkowników końcowych w przypadku stosowania na podstawie art. 88, w przypadku gdy państwa członkowskie rozszerzyły beneficjentów art. 88 ust. 2.

W przypadku stosowania na podstawie art. 115, część A ma zastosowanie do kategorii użytkowników końcowych określonych przez państwa członkowskie, z wyjątkiem lit. c), d) i g) niniejszej części, które mają zastosowanie jedynie do konsumentów.

a) Rachunki szczegółowe

Państwa członkowskie mają zapewnić, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi, z zastrzeżeniem wymogów odpowiednich przepisów prawa o ochronie danych osobowych i prywatności, mogły określić podstawowy poziom szczegółowości rachunków, które dostawcy oferują bezpłatnie użytkownikom końcowym, tak aby mogli oni:

- (i) weryfikować i kontrolować opłaty ponoszone za korzystanie z usług dostępu do internetu lub usług łączności głosowej lub usługi łączności interpersonalnej wykorzystującej numery w przypadku art. 115; oraz
- (ii) odpowiednio monitorować korzystanie z nich i powiązane z tym wydatki, a w ten sposób racjonalnie kontrolować swoje rachunki.

W stosownych przypadkach można zaferować użytkownikom końcowym dodatkowe poziomy uszczegółowienia według rozsądnych taryf lub bezpłatnie.

Takie rachunki szczegółowe zawierają wyraźne wskazanie tożsamości dostawcy i czasu trwania usług fakturowanych w związku z korzystaniem z numerów o podwyższonej opłacie, chyba że użytkownik końcowy zażądał, aby te informacje nie były wskazywane.

Połączeń, które są bezpłatne dla wykonującego je użytkownika końcowego, w tym połączeń z telefonem zaufania, nie trzeba wymieniać w rachunku szczegółowym wykonującego połączenie użytkownika końcowego.

Krajowe organy regulacyjne mogą wymagać od operatorów zapewniania bezpłatnej usługi identyfikacji rozmów przychodzących.

b) Bezpłatna blokada wybranych połączeń wychodzących lub wiadomości SMS o podwyższonej opłacie lub MMS, lub – w przypadku gdy jest to technicznie wykonalne – podobnych aplikacji innego rodzaju

mianowicie usługa dodatkowa, za pomocą której użytkownik końcowy może na wniosek skierowany do podmiotów świadczących usługi łączności głosowej lub usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery w przypadku art. 115 bezpłatnie zablokować określonego typu połączenia wychodzące lub wiadomości SMS lub MMS o podwyższonej opłacie, lub podobne aplikacje innego rodzaju, lub połączenia z numerami określonego typu.

▼ B

c) Systemy przedpłat

Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogły wymagać od podmiotów oferowania konsumentom możliwości płacenia za dostęp do publicznej sieci łączności elektronicznej i korzystanie z usług łączności głosowej lub usług dostępu do internetu lub usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery w przypadku art. 115 na zasadzie przedpłaty.

d) Rozłożona płatność za przyłączenie

Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogły wymagać od dostawców umożliwienia konsumentom rozłożenia w czasie opłaty za przyłączenie do publicznej sieci łączności elektronicznej.

e) Niepłacenie rachunków

Państwa członkowskie zatwierdzają szczególne środki, które powinny być proporcjonalne, niedyskryminujące i opublikowane, odnoszące się do przypadków niepłacenia rachunków wystawianych przez dostawców. Środki te mają zapewnić ostrzeżenie użytkowników końcowych z wyprzedzeniem i w należyty sposób o mającym nastąpić przerwaniu świadczenia usługi lub odłączeniu usługi. Z wyjątkiem przypadków oszustwa, uporczywego spóźniania się z płatnościami lub niepłacenia, środki te zapewniają, aby w zakresie, w jakim jest to technicznie wykonalne, wszelkie przerwy w świadczeniu usług ograniczały się do danej usługi. Odłączenie w następstwie niepłacenia rachunków ma miejsce tylko po należytym ostrzeżeniu użytkownika końcowego. Państwa członkowskie mogą zezwolić na ograniczone świadczenie usługi przez pewien okres przed całkowitym odłączeniem; w okresie tym umożliwiona jest tylko połączenia, które nie powodują obciążenia użytkownika końcowego opłatą (na przykład połączenia z numerem „112”), oraz minimalny poziom usług dostępu do internetu, określony przez państwa członkowskie w zależności od warunków krajowych.

f) Porady dotyczące taryf

mianowicie usługa dodatkowa, w ramach której użytkownicy końcowi mogą wymagać od dostawcy zaoferowania im informacji dotyczących alternatywnych tańszych taryf, jeśli takie są dostępne.

g) Kontrola kosztów

mianowicie usługa dodatkowa, w ramach której dostawcy – jeśli właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi uznają to za właściwe – oferują inne środki kontroli kosztów usług łączności głosowej lub usług dostępu do internetu lub usług łączności interpersonalnej wykorzystujących numery w przypadku art. 115, łącznie z bezpłatnym ostrzeżeniem konsumentów w przypadku nieprawidłowego lub nadmiernego, biorąc pod uwagę schematy użytkowania, korzystania z usług telekomunikacyjnych.

h) usługa dodatkowa dezaktywacji fakturowania stron trzecich

mianowicie usługa dodatkowa dla użytkowników końcowych służąca dezaktywacji zdolności dostawców usług będących stronami trzecimi do wykorzystywania rachunku podmiotu świadczącego usługę dostępu do internetu lub podmiotu świadczącego publicznie dostępną usługę łączności interpersonalnej do nakładania opłat za ich produkty lub usługi.

*Część B***Usługi dodatkowe, o których mowa w art. 115**

a) Identyfikacja linii wywołującej

mianowicie numer strony wywołującej jest pokazywany stronie wywoływanej przed wykonaniem połączenia.

▼ B

Ta usługa dodatkowa musi być wykonywana zgodnie z odpowiednimi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych i prywatności, w szczególności z dyrektywą 2002/58/WE.

W miarę możliwości technicznych operatorzy zapewniają przesył danych i sygnałów w celu ułatwienia oferowania identyfikacji linii wywołującej i wybierania tonowego ponad granicami państw członkowskich.

- b) Przesyłanie dalej poczty elektronicznej lub dostęp do poczty elektronicznej po rozwiązaniu umowy z podmiotem świadczącym usługę dostępu do internetu

Ta usługa dodatkowa, na wniosek i bezpłatna, pozwala użytkownikom końcowym rozwiązującym swoją umowę z podmiotem świadczącym usługę dostępu do internetu mieć dostęp do wiadomości otrzymywanych na adres(y) poczty elektronicznej w oparciu o nazwę handlową lub znak towarowy swojego poprzedniego dostawcy w okresie uznanym przez krajowy organ regulacyjny za niezbędny i proporcjonalny, albo otrzymywać na nowy adres poczty elektronicznej, który poda użytkownik końcowy, pocztę elektroniczną przesłaną na ten (lub te) adres(y) w danym okresie.

*Część C***Wprowadzenie w życie przepisów o przenoszeniu numerów, o którym mowa w art. 106**

Wymóg, zgodnie z którym każdy użytkownik końcowy posiadający numer należący do krajowego planu numeracji może na życzenie zachować dotychczasowy numer lub dotychczasowe numery niezależnie od przedsiębiorstwa świadczącego usługę, stosuje się:

- a) w przypadku numerów geograficznych – w określonym miejscu; oraz
b) w przypadku numerów niegeograficznych – w dowolnym miejscu.

Niniejszej części nie stosuje się do przenoszenia numerów między sieciami świadczącymi usługi stacjonarne a sieciami ruchomymi.

ZAŁĄCZNIK VII

OBLICZANIE KOSZTU NETTO OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA USŁUGI
POWSZECHNEJ, JEŚLI TAKI KOSZT WYSTĘPUJE, ORAZ
USTANAWIANIE MECHANIZMÓW REKOMPENSATY LUB DZIELENIA
KOSZTÓW ZGODNIE Z ART. 89 I 890

Część A

Kalkulacja kosztu netto

Obowiązek świadczenia usługi powszechnej odnosi się do tych obowiązków nałożonych na przedsiębiorstwo przez państwo członkowskie, które dotyczą świadczenia usługi powszechnej, jak określono w art. 84–87.

Krajowe organy regulacyjne mają rozważyć wszelkie środki zmierzające do zapewnienia odpowiednich zachęt dla przedsiębiorstw (wyznaczonych lub nie) do świadczenia usługi powszechnej w sposób efektywny pod względem kosztów. Na potrzeby kalkulacji kosztu netto świadczenia usługi powszechnej powinien być obliczany jako różnica pomiędzy ponoszonym przez dowolne przedsiębiorstwo kosztem netto prowadzenia działalności z obowiązkiem świadczenia usługi powszechnej a kosztem netto prowadzenia działalności bez obowiązku świadczenia usługi powszechnej. Należy zwrócić uwagę na to, że należy poświęcić poprawnemu obliczeniu kosztów, których każde przedsiębiorstwo nie zdecydowałoby się ponieść, gdyby nie istniał obowiązek świadczenia usługi powszechnej. Kalkulacja kosztów netto musi oceniać korzyści, włączając korzyści niematerialne, jakie odnosi dostawca świadczący usługę powszechną.

Kalkulacja ma się opierać na kosztach, które można przypisać do:

- (i) składników określonych usług, które mogą być świadczone jedynie ze stratą lub na warunkach kosztowych, które nie mieszczą się w normalnych standardach handlowych.

Ta kategoria może zawierać składniki usługi, takie jak dostęp do telefonicznych służb ratunkowych, zapewnienie określonych publicznych automatów telefonicznych, zapewnienie określonych usług lub sprzętu dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami itd.;

- (ii) określonych użytkowników końcowych lub grup użytkowników końcowych, których – biorąc pod uwagę koszt zapewnienia określonej sieci i usługi, wygenerowane przychody oraz wszelkie geograficzne uśrednianie cen nałożone przez państwa członkowskie – można obsługiwać jedynie ze stratą lub na warunkach kosztowych niemieszczących się w normalnych standardach cenowych.

Ta kategoria obejmuje tych użytkowników końcowych lub grupy użytkowników końcowych, których nie obsługiwałby komercyjny dostawca, który nie miałby obowiązku świadczenia usługi powszechnej.

Kalkulacja kosztów netto określonych aspektów obowiązku świadczenia usługi powszechnej ma być dokonywana oddzielnie i tak, aby uniknąć podwójnego liczenia wszelkich bezpośrednich i pośrednich korzyści i kosztów. Całkowity koszt netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej ponoszony przez dowolne przedsiębiorstwo należy obliczać jako sumę kosztów netto wynikających z poszczególnych składników obowiązku świadczenia usługi powszechnej, z uwzględnieniem wszelkich korzyści niematerialnych. Odpowiedzialność za weryfikację kosztu netto spoczywa na krajowym organie regulacyjnym.

▼ B*Część B***Rekompensata kosztów netto obowiązku świadczenia usług powszechnych**

Odzyskiwanie lub finansowanie kosztów netto obowiązku świadczenia usług powszechnych może wymagać, aby przedsiębiorstwa mające obowiązek świadczenia usług powszechnych otrzymały rekompensatę za usługi, które świadczą na warunkach niekomercyjnych. Ponieważ rekompensata taka wiąże się z transferami finansowymi, państwa członkowskie mają zapewnić, by były one dokonywane w sposób obiektywny, przejrzysty, niedyskryminacyjny i proporcjonalny. Oznacza to, że transfery te skutkują jak najmniejszymi zakłóceniami konkurencji i popytu wśród użytkowników.

Zgodnie z art. 90 ust. 3 mechanizm współdzielenia kosztów oparty na funduszu powinien wykorzystywać przejrzysty i neutralny sposób pobierania wkładów, który pozwala uniknąć ryzyka podwójnego naliczania wkładów, zarówno od wydatków, jak i wpływów przedsiębiorstw.

Niezależny organ zarządzający funduszem ma być odpowiedzialny za pobieranie wkładów od przedsiębiorstw, które zostaną uznane za zobowiązane do wnoszenia wkładu w koszty netto obowiązku świadczenia usługi powszechnej w państwie członkowskim, oraz nadzorować transfer kwot lub płatności administracyjnych należnych przedsiębiorstwom, które są upoważnione do otrzymywania płatności z funduszu.

ZALĄCZNIK VIII

WYMOGI DOTYCZĄCE INFORMACJI, KTÓRE NALEŻY PRZEKAZAĆ ZGODNIE Z ART. 102 (WYMOGI INFORMACYJNE DOTYCZĄCE Umów)

- A. Wymogi informacyjne dotyczące dostawców świadczących publicznie dostępne usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna

Dostawcy publicznie dostępnych usługi łączności elektronicznej inne niż usługi transmisji używane do świadczenia usług łączności maszyna–maszyna przekazują następujące informacje:

- 1) w ramach prezentacji głównych cech każdej świadczonej usługi – wszelkie minimalne poziomy jakości usług w zakresie, w jakim są one oferowane, i, w przypadku usług innych niż usługi dostępu do internetu, konkretne gwarantowane parametry jakości.

Jeżeli nie są oferowane żadne minimalne poziomy jakości usługi, należy przedstawić oświadczenie o tym fakcie;

- 2) w ramach informacji na temat ceny, w przypadku i w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, odnośne ceny za aktywację usług łączności elektronicznej i wszelkie powtarzalne lub oparte na zużyciu opłaty;

- 3) w ramach informacji na temat okresu obowiązywania umowy oraz warunków przedłużenia i rozwiązania umowy, w tym ewentualnej opłaty za rozwiązanie umowy, w zakresie, w jakim takie warunki mają zastosowanie:

(i) minimalne wykorzystanie usługi lub okres obowiązywania, wymagane do skorzystania z warunków promocyjnych;

(ii) wszelkie opłaty związane ze zmianą dostawcy oraz rekompensata i ustalenia dotyczące odszkodowania za opóźnienia lub nadużycia związane ze zmianą dostawcy, a także informacje dotyczące odpowiednich procedur;

(iii) informacje o prawie konsumentów korzystających z usług przedpłaconych do otrzymania zwrotu, na żądanie, pozostałych środków w przypadku zmiany dostawcy, zgodnie z art. 106 ust. 6;

(iv) wszelkie opłaty należne w momencie przedterminowego rozwiązania umowy, w tym informacje na temat odblokowania urządzeń końcowych oraz zwrot kosztów urządzeń końcowych;

- 4) wszelkie klauzule o rekompensacie i zwrocie kosztów (w tym, w stosownych przypadkach, wyraźne odniesienie do praw konsumentów), które stosuje się w przypadku, gdy nie został osiągnięty zapisany w umowie poziom jakości usług lub jeżeli dostawca nie zareaguje odpowiednio na naruszenie bezpieczeństwa, zagrożenie lub lukę w systemie bezpieczeństwa;

- 5) rodzaj działań, które dostawca może podjąć w związku z przypadkami naruszenia bezpieczeństwa lub z zagrożeniami lub podatnością na takie zagrożenia.

- B. Wymogi dotyczące informacji w przypadku dostawców usługi dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej

- I. Oprócz wymogów określonych w części A dostawcy usług dostępu do internetu i publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej przekazują następujące informacje:

▼B

- 1) w ramach prezentacji głównych cech każdej świadczonej usługi:
  - (i) wszelkie minimalne poziomy jakości usług w zakresie, w jakim są oferowane, i z uwzględnieniem w jak największym stopniu wytycznych BEREC przyjętych zgodnie z art. 104 ust. 2 dotyczących:
    - w odniesieniu do usług dostępu do internetu: przynajmniej opóźnienia, zmienność opóźnienia, utrata pakietów,
    - w odniesieniu do podmiotów świadczących publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej, które kontrolują co najmniej kilka elementów sieci lub mają służącą do tego celu umowę o gwarantowaniu poziomu usług z przedsiębiorstwami zapewniającymi dostęp do sieci: przynajmniej czas inicjacji połączenia, prawdopodobieństwo nieudanego wywołania, opóźnienia sygnału wywołania zgodnie z załącznikiem X; oraz
  - (ii) bez uszczerbku dla prawa użytkowników końcowych do korzystania z preferowanych przez siebie urządzeń końcowych zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/2120, wszelkie warunki, w tym opłaty, nałożone przez dostawcę na wykorzystanie dostarczonego urządzenia końcowego;
- 2) w ramach informacji na temat ceny, w przypadku i w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, odnośne ceny za aktywację usług łączności elektronicznej i wszelkie powtarzalne lub oparte na zużyciu opłaty:
  - (i) szczegółowe informacje dotyczące konkretnego planu lub konkretnych planów taryfowych przewidzianych umową oraz – dla każdego takiego planu taryfowego – rodzaj oferowanych usług, w tym, w stosownych przypadkach, ilość danych lub jednostek w połączeniach (takich jak MB, minuty, wiadomości) uwzględnionych w okresie rozliczeniowym oraz cena dodatkowych jednostek;
  - (ii) w przypadku planu taryfowego lub planów taryfowych obejmujących wstępnie ustaloną ilość danych, minut i wiadomości tekstowych – przysługująca konsumentom możliwość przeniesienia wszelkiej niewykorzystanej ilości danych minut i wiadomości tekstowych z poprzedniego okresu rozliczeniowego na kolejny okres rozliczeniowy, jeżeli ta opcja jest ujęta w umowie;
  - (iii) środki w celu zapewnienia przejrzystości rachunku i monitorowania poziomu zużycia;
  - (iv) informacje taryfowe dotyczące numerów lub usług, które podlegają szczególnym warunkom cenowym; w odniesieniu do poszczególnych kategorii usług właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą wymagać, aby informacje te były udostępniane bezpośrednio przed wykonaniem połączenia lub wykonaniem połączenia z dostawcą usług;
  - (v) w przypadku usług wiązanych i ofert wiązanych obejmujących zarówno usługi, jak i urządzenie końcowe – cena poszczególnych elementów oferty wiązanej, o ile elementy te są również oferowane oddzielnie;
  - (vi) informacje szczegółowe i warunki, w tym opłaty, dotyczące wszelkich usług posprzedażowych, konserwacji i obsługi klienta; oraz
  - (vii) sposób, w jaki można uzyskać aktualne informacje na temat wszystkich obowiązujących taryf i opłat eksploatacyjnych;

▼ B

- 3) w ramach informacji na temat okresu obowiązywania umowy w przypadku usług wiązanych i warunków przedłużenia i rozwiązania umowy, w stosownych przypadkach, warunki rezygnacji z oferty wiązanej lub jej elementów;
  - 4) bez uszczerbku dla art. 13 rozporządzenia (UE) 2016/679, informacje na temat rodzaju danych osobowych są przekazywane przed realizacją usługi lub gromadzone w kontekście świadczenia usługi;
  - 5) szczegółowe informacje na temat produktów i usług przeznaczonych dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami oraz na temat sposobu uzyskania aktualizacji tych informacji;
  - 6) sposoby inicjowania procedur rozstrzygania sporów, w tym sporów krajowych i transgranicznych, zgodnie z art. 25.
- II. Oprócz wymogów określonych w części A oraz w pkt I podmioty świadczące publicznie dostępne usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery przekazują również następujące informacje:
- 1) informacje o wszelkich ograniczeniach dostępu do służb ratunkowych lub do informacji o lokalizacji dzwoniącego ze względu na brak możliwości technicznych w zakresie, w jakim usługa umożliwia użytkownikom końcowym nawiązywanie połączeń krajowych z numerem należącym do krajowego lub międzynarodowego planu numeracji telefonicznej;
  - 2) informacje o przysługujących użytkownikowi końcowemu prawach decydowania o umieszczeniu lub nieumieszczeniu jego danych osobowych w spisie oraz rodzaje danych, których to dotyczy, zgodnie z art. 12 dyrektywy 2002/58/WE.
- III. Oprócz wymogów określonych w części A oraz w pkt I dostawcy usług dostępu do internetu przekazują również informacje wymagane na podstawie art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/2120.

*ZALĄCZNIK IX*INFORMACJE PODLEGAJĄCE PUBLIKACJI ZGODNIE Z ART. 103
(PRZEJRZYSTOŚĆ I PUBLIKOWANIE INFORMACJI)

Właściwy organ w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym odpowiada za zapewnienie, aby informacje określone w niniejszym załączniku były publikowane zgodnie z art. 103. Do właściwego organu w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym należy decyzja, które odpowiednie informacje mają być opublikowane przez dostawców usług dostępu do internetu lub dostawców publicznie dostępnych usług łączności interpersonalnej, a które mają być opublikowane przez sam właściwy organ w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowym organem regulacyjnym, tak aby zapewnić wszystkim użytkownikom końcowym możliwość dokonania świadomego wyboru. Właściwe organy w porozumieniu, w stosownych przypadkach, z krajowymi organami regulacyjnymi mogą, jeżeli uznają to za stosowne, propagować środki samo- i współregulacyjne przed nałożeniem jakiegokolwiek obowiązku.

1. Dane kontaktowe przedsiębiorstwa
2. Opis oferowanych usług
  - 2.1. Zakres oferowanych usług oraz głównych cech każdej świadczonej usługi, w tym minimalne poziomy jakości usługi, jeżeli są oferowane, oraz wszelkie ograniczenia nałożone przez podmiot świadczący usługę na korzystanie z dostarczonego urządzenia końcowego.
  - 2.2. Taryfy dla oferowanych usług, w tym informacje na temat ilości jednostek taryfikacyjnych (jak ograniczenia korzystania z danych, liczba minut na połączenia głosowe, liczba wiadomości) zawartych w poszczególnych planach taryfowych oraz obowiązujące taryfy opłat za dodatkowe jednostki taryfikacyjne, numery lub usługi podlegające szczególnym warunkom cenowym, opłaty za dostęp i konserwację, wszelkiego typu opłaty za użytkownika, systemy taryf dla określonych odbiorców oraz wszelkie dodatkowe opłaty, a także koszty urządzeń końcowych.
  - 2.3. Oferowane usługi posprzedażowe, konserwacji i obsługi klienta oraz dane kontaktowe świadczących je podmiotów.
  - 2.4. Standardowe warunki umowy, w tym okres obowiązywania umowy, opłaty należne w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy, prawa przysługujące w przypadku rozwiązania ofert wiązanych lub ich elementów oraz procedury i opłaty bezpośrednie związane z przenoszeniem numerów i innych danych identyfikacyjnych, jeśli ma to zastosowanie.
  - 2.5. Jeżeli przedsiębiorstwo jest podmiotem świadczącym usługi łączności interpersonalnej wykorzystujące numery – informacje na temat dostępu do służb ratunkowych oraz na temat lokalizacji osoby wykonującej połączenie lub wszelkich ograniczeń lokalizacji dotyczących. Jeżeli przedsiębiorstwo jest podmiotem świadczącym usługi łączności interpersonalnej niewykorzystujące numery – informacje na temat stopnia, w jakim zapewniany może lub nie może być dostęp do służb ratunkowych.
  - 2.6. Szczegółowe informacje na temat produktów i usług, w tym wszelkich funkcji, praktyk, polityk i procedur oraz zmian w działaniu usługi specjalnie przeznaczonej dla użytkowników końcowych z niepełnosprawnościami zgodnie z prawem Unii harmonizującym wymogi dotyczące dostępności produktów i usług.
3. Mechanizmy rozstrzygania sporów, w tym opracowane przez dane przedsiębiorstwo.

ZALĄCZNIK X

PARAMETRY JAKOŚCI USŁUG

Parametry jakości usługi, definicje i metody pomiaru, o których mowa w art. 104

Dla dostawców zapewniających dostęp do publicznych sieci łączności elektronicznej

PARAMETR (Uwaga 1)	DEFINICJA	METODA POMIARU
Czas realizacji przyłączenia	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Liczba usterek na linię dostępu	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Czas naprawy usterki	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

W odniesieniu do podmiotów świadczących usługi łączności interpersonalnej, które kontrolują co najmniej kilka elementów sieci lub mają służącą do tego celu umowę o gwarantowaniu poziomu usług z przedsiębiorstwami zapewniającymi dostęp do sieci

PARAMETR (Uwaga 2)	DEFINICJA	METODA POMIARU
Czas zestawienia połączenia	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Skargi dotyczące poprawności rachunków	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Jakość połączenia głosowego	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Wskaźnik połączeń przerywanych	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Wskaźnik nieskutecznych połączeń (Uwaga 2)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Prawdopodobieństwo nieudanego połączenia		
Opóźnienia sygnału wywołania		

Numer wersji ETSI EG 202 057-1: 1.3.1 (lipiec 2008 r.)

W przypadku podmiotów świadczących usługi dostępu do internetu

PARAMETR	DEFINICJA	METODA POMIARU
Opóźnienie	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Zmienność opóźnienia	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Utrata pakietów	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

▼ B

Uwaga 1

Parametry powinny umożliwiać analizę osiągniętych rezultatów na poziomie regionalnym (mianowicie nie niższym niż poziom 2 w ustanowionej przez Eurostat nomenklaturze jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS)).

Uwaga 2

Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o rezygnacji z wymogu gromadzenia aktualnych informacji o rezultatach osiągniętych dla tych dwóch parametrów, jeśli istnieją dowody na to, że rezultaty osiągnięte w tych dwóch obszarach są zadowalające.

▼ B

ZAŁĄCZNIK XI

INTEROPERACYJNOŚĆ SAMOCHODOWYCH ODBIORNIKÓW
RADIOWYCH I KONSUMENCKIEGO SPRZĘTU TELEWIZJI CYFROWEJ,
O KTÓREJ MOWA W ART. 113

1. Ujednolicony algorytm kodowania i odbiór „free-to-air”

Wszelkie urządzenia konsumenckie przeznaczone do odbioru cyfrowego sygnału telewizyjnego (mianowicie transmisji naziemnej, kablowej lub satelitarnej), przeznaczone na sprzedaż lub do wynajęcia czy w inny sposób udostępnione na obszarze Unii, zdolne do dekodowania cyfrowych sygnałów telewizyjnych, powinny:

- a) umożliwiać dekodowanie takiego sygnału zgodnie z jednolitym europejskim algorytmem kodowania zalecanym przez uznaną organizację europejską do spraw norm; obecnie jest nią ETSI,
- b) wyświetlać sygnały transmitowane bez kodowania, pod warunkiem że w przypadku gdy takie urządzenie jest wypożyczone, osoba wypożyczająca podporządkowuje się odnośnej umowie o wypożyczeniu.

2. Interoperacyjność cyfrowych odbiorników telewizyjnych

Każdy cyfrowy odbiornik telewizyjny ze zintegrowanym ekranem o przekątnej obrazu większej niż 30 cm, który wprowadza się na rynek do sprzedaży lub na wynajem na terenie Unii, ma być wyposażony w co najmniej jedno gniazdo interfejsu otwartego (znormalizowany przez standard lub zgodny ze standardem przyjętym przez uznaną europejską organizację normalizacyjną lub zgodny ze specyfikacją przemysłową), pozwalające na proste przyłączenie urządzeń peryferyjnych i zdolne przesyłać wszystkie istotne składniki cyfrowego sygnału telewizyjnego, łącznie z informacją związaną z usługami interaktywnymi i dostępnymi warunkowo.

▼ C2

3. Interoperacyjność samochodowych odbiorników radiowych

Każdy samochodowy odbiornik radiowy wbudowany do nowego pojazdu kategorii M, który jest wprowadzany do obrotu w celu sprzedaży lub wynajmu w Unii od dnia 21 grudnia 2020 r., obejmuje odbiornik umożliwiający odbiór i odtwarzanie co najmniej usług radiowych świadczonych za pośrednictwem naziemnych cyfrowych transmisji radiowych. Zakłada się, że odbiorniki, które są zgodne ze zharmonizowanymi normami, do których odniesienia zostały opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, lub z częścią takich norm, spełniają wymóg objęty tymi normami lub ich częścią.

ZAŁĄCZNIK XII

Część A

Uchylone dyrektywy z wykazem późniejszych ich zmian

(o których mowa w art. 125)

Dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

(Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 33)

Dyrektywa 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady art. 1

(Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 544/2009 art. 2

(Dz.U. L 167 z 29.6.2009, s. 12)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 717/2007 art. 10

(Dz.U. L 171 z 29.6.2007, s. 32)

Dyrektywa 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

(Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 21)

Dyrektywa 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady art. 3 i załącznik

(Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37)

Dyrektywa 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

(Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 7)

Dyrektywa 2009/140/WE Parlamentu Europejskiego i Rady art. 2

(Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 37)

Dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady

(Dz.U. L 108 z 24.4.2002, s. 51)

Dyrektywa 2009/136/WE Parlamentu Europejskiego i Rady art. 1 i załącznik I

(Dz.U. L 337 z 18.12.2009, s. 11)

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2120 art. 8

(Dz.U. L 310 z 26.11.2015, s. 1)

Część B

Terminy transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania

(o których mowa w art. 125)

Dyrektywa	Termin transpozycji	Data rozpoczęcia stosowania
2002/19/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.
2002/20/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.
2002/21/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.
2002/22/WE	24 lipca 2003 r.	25 lipca 2003 r.

ZAŁĄCZNIK XIII

TABELA KORELACJI

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 1 ust. 1, 2 i 3				art. 1 ust. 1, 2 i 3
art. 1 ust. 3a				art. 1 ust. 4
art. 1 ust. 4 i 5				art. 1 ust. 5 i 6
art. 2 lit. a)				art. 2 ust. 1
—	—	—	—	art. 2 ust. 2
art. 2 lit. b)				art. 2 ust. 3
art. 2 lit. c)				art. 2 ust. 4
—	—	—	—	art. 2 ust. 5
—	—	—	—	art. 2 ust. 6
—	—	—	—	art. 2 ust. 7
art. 2 lit. d)				art. 2 ust. 8
art. 2 lit. da)				art. 2 ust. 9
art. 2 lit. e)				art. 2 ust. 10
art. 2 lit. ea)				art. 2 ust. 11
art. 2 lit. f)				art. 2 ust. 12
art. 2 lit. g)				—
art. 2 lit. h)				art. 2 ust. 13
art. 2 lit. i)				art. 2 ust. 14
art. 2 lit. j)				—
art. 2 lit. k)				—
art. 2 lit. l)				—
art. 2 lit. m)				art. 2 ust. 15
art. 2 lit. n)				art. 2 ust. 16
art. 2 lit. o)				art. 2 ust. 17
art. 2 lit. p)				art. 2 ust. 18
art. 2 lit. q)				art. 2 ust. 19
art. 2 lit. r)				art. 2 ust. 20
art. 2 lit. s)				art. 2 ust. 21
—	—	—	—	art. 2 ust. 22
art. 3 ust. 1				art. 5 ust. 1
—	—	—	—	art. 5 ust. 2
art. 3 ust. 2				art. 6 ust. 1
art. 3 ust. 3				art. 6 ust. 2

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 3 ust. 3a akapit pierwszy				art. 8 ust. 1
—	—	—	—	art. 8 ust. 2
—	—	—	—	art. 7 ust. 1
art. 3 ust. 3a akapit drugi				art. 7 ust. 2 i 3
art. 3 ust. 3a akapit trzeci				art. 9 ust. 1 i 3
—	—	—	—	art. 9 ust. 2
art. 3 ust. 3b				art. 10 ust. 1
art. 3 ust. 3c				art. 10 ust. 2
art. 3 ust. 4				art. 5 ust. 3
art. 3 ust. 5				art. 11
art. 3 ust. 6				art. 5 ust. 4
art. 4				art. 31
art. 5				art. 20
—	—	—	—	art. 22
art. 6				art. 23
art. 7				art. 32
art. 7a				art. 33
—	—	—	—	art. 33 ust. 5 lit. c)
art. 8 ust. 1 i 2				art. 3 ust. 1 i 2
art. 8 ust. 5				art. 3 ust. 3
art. 8a ust. 1 i 2				art. 4 ust. 1 i 2
—	—	—	—	art. 4 ust. 3
art. 8a ust. 3				art. 4 ust. 4
—	—	—	—	art. 29
art. 9 ust. 1 i 2				art. 45 ust. 1 i 2
—	—	—	—	art. 45 ust. 3
art. 9 ust. 3				art. 45 ust. 4
art. 9 ust. 4 i 5				art. 45 ust. 5 i 6
art. 9 ust. 6 i 7				—
art. 9a				—

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 9b ust. 1 i 2				art. 51 ust. 1 i 2
art. 9b ust. 3				art. 51 ust. 4
—	—	—	—	art. 51 ust. 3
art. 10 ust. 1				art. 95 ust. 1
art. 10 ust. 2				art. 95 ust. 3
—	—	—	—	art. 95 ust. 2
—	—	—	—	art. 95 ust. 4
—	—	—	—	art. 95 ust. 5
—	—	—	—	art. 95 ust. 6
art. 10 ust. 3				art. 95 ust. 7
art. 10 ust. 4				art. 95 ust. 8
art. 10 ust. 5				—
art. 11				art. 43
art. 12 ust. 1				art. 44 ust. 1
art. 12 ust. 2				—
art. 12 ust. 3				art. 61 ust. 2
art. 12 ust. 4				—
art. 12 ust. 5				art. 44 ust. 2
art. 13				art. 17
art. 13a ust. 1, 2 i 3				art. 40 ust. 1, 2 i 3
art. 13a ust. 4				—
—				art. 40 ust. 5
—	—	—	—	art. 40 ust. 4
art. 13b ust. 1, 2 i 3				art. 41 ust. 1, 2 i 3
—	—	—	—	art. 41 ust. 4

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 13b ust. 4				art. 41 ust. 7
—	—	—	—	art. 41 ust. 5
—	—	—	—	art. 41 ust. 6
art. 14				art. 63
art. 15 ust. 1, 2 i 3				art. 64 ust. 1, 2 i 3
art. 15 ust. 4	—	—	—	—
—	—	—	—	art. 66
art. 16				art. 67
art. 17				art. 39
art. 18				—
art. 19				art. 38
art. 20				art. 26
art. 21 ust. 1				art. 27 ust. 1
art. 21 ust. 2 akapity pierwszy i drugi				art. 27 ust. 2
art. 21 ust. 2 akapit trzeci				art. 27 ust. 3
art. 21 ust. 2 akapity czwarty i piąty				art. 27 ust. 4
—				art. 27 ust. 5
art. 21 ust. 3				—
art. 21 ust. 4				art. 27 ust. 6
art. 21a				art. 29
art. 22 ust. 1				art. 118 ust. 1
art. 22 ust. 2				art. 118 ust. 3
art. 22 ust. 3				art. 118 ust. 4
—	—	—	—	art. 11 ust. 2
—	—	—	—	art. 118 ust. 5
—	—	—	—	art. 117
art. 23				art. 119

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 24				art. 120 ust. 1 i 2
art. 25				art. 122 ust. 1
art. 26				art. 125
art. 28				art. 124
art. 29				art. 127
art. 30				art. 128
załącznik II				—
	art. 1			art. 1 ust. 1
	art. 2 ust. 1			—
	art. 2 ust. 2			art. 2 ust. 22
—	—	—	—	art. 2 ust. 23
—	—	—	—	art. 2 ust. 24
—	—	—	—	art. 2 ust. 25
—	—	—	—	art. 2 ust. 26
	art. 3 ust. 1			art. 12 ust. 1
	art. 3 ust. 2 zdanie pierwsze			art. 12 ust. 2
	art. 3 ust. 2 zdania drugie, trzecie i czwarte			art. 12 ust. 3
	art. 3 ust. 3			art. 12 ust. 4
—	—	—	—	—
	art. 4			art. 15
	art. 5 ust. 1			art. 46 ust. 1
—	—	—	—	art. 46 ust. 2 i 3
	art. 5 ust. 2 akapit pierwszy			art. 48 ust. 1
	art. 5 ust. 2 akapit drugi zdanie pierwsze			art. 48 ust. 2
	art. 5 ust. 2 akapit trzeci			art. 48 ust. 5
	art. 5 ust. 2 akapit drugi zdanie drugie			art. 48 ust. 3
—	—	—	—	art. 48 ust. 4

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
	art. 5 ust. 3			art. 48 ust. 6
	art. 5 ust. 4 i 5			art. 93 ust. 4 i 5
	art. 5 ust. 6			art. 52
—	—	—	—	art. 93
	art. 6 ust. 1, 2, 3 i 4			art. 13
—	—	—	—	art. 47
	art. 7			—
	—			art. 55
	art. 8			art. 36
	art. 9			art. 14
	art. 10			art. 30
—	—	—	—	
	art. 11			art. 21
	art. 12			art. 16
	art. 13			art. 42
—	—	—	—	art. 94
	art. 14 ust. 1			art. 18
	art. 14 ust. 2			art. 19
	art. 15			art. 120 ust. 3 i 4
	art. 16			—
	art. 17			—
	art. 18			—
	art. 19			—
	art. 20			—
	załącznik			załącznik I
		art. 1 ust. 1 i 2		art. 1 ust. 2 i 3
		art. 2 lit. a)		art. 2 ust. 28
		art. 2 lit. b)		art. 2 ust. 29
		art. 2 lit. c)		art. 2 ust. 30
		art. 2 lit. d)		—
		art. 2 lit. e)		art. 2 ust. 31
		art. 3		art. 59

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
		art. 4		art. 60
		art. 5		art. 61
		art. 6		art. 62
				—
		art. 8		art. 68
		art. 9		art. 69
		art. 10		art. 70
		art. 11		art. 71
—	—	—	—	art. 72
		art. 12		art. 73
		art. 13		art. 74
—	—	—	—	art. 75
—	—	—	—	art. 76
		art. 13a		art. 77
		art. 13b		art. 78
—	—	—	—	art. 80
—	—	—	—	art. 81
		art. 14		—
		art. 15		art. 120 ust. 5
		art. 16 ust. 1		—
		art. 16 ust. 2		art. 121 ust. 4
		art. 17		—
		art. 18		—
		art. 19		—
		art. 20		—
		załącznik I		załącznik II
		załącznik II		—
—	—	—	—	załącznik III
			art. 1	art. 1 ust. 4 i 5
			art. 2 lit. a)	—
			art. 2 lit. c)	art. 2 ust. 32
			art. 2 lit. d)	art. 2 ust. 33
			art. 2 lit. f)	art. 2 ust. 34
—	—	—	—	art. 2 ust. 35

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
—	—	—	—	art. 2 ust. 37
—	—	—	—	art. 2 ust. 38
—	—	—	—	art. 2 ust. 39
—	—	—	—	art. 84
—	—	—	—	art. 85
			art. 3	art. 86 ust. 1 i 2
			art. 4	—
			art. 5	—
			art. 6	—
			art. 7	—
			art. 8 ust. 1	art. 86 ust. 3
			art. 8 ust. 2	art. 86 ust. 4
			art. 8 ust. 3	art. 86 ust. 5
			art. 9	—
—	—	—	—	art. 87
			art. 10	art. 88
			art. 11	—
			art. 12	art. 89
			art. 13	art. 90
			art. 14	art. 91
			art. 15	art. 122 ust. 2 i 3
			art. 17	—
—	—	—	—	art. 99
—	—	—	—	art. 101
			art. 20 ust. 1	art. 102
			art. 20 ust. 2	art. 105 ust. 3
			art. 21	art. 103
			art. 22	art. 104
			art. 23	art. 108
			art. 23a	art. 111
			art. 24	art. 113

▼B

Dyrektywa 2002/21/WE	Dyrektywa 2002/20/WE	Dyrektywa 2002/19/WE	Dyrektywa 2002/22/WE	Niniejsza dyrektywa
			art. 25	art. 112
			art. 26	art. 109
			art. 27	—
			art. 27a	art. 96
			art. 28	art. 97
			art. 29	art. 115
			art. 30 ust. 1	art. 106 ust. 2
			art. 30 ust. 2	art. 106 ust. 4
			art. 30 ust. 3	art. 106 ust. 4
			art. 30 ust. 4	art. 106 ust. 5
			art. 30 ust. 5	art. 105 ust. 1
			art. 31	art. 114
			art. 32	art. 92
			art. 33	art. 24
			art. 34	art. 25
			art. 35	art. 116
			art. 36	art. 121
			art. 37	—
			art. 38	—
			art. 39	—
			art. 40	—
			załącznik I	załącznik V
			załącznik II	załącznik VII
			załącznik III	załącznik IX
			załącznik IV	załącznik VI
			załącznik V	—
			załącznik VI	załącznik X
				załącznik IV